DECRETA CONDITA
IN CONCILIO PROVINCIALI Mediolanensi tertio,

Sub Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Carolo Cardinale Borrhomæo,

Archiepiscopo Mediolani.

Adiunctæ præterea sunt Pontificiæ aliquæ Constitutiones, quarum mentio in his ipsis Decretis extat.

BRIXIAE.

APVD THOMAM BOZOLAM.

M D LXXXII.

CAROLVS BORROMÆVS
S.R.E.Tit.Sanctę Praxedis Presbyter Cardinalis,

Dei,& Apost.Sedis gratia Archiepiscopus Mediolani,

Vniuersis Prouinciæ nostræ fidelibus Salutem in Domino.

PRIORIBVS nostris duo bus Prouincialibus Concilijs,bene iuuante Deo,initia fecimus conformandæ in hac Prouincia ecclesiasticæ,christianæq; morum disciplinæ. quibus sane initijs non solum insistendum nobis est,sed longius progrediendum,ac perpetuo quidem;cum& nullus nobis pastoribus definitus videatur progrediẽdi terminus; & perennis proposita sit pastoralis officii solicitudo. Quamobrem pro nostri muneris cura, vt ad opus,quod iampridẽ illis Conciliis inchoauimus progressum aliquem feceremus, tertiam Mediolani Prouincialem synodum habuibus ad Tridentini decreti præscriptum.qua in synodali tractatione, Dei munere,& gratia,vnde,velut ex vberrimo fonte,omnis sanctarum actionum ratio manat, nos de Coepiscoporum

noſtrorum conſilio,& aſſenſu,aliqua conſti tuimus,& decreuimus,quibus adiuuari poſſe cenſuimus veſtras in via Domini progreſſiones. Ea igitur vt vobis vniuerſi, ac ſingulis, quorum intereſt, nota ſint,ac peruulgata; in lucem emitti iuſsimus. In ijs autem ſicut paternam noſtram erga vos pietatem,& debitam aliquam paſtoralis officii religionem animaduertere poteſtis, ita in iiſdem acurate amplectendis præſtare vos debetis, quod veſtrum eſt. Quare efficite,vt, quanto maximo poteſtis, amoris obedientięque ſtudio,illa ipſa non ſuſcipiatis ſolum;ſed ſeruetis accurate omnino : quo magis in dies; & noſtrarum Epiſcopalium vigiliarum laborumq; fructus conſtet in vobis, quibus in Chriſti viſceribus ſollicite miniſtramus ; & prouincia hęc , ſalutaribus aucta diſciplinę inſtitutis, fructus afferat vberiores in Domino: a quo vobis aſsidue precamur Chriſtianarum , virtutum perfectionem , & ſalutem ſempiternam .

IN NOMINE SANCTÆ, ET INDIVIDVÆ TRINITATIS, PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI.

Nos Carolvs Borrhomaevs, S. R. E. Tit. Sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Mediolani, de consilio, & assensu Reuerendiss. Patrum, Coepiscoporum nostrorum, in Prouinciali nostro Concilio Mediolanensi tertio, hæc quæ sequuntur, constituimus, ac decernimus.

De Festorum dierum cultu.

SACROSANCTA a Tridentina synodus cum statut, fideles religioso festorum dierum cultu abuti non debere ad commessationes, ad luxum, et lasciuiam; tum pastores omnes vehementer in domino obtestata, debitam, sanctamq. eorundem obseruantiã pastorali diligentię magnopere comendauit. Quamobrẽ primo prouinciali cõcilio de illorum cultu quamuis a nobis sancitum sit: tamen hac constitutione eo ipso de genere diligentius decernendum censuimus; cum

Sess. 25. decr. de inuo c. sanct.

Sess. eadẽ dec. de del. cib. &c.

Par. 1. Tit. de fest. die. cultu.

eæ ſint morum corruptelæ, is deprauatus vſus, ab omni & diuina, & humana lege alienus, vt Deo dicati dies, ſanctisq. rerum officijs conſecrati, ac ſpiritus ſancti doctrina inſtituti, tum ad recolenda diuina beneficia, tum ad honores debitos ſanctis tribuendos, ad eorumq. vitæ imitationem excitandam, non modo, vt oportet, ſancte non colantur; ſed, quod grauiſsimum eſt, nefarie violentur operibus, officijs, rerumq. actionibus, ab eorum cultu, & pietatis Chriſtianæ ſtudio alienis. Itaq. in maxima hac offenſione, nos ſacrę illius ſynodi auctoritate, canonum iure, ſummorum Pontificum ſanctionibus, & Pij Quinti Pontificis conſtitutione, eo nomine edita, Patrum item inſtitutis, tum ipſis imperatorijs legibus adducti, edicimus; vt ne quid ſeruilis operis ſacris ijs diebus, qui ſanctæ matris Eccleſiæ inſtituto, aut vniuſcuiuſque loci conſuetudine, votoue publico coluntur, fiat; nec quidquam denique, quod in illis agi, geri, fieriue non liceat.

Et quoniam in ijs, quæ ſequuntur, maxime peccatur, hęc nominatim vetamus.

Ne ijs diebus nundinæ, emptoria, mercatusue agantur: ne quicquam prętera fiat, exerceaturue, quod ad earum nundinarum, vel mercatus apparatum pertineat, etiam ſi in diem, proxime ſequentem, illæ cadant.

Ne contractus vlli, cuiuſuis generis ſint, neue vllæ rerum exequutiones fiat; niſi cum iure nominatim permiſſum eſt.

Ne

Ne collectæ, taleæue in oppidis, pagis, vicis, vt ex deprauata consuetudine quibusdam locis factum est, festis diebus exigantur, præsertim quo tempore vel sacra fiunt, vel concio habetur, vel processiones, vel alia diuina officia celebrantur, vel scholarum doctrinæ Christianæ exercitationes aguntur. Nec vero vllo præterea vnquam die in Ecclesia, in cæmiterio, atrioue Ecclesiæ illa exigi liceat.

Ne libri, imagines signa, & alia id genus vsquã venalia proponantur, aut circunferantur.

Ne quæ ad aleæ lusum pertinent, neque laruæ itidem, nec vestes ad personatorum hominum vsum vendantur, locenturue.

Ne quas res, ad victum necessarias, vendi licet; illæ propæ Ecclesias, in earumue conspectu venales proponantur.

Neque earum ipsarum rerum, præterquam panis, a Sole, aut pluuia defendendi causa, in foro, locisue publicis tentoria, rastraue sint, quibus illæ exponantur. Neque earundem rerum occasione, causaue officinæ apertæ vllo modo sint: sed earum ostiolum paruulum patens sit licet, reliqua omni parte clausa. Quo in genere præterea Episcopus, illarum rerum venditioni certam horam, & modum præscribat; ne ex venditione aliquid existat scandali, offensionisue, aut occasionis, qua distrahantur homines à diuinis officijs.

Tonsoribus præterea, pistoribus, sutoribus, calcearijs, alijsq. eiusmodi, & reliquis itẽ opificibus,

 qui-

quibus prescribi oportet, Episcopus certas regulas praescribat, ne deinceps dierum festorum cultum violent, in quo maxime peccare pleriq. solent. Quoniam autem vsu iam hac in prouincia nimis compertum est, deprauatis his temporibus, & moribus, ad choreas tripudia, saltationes, & id genus alia numquam fere conueniri sine multis; & ijs quidē grauissimus; Dei offensionibus, idq; cū ob turpes cogitationes, obscene dicta, inhonestas actiones, morum corruptelas, & perniciosas ad omnia opera carnis illecebras, illis perpetuo coniunctas, tum propter cades, rixas, dissidia, stupra, adulteria, aliaq. mala plurima inde consequentia quam saepissime: his tot offensionum, & peccatorum seminarijs locum dari, ijs presertim diebus, qui dies propitiationis sunt; & ijs ipsis diebus fideles plerosque, nefarijs istis Satane blanditijs illectos, a diuinis officijs, religiosis supplicationibus, lectionibusq. a sacris abduci, auertiq. rudes à percipiendis fidei rudimentis; aliosque ab alijs Christiane pietatis officijs in que eo tempore religiose incumbendum est, abstrahi, & amoueri; hoc certe grauißimum est in conspectu Dei, & Ecclesiae. quare festis ijs diebus, saltem horis, qui bus diuina celebrantur officia, interdicimus ne saltationes, tripudia, choree ducantur, aut fiant. Ne item comedie, ludi scenici, vel theatrales, hastiludia, & alia cuiusuis generis spectacula agantur. Ne circumforanei, circulatores, & id generis nebulones prestigias suas, inaniaq. ea specta-

cta-

Iaculę agant; neq; quicquam omnino vendant, ne medicamenti quidem prętextu.

Vt autem hę omnes de festorum cultu leges ab omnibus seruentur; contra eos, qui non paruerint, Episcopus agat pœnis, & alijs item remedijs arbitratu suo.

FESTIS *diebus sacrosancto Missę sacrificio fideles omnes intersint.*

Neque vero excusentur puellę nubiles, neque deinceps viduę, ne permissu quidem primi nostri concilij ob recentem mariti mortem, neque vllo alio, cuiusuis consuetudinis prętextu.

V T *vero ij dies omni pietate, & religiosius colantur; hęc crebro populum Parochi, & Concionatores admoneant, atque hortentur, vt illorum dierum tempus, quod Deo, eiusq. cultui debetur, in ijs actionibus totum consumant, in quibus sancte consumendum est.*

Vt concionem mane, & sacram lectionem a prãdio, vbi explicari solet, audiant.

Vt diuini, Vesperarum præsertim, officijs prę-sentes pie, religioseq. adsint.

Vt in Christianę doctrinę rudimentis, ac pręceptis, vel percipiendis, vel recolendis versentur.
Vt in óperibus etiam, officijsq. pietatis se exerceant, ęgros homines visitando, mœrentes, pie consolando, & alia eiusmodi pręstando.

Vt denique ab illis actionibus, vnde omnis peccandi materia, atque occasio existit, feriati, in ea opera incumbãt, ob quę sunt illi sacri instituti dies.

Epi-

Episcopi igitur cura sit, vel litaniarum processiones, vel orationis, aliarumq. Christianarum virtutum exercitationes instituere; in quibus per festos dies occupati fideles, abducant se à prophanis actionibus.

SICVT *Principes, & Magistratus, qui gubernationi præsunt, dignitate præcellunt, ita prælucere debent exemplo, quo reliqui incendantur ad perpetuum pie agendi studium. Quamabrem pro muneris sui officio, eos paterne cohortando, & admonendo Episcopus curet, vt ipsi per annum solemnibus diebus, & in quibus potissimum humanę redemptionis mysteria peraguntur, in Natiuitate scilicet Domini, die Circuncisionis, et Epiphaniarum, in hebdomada sancta, Pascha resurrectionis, Ascensione, Pentecoste, in solemni die Corporis Domini, ad Cathedralem Ecclesiam conueniant; Episcopaliq. Missæ sacrificio, quod solenni ritu fit, diuinisq. vesperarum officijs intersint. Idem præterea efficiat, cum ob Iubileum, vel ob aliam publicam causam generales processiones, & supplicationes aguntur.*

EPISCOPVS *id curæ, diligentiæq. adhibeat, vt tum ex Ecclesiæ suæ libris veteribus, manuq. scriptis, tum ex publicis Ciuitatis scriptis, monimentisúe, atq; aliunde peruestiget, si qui dies sunt, quibus colendis, vel veteri instituto vsuq. vel publico voto Ciuitas adstricta est; aut alius item qui uis diœcesis suæ locus.*

Qua præterea diligentia vtatur in conquirendis

dis reliquis, tum votis, tum pię consuetudinis instituti. Si quę verò eiusmodi monimenta compererit; ea diligentius conscripta, in Episcopali Archiuio asseruanda curet. Certosq. illos dies festos, ijs monimentis notatos, coli, & alia huiusmodi pia instituta pręstari iubeat.

Vigilię autem, & festi dies Sanctorum, qui publico Ciuitatis voto, aut consuetudine coli debent, diœcesanę synodi constitutione ab Episcopo decernantur; & in calendarium quotannis relati, die Dominico, prout vniuscuiusq. eorum Sanctorum festus dies in aliquam hebdomadam inciderit populo a parocho denuncietur.

Monimenta vero festo diei, vel piorum institutorum, quæ in aliquo solo diœcesis oppido, locoùe voti publici, aut consuetudinis ratione seruari oportet, in eius etiam loci parochiali Ecclesia asseruentur: cum autem dies ille festus, vel quo pium institutum seruari debebit, inciderit; parochi sit die Dominico, proxime præcedenti, illum populo indicere, ac denunciare.

Probibeat verò diligenter Episcopus, atque omnino efficiat, ut non modo nō saltationes, et choreę, verum etiam ne cōmessationes, in honorem sanctorum ludi, alięùe prophanę actiones, ab eorum festorum dierum, & piorum institutorum cultu alienę, vllo quouis modo, etiam illorum prętextu, occasioneùe introductæ, publice ijs ipsis diebus fiant.

STVDEAT *etiam Episcopus, vt quo tempore in Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ*

mæ hebdomadis Ecclesia mater, & officiorum ritu, & hymnis, canticisq. fidelium mentes ad mæstitiam, atque ad pœnitentiam excitantibus, & omni deniq. tum vestimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei instruit, ac præparat tot ante diebus ad sanctè recolendam Christi Domini passionem, & crucem; eo potissimum tempore fideles, sibi in curam traditos, spectacula, ludos scenicos, & alia, quæ gentilitatis speciem præ se ferunt, tunc præsertim morum corruptelis introducta, illa ipsa tanquam à sanctissimis Ecclesiæ institutis abhorrentia, omnino fugientes, ad pietatis christianæ studia, & ad orationem attentiores sint, proposita omni Christianarum actionum exercitatione.

QVO *Religiosius incolæ vnicuiusque parochię festum diem colant, illius sancti, sanctæue, cuius patrocinio parochialis Ecclesia dicata est, cohortationibus agat Parochus, vt pridie eius diei illi sanctè ieiunent, animo pie repetentes tum ieiunia, tum religiosas alias eius sanctarum virtutum exercitationes; quarum meritis in cœlum ille vocatus, cum sempiterna gloria perfruatur, pro charitate, qua abundat eorum, quorum salutis patrocinium suscepit: preces Deo offerat, ieiunia itē, & lachrymas. Tum idem illos admonere, atque vehementer in Domino cohortari non desistat, vt pietatis Christianæ officijs, sanctis operibus, debitaq. veneratione sancti illius diem festum colant; vtq. ab omni seruili opere abstinere studeant.*

Eodem præterea die sancti, qui parochiæ patronus est, & custos, quo ad illius imitationem magis fideles inflammentur, id parochus præstet, vt peracto vesperarum officio, cum frequentior in Ecclesia populus adest, aut ipse, aut alius in suggestu, aliòue loco superiori, de libro, quo illius vita, vere expressa, cõtinetur, res eius sancte, admirabiliterq. gestas, religiosæ vitę instituta, morum disciplinam, pietatis studia, virtutes pronunciet.

QVONIAM vero sanctissimis summorũ Pontificum constitutionibus, & prouincialis Concilij primi nostri decreto sancitum est, vt quæ apocrypha sunt, in Ecclesia ne legantur: de vitis sanctorum, qui in vnaquaq. huius prouinciæ Vrbe, diœcesiue certis potissimum locis coluntur, liber ab Episcopo conficiatur, doctis, et pijs viris adhibitis, tum ex probatis auctoribus, tum certis suæ Ecclesię scriptis, ac traditionibus.

SANCTORVM, qui in Domino dormierũt, sacris sepulcris, & reliquijs colendis, & venerandis, eo maxime augetur gloria Dei, quo religiosius illa coluntur. Quo igitur die sancti alicuius dies festus agitur, si in aliqua vrbis, diœcesisùe Ecclesia, sancti alicuius corpus reconditum est, sacraùe eius membra, vel aliæ insignes reliquiæ asseruantur: eo die, & significatio detur frequenti campanarum sonitu; & illa Ecclesiæ locus, vbi ea sunt sacrarum vestium apparatu, & candelarum lumine ornetur; cum ad maiorem cultum diuina officia solennius celebrentur.

De

Bulla edita die vj. Oct. 1567
Bulla edita die 30. Oct. 1572

QVOD maior in dies concursus, & progressio fiat ad doctrinæ Christianæ scholas, ad earumq. studium vehementius excitentur iam institutæ, & in posterum, Deo iuuante, instituendæ eius rei nomine sodalitates: Indulgentiarum, quæ, & à Pio Quinto, & nuper à sanctissimo D. N. Gregorio XIII. earum sodalitatum hominibus concessæ sunt, donum quotannis per Parochos duobus ante calendas Maij diebus Dominicis proximis promulgetur, cum frequens populus adest. Illis autem constitutis calendis, earum sodalitatum homines, vt Indulgentias consequantur, confessi, sacram Eucharistiam sumant; ac processionem præterea agant solenni ritu. Si verò sæpius id promulgari, vel alijs potius certis diebus hæc ab illis agi, Episcopus censuerit; id constituat arbitratu suo.

QVIBVS in oppidis, vicis, ac locis, quæ ad suam diœcesim pertinent, Episcopus has necessarias doctrinæ Christianæ scholas, & sodalitates, vt altera prouinciali synodo iussum est, non adhuc instituit, illas quamprimum, & quam diligentissime institui curet. Studeat vero quam plurimos cuiusuis conditionis, status, & ætatis homines probatos, tum mares, tum fæminas, ijs scholis iam institutis, vel instituendis, adscribi, adscriptosq. operam illis nauare, vt concessi Indulgentiarum muneris participes sint.

EAS

Eas verò iam institutas, vel in posterum instituendas, scholas, & sodalitates, ad illas præscriptas regulas dirigi curet, quæ iussu nostro ad communem earum vsum edentur in lucem.

Scholas præterea quam sæpissime visitari, tum ab earum Præfectis, tum ab alijs etiam iubeat, quibus id negotij dederit. Iique diligenter ei referant, cum de omni instituta earum ratione, frequentiaq. illorum, qui conueniunt, tum de reliqua earundem, sodalitatum spirituali progreßione. Eisdem, quo plures poterit, constituat Confessarios sacerdotes, & in concionibus habendis exercitatos, quorum, & ministerio adiuuentur, & salutaribus monitis, crebrisq. cohortationibus inflamментur in dies magis, ad illud scholarum, & piarum exercitationum institutum, atque studium.

Si quam aliquando concionem sacram à prandio populo haberi contigerit, ei certa hora ab Episcopo statuatur; ita vt neque concionator à doctrinæ Christianæ scholis, neque hæ ab illo impediantur.

Parochvs præterea eam ineat rationem, vt & in hospitalibus, & in alijs pijs locis, vbi plures, vel mares, vel fœminæ curantur, aut aluntur, hoc tradendæ doctrinæ Christianæ institutum introducatur: quo illi pascantur hoc præterea spirituali cibo.

Quæ

Quæ ad Concionatores pertinent.

*A*NNIVERSARIA *festorum solemniumq. dierum quadam quasi vicißitudine, & statis pro solennitatum, temporumq. ratione sacris ceremoniarum ritibus* Dei *Ecclesia, à* Spiritus *sancto instructa redemptionis nostræ mysteria, & sacras alias actiones in anno, tamquam vno libro descriptas, fidelibus proponit; qui si minus ad ea instructi sunt, nec quæ sancte, religioseq. aguntur, intelligunt, non eum fructum, quem alioqui perciperēt, capiunt.* Quo *igitur diligentius illi instruantur, indiesq. magis accendantur ad publicas sacras actiones, & mysteria colenda, quæ statis anni solennitatibus, & temporibus* Ecclesia Dei *celebrat; Episcopus tum ipse aliquando, tum concionatores, &* Parochi *certis ijs diebus, quibus illa agi, celebrariue contigerit, populum doceant, cum sacrosancta ea mysteria, tum religiosum eorum anniuersarium cultum, tum sanctiores statarum in ijs colendis sacrarum cæremoniarum, ac rituum rationes, & significationes.*

*I*TIDEM, *cum solennes aliquæ statæ processiones, vel aliæ supplicationes, aliqua publica causa indictæ, aguntur, vel* Iubileum, *in vniuersa Ecclesia indictum, celebratur; conciones ab eisdem habeantur. quibus præter cetera explicentur causæ, quamobrem aut* Iubileum *celebretur, aut illæ supplicationes fiant; tum excitentur, atque admonean-*

neant[illegible]r fideles, quam religiose incumbendum sit ei [illegible]ctæ actioni, quidq. ab illis præstandum, vt illi[illegible] Iubilei spirituales diuitias ipsi consequãtur.

[illegible]T autem religiosa animi præparatione hi so[illegible]nes dies à fidelibus colantur; non satis illi id [illegible] putent, mysteria illa à se sermonibus, concio[illegible]busúe, ijs ipsis diebus, quibus celebrantur, explicari. sed festis etiam, aut Dominicis diebus, eas sacras, vel solemnitates, vel actiones proximę præcedentibus, eosdem concionibus instruant, & eorum animos mentesque præparare, atque inflammare studeant, cum ad omnem religiosum mysteriorum, quæ sanctè agentur, cultum cum maxime, pro solemnitatum ratione, ad pœnitentiæ sacramentum, & ad sacram Eucharistiam sumendam.

Id vero etiam seruetur, cum stata ieiuniorum tempora, aduentus Domini, Septuagesima, & eiusmodi instant.

De sacramento etiam Chrismatis populum instruant in illis Pentecostes diebus, quibus potissimum ab Episcopo id sacramentum solemniter ministrari solet.

Parochi autem id omne instruendi populi officium præstent ad præscriptum instructionis, quæ eo nomine cura nostra conficietur ad communem prouinciæ vsum.

NE patiatur Parochus, cuiusuis ordinis regulares in ordinis sui Ecclesiis, intra fines parochiæ suæ sitis, concionem habere, nisi ex

scripto testimonio perspexerit, eos, muneris eiusmodi in illis Ecclesiis obeundi causa, se ad Episcopum cum concionandi facultate, quam à Superioribus suis ipsi obtinuerint, contulisse: & benedictionem, vt Tridentino Concilio cautum est, ab eodem petijsse, neque itidem in alienis eiusdem parochiæ Ecclesiis, nisi, ibi concionandi facultatem, sibi ab Episcopo litteris concessam, illi ostendant.

Sess. 5. c. 2. dec. de ref.

QVAE *in Concilio prouinciali primo de prædicatione verbi Dei, & quęcunque item alia concionatoribus à nobis præscripta sunt; ea quo diligentius seruentur, illam cautionẽ adhibeat vnusquisque Episcopus, vt cum eorum cuiquam in sua diœcesi concionandi potestatem faciet, vel benedictionem impartiet, illa omnia, & alia eo de genere in nostram concionatorum instructionem, ad communem prouinciæ vsum simul redacta, & quæ item Episcopus Ecclesiæ suæ rationibus accommodata, ab illis seruanda censuerit; illis litteris describi iubeat, quibus vel concionandi facultas permittetur, vel præsentationis postulatæq. benedictionis testimonium fiet.*

Par. 1. tit. de præd. uer. Dei.

QVONIAM *parocho concionante, nonnulli, parum salutis suæ memores cum ad illius concionem conueniunt, sæpe discedunt ea non absoluta, ideo debiti in hoc genere officij sui eos crebro Parochus admoneat, prout necessarium esse viderit. Quod si quos aliquando monitos ex verbi Dei, vel Parochi concionantis contemptu in contuma-*

humana perseuerare animaduerterit, illos ad Episcopum deferat, qui pro culpæ grauitate eosdem afficiat, tum aliјs pœnis, tum, si opus est, sacramentorum communione priuet, ad Carthaginensis Concilij præscriptum.

cap. Sacerdot. 1. de cons.

PAROCHVS, *& concionator sæpe, prout opus esse animaduerterit, illam decem annorum Indulgentiam edicat, ac denunciet, quam Summus Pontifex Leo X. in Lateranensi Concilio toties cuiuis concessit, quoties aliquem blasphemantem accusarit.*

Seß. 9.

Quę ad fidei tuendę studium pertinent.

QVOS *oportet, sacri Tridentini, prouincialisque nostri Concilij primi iusso in diœcesana synodo Canones, & Decreta Tridentina recipere, fideique professionem præstare; nisi illos id præstitisse, Episcopus perspexerit: in ea, quæ proxime futura est, synodo, ab illis præstari iubeat.*

Par. 1. tit. de prof. fid.

In aliquem vero certum librum, qui in Episcopali Archiuio asseruetur, eos omnes, ac singulos Cancellarius Episcopalis ordine referat, tum qui antea præstiterunt, tum qui in posterum præstabunt in singulis synodis, deinceps sequentibus.

QVICVNQVE *litteras, & liberales artes quouis nomine, vel publice, vel priuatim docent, ij quales quales sint, & reliqui præterea, quibus*

Bulla edita idib. Nou. 1564 par. 1. tit. eod.

Pij Quarti, Pontificis Max. constitutione, vel eiusdem prouincialis Concilij decreto fidei professionem facere iussum est, trium mensium spatio illud ad formulam ab eodem Pontifice præscripta, aut iam præstitisse ostendant, aut re ipsa præstent. Qui vero in posterum illud legendi, interpretandi, docendiq; munus suscepturi sunt, fidei professionem ad idem præscriptum ante præstent, quam id suscipiant, exerceantúe. Hiq. & illi omnes libro notentur.

PAROCHVS *ne vllo modo patiatur, in suæ parochiæ finibus id, vt supra, munus à quoquam deinceps suscipi, aut iam nunc susceptum exerceri, si is scripto* Episcopi *testimonio non ostenderit, se fidei profeßionem præstitiße: immo vero, si ita testatum non fecerit; ei illo munere interdicat; si non paruerit, ad Episcopum deferat, qui in eum, prout iuris est, animaduertat.*

*E*T *quoniam ad Christianam pietatem hoc valde interest, vt instituendæ pueritiæ, atque adolescentiæ munus committatur viris, non scientia solum, sed fide, ac moribus, vitaq. probatis: eam ob causam à quo fidei profeßionem* Episcopus *recepturus est, ante ab eo cum vitæ suæ rationes perquirat; tum, si quod testimonium fidei, morumq. à probatis viris habet, afferri iubeat. Quod si ea, vel non afferuntur, vel eiusmodi sunt, quibus ipsius Episcopi conscientiæ, ac iudicio non satisfiat, id ipsum aliunde Episcopus quærat, ab ijs præsertim, apud quos ille diu fuerat;*

hocq.

hocque diligentius inuestiget, si vel e longinquis, vel hæresis nomine suspectis, vel morum corruptela inquinatis locis illum esse, aut venire animaduerit.

Hoc prĕterea diligentiĕ adhibeat, vt postea quam aliquis, fidei professione ad præscriptum facta, docendi curam susceperit; eius etiam vitĕ, morumq. ratio, & puerorum institutio aliquando obseruetur, idq. in ijs potissimum ludi magistris, qui certa pacta mercede, in disciplinam suam traditos pueros domi educant.

Quorum librorum lectione, explicationeúe pue rorum, aut adolescentium animi deprauantur, & mores facile corumpuntur, quo in genere ij sunt, qui res obscœnas, & turpes continent: eos, vt Indice Tridentino sancitum est, à ludi magistris prĕlegi, explicariúe, Episcopus non patiatur: ac plane vetet, ab illis quicquam exponi, quod bonis moribus repugnet, quodque impietatem inducat, vt Lateranensi vltimo Concilio decretum est.

Reg. 7.

Sub Leone X.

IVBEAT *Episcopus pueros, adolescentesue à ludi magistris Christianæ religionis prĕcepta, atque fidei rudimenta doceri, adhibitis ijs solum libris, quos Episcopus ipse prĕscripserit, prout ad illud instituendi munus eos idoneos esse iudicauerit. Dominicis verò, & festis diebus, nullo alio prĕterea doctrinĕ genere illos instrui liceat, quod omne eo ipso Concilio Lateranensi prĕscriptum est.*

 Il-

Illud etiam eisdem præscribat, vt diebus festis scholæ suæ adolescentes, pueros úe, aut ipsi conducant, aut frequentes illos conuenire iubeant ad solemne Missæ conuentualis sacrum, ad verbi Dei conciones, ad diuina vesperarum officia, ad sacrarum litterarum interpretationes, ad doctrinæ Christianæ scholas, & ad alia denique vitæ spiritualis studia, atque exercitationes.

Hæc omnia an ab ijs præstentur; Episcopus visitando aut ipse, aut alius eius nomine inuestiget diligenter tum, maxime, an libros isti apud se habeant, vel ob fidei doctrinam, vel ob morum institutionem damnatos, improbatos úe; tum præterea, an qui in eorum disciplinam traditi sunt, honeste educentur.

PROFECTVRVS *aliquis ad ea loca, vbi & si catholico etiam more à multis viuitur, impune tamen, & publice ab alijs prædicatur, aut creditur, quod à Romanæ Ecclesiæ doctrina, & fide alienum est, profectionis scriptam facultatem ab suo Parocho, vel ab eo, quem Episcopus constituerit, ante impetret, quam abeat. Quibus facultatis litteris caueatur, vt & reuersionis tempore, & si diutius illis in locis fuerit, singulis annis testatum faciat, se catholico more, & vixisse, & viuere: vtque id testimonium scriptum sit ab illius loci, vbi fuerit, Episcopo, aut Parocho, si ibi Parochus est, aut a catholicis viris, probatis hominibus, illorum locorum incolis. Hocq. is, cui eo proficisci concessum erit, præstet omnino.*

QVICVNQVE autem sanctæ Inquisitionis officium, statum, res, & ministros aliquo modo læserit, violaritúe, contra eum, vt Pij V. Constitutione sancitum est, Episcopus agat ad illius sanctionis præscriptum.

Bulla edit. cal. Apr. 1569.

Quam grauissimam sanctionem aliquando, cum expedire censuerit, promulgari iubeat.

PERNICIOSORVM, & falsorum librorum cum perpetua quodammodo pestis sit, cui remedium semper afferre oporteat, de ijs sæpe, & summorum Pontificum constitutionibus, & sacrorum Canonum iure, cautum est. Postremo autem multa tum Concilij Lateranensis vltimi decreto, tum nuper Tridentino Concilio, & Indice vtiliter constituta sunt. Quæ vt Episcopi studio à Bibliopolis, Impressoribus, & reliquis item omnibus, quorum interest, diligentius, quam hactenus, factum sit, vbique præstentur; illa fere omnia, aliaque nonnulla, eodem spectantia, quæ addenda censuimus, simul complexi, prouinciali hac constitutione toto eo degenere sic edicimus, propositis, eodem Lateranensi, & Tridentino tum Concilio, tum Indice, & Pij Quarti constitutione de eo Indice lata, pœnis sancitis, & alijs prætereа Episcopi arbitratu.

Sess. 10. Sess. 4.

VT QVICVNQVE artem librariam exercet, ab eo ne patiatur Episcopus libros venales proponi, nisi confecto librorum suorum indice, cui ab se, aut ab eo, a quo eam curam in recognoscendis libris geri is voluerit, & ab Inquisitore etiam

subscriptum sit; neq. facultate sibi ab eisdem non permissa, vllos alios cuiusuis generis libros ille habeat, aut vendat, aut quauis ratione tradat, illo indice non notatos.

NE *loco publico, portorijs, mercibusúe importandis constituto, libros ministri publici eius loci exportari patiantur, nisi qui illos importarint, aut* Bibliopolę, *aut alij, quorum sunt, scriptum, eorundem manu signatum, attulerint, quo exportandi potestas fiat.*

LIBRI, *non publico mercium loco expositi, sed aliò in vrbem inuecti, ab eo qui inuexerit, vel inuehi iusserit, eisdem denuncientur: nec libri à quouis inuecti, vel in vrbem introducti, alijs commodentur, aut quauis alia ratione tradantur, antequam his, qui introduxerit, illis, ad quos recognitio pertinet, indicem eorum ostenderit, ab eisdemq. item facultatem obtinuerit: idq. nisi libri id generis sint, vt eos omnibus permissos esse perspicue constet.*

NE *quis opuscula, libros, commentarios, aliaúe id generis, quouis titulo, & nomine, quę manu scripta sunt, euulget; nisi ab* Episcopo, *aut ab alio eius iussu, & ab* Inquisitore *recognita sint, atque approbata subscriptionibus.*

NE *pręterea quis librum, scriptumúe cuiusuis generis imprimat, imprimiúe curet, nisi ab eisdem,* Episcopo, & Inquisitore *recognitum, & scripto comprobatum.*

Quod recognitionis, & comprobationis scriptum,

ptum, *libri imprimendi principio, recognitorum manu notatum, principio item libri imprimatur.*

Libri exemplum auctoris manu, & nomine notatum, vbi primum impressum est, recognitoribus tradatur asseruandum.

Libris impressis, apposito imprimentis nomine, adscribatur item annus, quo impressi sunt.

Libri, quos typis mandari concessum est, in codicem à recognitoribus referantur, notato concessę facultatis anno, & die, descriptis etiam nominibus eorum, quibus eos imprimendi potestas facta est.

NE *hęredes, vltimarumúe voluntatum exequutores, libris, à defuncto relictis, vtantur, aut alijs vtendos dent, vel vendant, aliaúe quauis ratione tradant, antequam illos, aut eorum indicem ipsis Episcopo, & Inquisitori attulerint; facultatemque obtinuerint.*

DE *Biblis autem, vulgariter redditis, & de Testamento nouo, in vulgarem etiam sermonem cõuerso, de libris preterea, qui de rebus inter catholicos, & hęreticos controuersis, communi item lingua conscripti sunt, ea diligens cautio adhibeatur, vt illorum vsus ijs tantum concedatur, quibus* Episcopus, *aut Inquisitor de consilio* Parochi, *aut* Con*fessarij permittendum iudicarit.*

LIBRI *de officio, & precibus horarij B. Marię Virginis vulgariter, vel Italice, vel* Hispa*nice, vel Gallice, vel Germanice, vel partim latino, partim vulgari sermone expressi, venales ne*

po-

proponantur, neque vendantur. Si *qui vero eos adhuc habent, ad sacrę* Inquisitionis *officium statim deferre compellantur, vt edita à* Pio *Quinto, constitutione sancitum est.*

Bulla ed. 5 Idib. Mar. 1570.

CAVEAT *Episcopus, ne libri illi paruuli, quibus preces variæ cōtinentur, falsis, superstitiosisq. titulis aspersi, habeantur, aut vendantur, nisi suo, aut* Inquisitoris, *aliorumúe* Theologorum, *quos huic muneri præfecerit, diligenti studio primum recogniti, & purgati sint.*

Adhibeat idem aliquando aliquot suæ Ciuitatis peritissimos homines, quorum opera, & studio accurate cognoscat, si qui pestiferi libri sunt, Indice Tridentino non notati, quorum vsu, & lectione interdicendum sit, eiusdem Indicis *auctoritate.* Quos *libros, id generis cognouerit; ne in vrbem, aut in diœcesim suam illi inuehantur, caueat quam diligentissime: eorumq. nomina cum ad sacræ Romanæ Inquisitionis Patres deferenda curet; tum alijs prouinciæ Episcopis significet; quo diligentius pesti obstruatur aditus.*

QVI *per vrbes præterea, vicos, oppida, aliaúe loca libros venales circumferunt; eorum etiam indicem habeant, cui ab Episcopo, & ab Inquisitore, aut ab ijs, quibus librorum recognitio ab illis delegata est, subscriptum sit.*

Hos Parochus, in cuius Parochiæ finibus illi venales libros exponunt, circumferuntúe, de improuiso aliquando visitet. Ac si aut illorum indicem non habere, aut alios præterea, eo indice non de-

descriptos, vendere, habereúe compererit; tum eos Episcopo, aut Inquisitori denunciet: tum libros omnes sequestri nomine, donec aliter ab eo, cui denunciarit, iussum erit. Si libros, Indice Tridentino damnatos, improbatosúe apud eos deprehenderit; illos etiam comprehendi, aut sponsione saltem facta sibi ab illis caueri curet, vt ad certum diem sistant in iudicio Episcopi, aut Inquisitoris.

Quæ ad Sacramentalia, & Sacramenta generatim pertinent.

CHRISTIANAE *pietatis ornamentum, in quo populum fidelem gloriari oportet, altare est cœlestis holocausti, sacrosancta illa arbor Crucis, in qua auctor humanæ redemptionis pependit Christus Dominus. Quamobrem ad Christianæ religionis gloriam insignis admodum fuit ea veterum pietas, vt Crucis signum non in templis solum, sed domi, forisq. in parietibus, ac vestibulis, passimq. in vrbe expressum appareret, tanquam, et præclarum populi Christiani trophęum, & clarissimum diuinæ misericordiæ monimentum, & sempiternum denique testimonium, quo palam fieret, fideles cũ inimicis Crucis Christi, Iudęis, Ethnicis, & Hęreticis nihil habere cõmmune, sed contra eos omnes libere profiteri, quem colũt, Dominũ Iesum, & hunc Crucifixũ. Hoc igitur maiorum religioso exem-*

exemplo, atque instituto, cuius etiam vestigia in hac prouincia aliquot locis perspici licet, excitatus Episcopus illud curet, vt hoc sacrosanctę Crucis insigne, vel ligno, vel lapide, vel, vbi commode per facultates fieri potest, marmore expressum, in vrbe, & diœcesi sua, vbi triuia frequentiora sunt, publice proponatur, atque erigatur: quo crebrius, perspecta ea sacrę Crucis arbore, fideles sese erigant, tum ad summi mysterij, in ea peracti, gratam memoriam, tum ad veram illam gloriam, ad quam Christo duce, populus fidelis, qui populus est acquisitionis, contendere debet.

Quod pręterea alias sancitum est, id pro sacrosanctæ Crucis cultu, & veneratione seruari Episcopus iubeat, vt ne ea humi exprimatur, ne ue sordidis, & aliqua labe inquinatis locis.

SINGVLIS *diebus dominicis sacerdos, Missę parochialis sacrum facturus, antequam illud inchoet, aquam sale aspersam benedicendo renouet, eamq., vt moris est, aspergat.*

SANCTISSIMI *D.* N. *Gregorij* XIII. *Pontificis constitutio, qua, excommunicationis pœna proposita, ipso facto incurrenda, interdictum est, ne innocentissimi* Agni *imagine figuratæ certę illę formę, & per* Romanos *Pontifices statis temporibus consecratę, minio, auro, aut vllo colore inficiantur; neque venales proponantur, promulgetur in Ecclesia eo anno, quo illas consecrari moris est in pascha; & quoties item Episcopus opus esse censuerit.*

Bulla edi. 8. cal. Iun. 1572.

QVOD

QVOD *pietatis, & Dei honoris causa ab sancta Matre Ecclesia institutum est, vt festo die Purificationis* B. *Mariæ Virginis candelæ, & palmæ, aut oliuæ, prout locorum consuetudo est, dominico die, qui de palmis dicitur, in Ecclesia solẽni ritu benedicantur: eæq. candelæ accensæ statis illo tempore processionibus circunferantur, non sine sanctissima mysteriorum significatione; id, vt instituti ratio postulat, ita religiose celebrari debet. Quamobrem edicimus, ne alio loco, nisi in Ecclesia, neque, dum manibus laicorum tenentur, sed constituto loco positæ, solemnibus cerimonijs benedicantur; & singulæ singulis distributæ, tum palmæ, tum candelæ accensæ manibus per eos, qui acceperint, gestentur, ex Ecclesiæ instituto, dum statis illis diebus processiones, & sacræ aliæ actiones habentur. Vtq. præterea introducto ei vsui occurratu, quo multis locis in hac prouincia fit, vt illæ, vel candelæ, vel palmæ, oliuæq. sacro eo ritu benedictæ, non in Ecclesia a quibusdam sumantur, sed ad eos domum deferantur; &, quod grauius est, à laicis quibusdam, quasi tributum quoddam, sibi à parochis, vel ab alys quibusuis debitum, illæ exigantur, decernimus, vt saluo, si quod patronus aliquis beneficij habet, illas exigendi iure, ijs solum, qui in Ecclesia intererunt, & illis item tantum tradi liceat, qui ijs ipsis diebus ad illam Ecclesiam conuenire solent; sed non potuerunt, vel quia ægroti, vel alia legitima causa impediti.*

Ad preces, quæ supra puerperam funduntur, cum post prolem emissam, illa actura gratias, ad Ecclesiam se confert, parochus puerperæ domum ne ingrediatur, etiam si mulier ob aduersam valetudinem Ecclesiam adire nequeat.

Fœminis præterea, post puerperium ad Ecclesiam venientibus, panis benedictus, sub hostiæ forma, ne præbeatur.

Fons baptismalis, ne vsquam in alijs Ecclesiis, quã in parochialibus, sit, vel Episcopi concessu in illis locis, vbi propterea quod parochialis Ecclesia longius distat, idem populi commodo magis consulendum esse censuerit.

c.Omni tẽpore de cõsec. dist.4.

Ad sacri chrismatis oleum accipiẽdum, quotannis ante Pascha mittantur, qui accipiant, vt veteri canone decretum est.

Sancti item chrysmatis, & sacri cathecumenorum olei vascula, ne alibi, sed in Ecclesia, religiose asseruentur in ciborio, alioue eiusdem Ecclesiæ certo constituto loco, quem Episcopus comprobarit.

Sacrum præterea oleum infirmorum, in Ecclesia itidem custodiatur vase, ab aliorum sacrorum oleorum vasculis distincto; nisi quibus parochis Episcopus propter eorum domicilij à parochiali Ecclesia distantiam illud domi tunc aliquando solum asseruari concesserit, cum in parochiæ finibus grauius ægrotantes habent, quibus vsu venire potest, vt quam celerrime succurrendum sit illius sacramenti administratione.

Mo-

MONEAT *sæpe parochus, hocq. tum maxime, cum Sacramenta ministrat, vt fideles, quibus ea ministrantur, & qui compatres ad Sacramenta Baptismum, & Confirmationem adhibentur, ensem, pugionem, & eiusmodi deponant, memores se in omni spiritu humilitatis sanctæq. pietatis studio adesse oportere sacris illis mysterijs.*

De Baptismo infantum expositorum.

INFANS *expositus, licet appensum collo scriptum habeat, quo ille baptizatus significetur, si tamen, re diligenter perquisita, quemadmodum catechismo* Romano *expressum est, adhuc dubium sit eum baptizatum esse, ea conditionis formula baptizetur, si tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo, & si nondum baptizatus es, ego te baptizo &c.*

De ijs, quæ ad sacram Eucharistiam pertinent.

AD *saluberrimum illum sacræ Eucharistiæ frequenter sumendæ vsum parochi, vt primo prouinciali* Concilio *iussum est, & concionatores item, quam sæpissimè populum cohortentur, nascentis* Ecclesiæ *institutis atque exemplis, & grauissimorum* Patrum *vocibus, & vberrima*

Par. 1. tit. Quę ad Euchar. sacr. pert.

hoc

Sess. 22. c. 6

hoc ipso de genere Cathechismi Romani doctrina, & sententia denique Tridentinæ Synodi, quæ optaret quidem fideles in singulis Missis, non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicare.

Quod si quis concionator, etiam regularis, aliquid contra directe, indirectéue dixerit, aut concionatus sit; Episcopus, in cuius vrbe, diœcesíue hoc ille admiserit, ei, tamquam scandalum disseminanti, Tridentinæ eiusdem synodi auctoritate, interdicat prædicationē verbi Dei. Ad cuius prædicationis munus ne idem restituatur, nisi primum eiusdem Episcopi iudicio satisfecerit eo ipso loco, vbi ea in re scandalum, & offensionem præbuerit.

Sess. 5. c. 2.

Itidem pro ratione culpæ corripiantur, corriganturúe, et satisfacere quoque compellantur, quicunque vel sermonem habendo, vel colloquendo, hoc in genere offenderint.

Cvm nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent; ne sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo sanctissimum Eucharistiæ sacramentum asseruatur: sed tabernaculum, vbi illud in Altare reconditur, patefaciat licet: tūq. in eius conspectu litanias, aliasq. religiosas preces, eius rei causa institutas, pie, sancteq. pronunciet.

Sacerdos, Cum Corpus Christi Domini ad ægros interdiu in vrbe, alijsque frequentibus locis defert, non superpelliceo solum, sed pluuiali præterea indutus incedat, vbi per facultates, & per

per loci, temporisq́. ratione commode fieri potest: nam preterea, vbi etiam potest, aliqui clerici adhibeantur, clericali habitu, & superpelliceo induti, qui comitantes vna cum deferente, sanctas, religiosasq́. preces recitent.

Perfunctus deferendi Sacramenti munere sacerdos, vbi ad ecclesiam redierit, fidelibus, qui in eo deferendo presentes adfuerant, quam ex illo pietatis officio consequuti sint, indulgentiam denunciet, paucis verbis eos cohortans, vt in religioso eo instituto sancte perseuerent; tum pronunciata oratione, que est de sanctissimo Sacramento, illos demittat in pace cum benedictione.

Indulgentia autem a Paulo tertio Pontifice Maximo corporis Domini sodalitatibus concessa, sepe promulgetur; crebrisque cohortationibus fideles incendantur, quo frequentiores ille vbique locorum instituantur, institutęq; debitum munus obeant.

Par. 1. tit. Quę ad Eucharist. pert.

QVAE *preterea sodalitates eo nomine, vt aliàs prima prouinciali synodo iussum est, institutę iam sunt, & in posterum instituentur; regulis vtantur ad communem illarum, huius prouincię sodalitatum vsum nostro iussu edendis. Quibus Episcopus addat, quę pro vrbis, diœcesisque suę ratione expedire videbuntur.*

PAROCHVS *ijs omnibus, qui intra Ecclesię suę fines habitant, in Pascha sacram Eucharistiam ipse, non sacerdos alius prębeat; nisi ob frequentem multitudinem, necesse sit alterum*

etiam ſacerdotem adhibere.

QVICVNQVE *in paſcha ab diœceſi abfuerit, is reuerſus ſe eo tempore ſacram communionem ſumpſiſſe, teſtatum faciat ſcripto ſacerdotis, à quo ſumpſerit. Quod teſtimonij ſcriptum manu, vel ſigillo ordinarij, aut eius, cui id curæ ille dederit, munitum ſit: alioquin, vt* Eccleſiæ *præcepto pareat, confeſſus in propria parochiali Eccleſia ſacram Euchariſtiam ſuſcipiat. Quod niſi fecerit, prout iuris eſt, pœna afficiatur.*

AD Communicantium *purificationem vaſa adhibita, ne alterius rei vſui ſint. eaq. propterea in ſacriſtia ſeruentur.*

De ijs, quæ ad Pœnitentię Sacramentum pertinent.

QVI *ad confeſſarium, etiam regularem, in aliena diœceſi commorantem, dedita opera ſe conferens, peccata ſua ſit confeſſus, niſi confeſſarius ille et ab* Epiſcopo *loci, & à confitentis* Ordinario *ad confeſſiones audiendas probatus erit, ei, tanquam inconfeſſo, parochus* Euchariſtiæ *ſacramentum ne præbeat: illius præterea ordinarius, cuius confeſſionem ille ſacerdos confeſſarius non probatus audierit, ne eum patiatur in ſua diœceſi confeſſiones per biennium audire, neq. itidem concionari.*

Quod decretũ Quadrageſimæ initio à parocho promulgetur, quibus locis Epiſcopo *videbitur.*

EPI-

EPISCOPVS *id confeſſarios ſacerdotes interdum admoneat; vt, ſi quando quauis facultate, auctoritatiue eis licebit pœnitentium vota commutare; ne ea illi commutent, niſi in alia maiora pietatis opera, vel* Deo *gratiora, vel ſaltem quæ tantidem valeant. Qua in re iudicanda rationem habeant. & ſumptuum, & laborum, & moleſtiarum, & omnium deniq. incommodorum quæ pœnitentes perpeſſuri erant, ſi votum, quod ſancte conceperant, re ipſa præſtitiſſent.*

NE *Confeſſarijs ſacerdotes, cum ſibi facultate, vel ex* Iubileo, *vel ex alijs Apoſtolicis litteris conceſſa, pęnitentium confeſſiones audire, eoſdemq. à peccatis etiam grauioribus, quæ admiſerunt, & à pœnis item, ac cenſuris, quibus irretiti ſunt, abſoluere licet, cum eo, qui in irregularitatem incurrerit, diſpenſent, niſi eius rei facultate illis litteris nominatim expreſſa.*

SI *Pœnitentibus pœnitentia præſcribenda eſt aliqua pecuniæ ratione, ne ſibi ſacerdotes confeſſarij eam pecuniam, ſed locis pijs attribui curent, vt in officia, operaq. pietatis erogetur.* Neque *vero huius pecunię diſtribuendæ curam ipſe, vllo plane modo, ſuſcipiant.*

Neq. præterea ſibi dari curent, ſi quid eleemoſynæ cauſa pœnitenti erogandum eſt in Miſſæ *ſacris faciendis.*

NE *Confeſſarij regulares eorum peccatorum, quorum abſolutio* Epiſcopo *reſeruata eſt, vinculis irretitos, pœnitentes abſoluant, quemad-*

 modum

modum a sancta sede Apostolica declaratum est, id eis non licere, quauis priuilegiorum suorum auctoritate.

CONFESSARIIS *sacerdotibus præscripta e nostris prouincialibus synodis, instructiones ad prouinciæ vsum, aliæq. item, quas eisdem, pro vrbis, diœcesisq suæ rationibus, addi Episcopus censuerit, in litteras includantur, quibus vel probationis testimonium, vel facultas dabitur illius muneris gerendi.*

c. Pęniten tes, & c. in capite cũ seq. dist. 50. Sess. 24 c. 8.

STVDEAT *Episcopus ad sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij præscriptum, pro publicorum delictorum grauitatis ratione, & publicam, & solemnem pœnitentiam in vsum reuocare. Quos vero ita solemniter pœnitere oportet, mense ante Quadragesimæ initium ad se per parochos deferri curet; vt primum ineunte Quadragesima, illi pœnitentia affici, tum die cœnæ Domini, Ecclesiæ reconciliari possint, stato solemni ritu.*

GRAVISSIMA *illa à Pio Quinto summo Pontifice de Medicis edita constitutio, quotannis semel saltem, de more promulgetur, si id opus esse Episcopus censuerit.*

Bulla edit. die 8. Martij. 1566.

SI QVIBVS *Ecclesiæ ingressu, christianaque sepultura publice interdictum est, quoniam confessi, vt est sanctæ matris Ecclesiæ præceptum, sacro Pascha tempore corpus Domini non sumpserint; eorum interdicti vinculum nõ relaxetur, nisi primum cauerint, se tempore, eis à parocho præscribendo, & de peccatis confessuros, & sacram*

Eucha-

Eucharistiam sumpturos esse, & in posterum sanctę Ecclesię praeceptis, & huic praecipue obedientes fore, quod est de confeßione, & de communione Pascha tempore sumenda. Parochus deinde populo significet illos ipsos, quos iam interdicti vinculo irretitos denunciarat, eodem solutos.

QVO *diligentius fideles caueant, ne excommunicationis vllius vinculis irretiantur: hoc parochi saepe pręstent, vt eos sępe doceant, quã grauis excommunicationis pœna sit, et quam valde omni studio cauẽda: idq. ad praescriptũ faciãt instructionis, quae cura nostra ad prouinciae vsum cõficietur.*

Idem illi efficiant ex praescripta similis instructionis formula ad ea peccata detestanda, quae frequentius à suae parochiae hominibus committi animaduerterit.

QVAECVNQVE *excommunicationum sententiae, vel à summis Pontificibus, vel Tridentini, aliorumque generalium, & prouincialium Mediolanensium Conciliorum decretis, vel diœcesanarum cuiuscunq. vrbis synodorum constitutionibus latae sunt, quibus ipso facto, vel iure homines irretiuntur; hę omnes, summatim vulgari sermone expreßae, & in tabellam aliquam ordine relatae, die primo Dominico Quadragesimę in singulis cathedralibus Ecclesiis, de suggestu, frequenti populo de scripto legantur, quo fideles meminerint, diligenter ab illis cauendum esse. Idq. etiam fiat in parochialibus illis Ecclesiis singulis, vbi id fieri Episcopus expedire censuerit.*

De ijs, quæ pertinent ad Sacramentum extremæ Vnctionis.

PAROCHVS in sacramento extremæ Vnctionis ministrando, ex Catechismi Romani doctrina ægro, cæterisque præsentibus explicet illius vim, & vtilitates, tum ad animæ salutem, tum etiam ad corporis valetudinem, si hæc ad æternam gloriam profutura sit.

Par. 1. tit. de Extre. vnct.

Quod Concilio primo decretum est, vt, dum æger integris est sensibus extremę Vnctionis sacramentum ei ministretur: si tamen, vel curantium negligentia, vel morbi vi, vel repentino aliquo casu sensum omnem amiserit, vt nihil plane intelligat; illius decreti sententia vetitum non esse declaramus, quin hoc extremæ Vnctionis Sacramentum ei ministrari liceat, si modo adhuc viuat, & dum vsum rationis haberet, pij animi significationem dederit, vt inde iudicari posit, eum hoc sacramentum petiturum, si adhuc integra mente esset.

De ijs, quę partim ad ordinis sacramentum, partim ad Clericorum honestatem, ac studia pertinent.

Bulla edi. 18. cal. Decēb. 1461.

CONSTITVTIONE *Pij secundi, Pontificis Max. Quicunque clerici sine Canonica dispen-*

diſpẽſatione, extra ſtata tempora, vel ante legitimam ætatem, vel abſque dimiſſorijs Ordinarij *ſui litteris, ſe ad aliquem ſacrum ordinem promoueri fecerint; ab ſuorum ordinum quos ſuſceperint, exequutione ipſo iure ſuſpenſi ſunt; ſique ſuſpenſione durante, illorum ordinum miniſterium, functiones ue obierint, ſtatim irregularitatem ſubeant; ob quam, præter alias pœnas, contra iſtos canonum iure ſancitas, beneficijs etiam* Eccleſiaſticis *priuari poſſunt. Iis igitur pœnis ne quis facile illigetur, illam cõſtitutionem quotannis, tum in diœceſana ſynodo promulgari, tum pridie illius diei, quo ſacræ ordinationes habebuntur, edici clericis iubemus, qui initiabuntur.*

INFIRMA *valetudine, aliaue iuſta cauſa impeditus* Epiſcopus, *ſi ſtatas ſacras ordinationes habere non poteſt, & aliquem propterea clericum ſuum ad alium* Epiſcopum *mittere velit, à quo alicui* Eccleſiaſtico *ordini adſcribatur; teſtimonialibus litteris, ei datis, hæc adſcribat, & teſtata faciat, vitæ in primis, & morum probitatem, doctrinam, qua, idoneus examine habito, iudicatus eſt, Eccleſiaſticum ordinem, quo eſt proxime initiatus, tum præterea natales, aut diſpenſationem, ſi quam ſuper illis obtinuerit: ſi vero maiori ordini aſcribendus eſt, ætatem item & titulum, ſufficientemq. cenſum beneficij, vel penſionis, vel patrimonij, quod ille habet. Quicunq.* Clericus *nõ huiuſmodi litteras attulerit, quibus ea omnia adſcripta teſtataue fiant; ordini, cui adſcribi vult,*

ne adſcribatur, perinde ac ſi nullas Epiſcopi ſui dimiſſorias litteras impetrarit.

Bulla edita cal. Iun. 1569.

D E *confidentijs conſtitutio, quam ſummus Pontifex, Pius Quintus tulit, quotannis in Diœceſana ſynodo de ſcripto recitetur, ac promulgetur, loco illius à* Pio *Quarto confectę, ea de re ſanctionis, quę tota poſteriori hac continetur.*

Seſſ. 9. c. 9. Par. 2. de ca. ho.

Q V O D *ex* Concilio *Lateranenſi vltimo à nobis prouinciali prima ſynodo contra clericos iuſſum eſt, qui Eccleſiaſtica beneficia obtinentes, canonicarum horarum officium intermiſerint; id ex Pij etiam Quinti Pont. Max. conſtitutione, qua hoc diligentius cautum eſt, contra eoſdem* Epiſcopus *agat. Ad cuius etiam conſtitutionis pręſcriptum eum item mulctet, qui penſionem habens, canonicarum horarum officium de* B. Maria *Virgine dicere omiſerit.*

Decr. 24.

QVOD *altera prouinciali ſynodo decretum eſt, vt clerici, certę* Eccleſię *miniſterio non addicti, feſtis diebus, in parochialem* Eccleſiam, *in aliamúe Epiſcopi arbitratu conueniant ad diuina officia celebranda; id pręſtent omnes diligenter, etiam qui ſacerdotes ſunt: idq. tum maximè in ſolemnis Miſſę ſacro, itidemq. in veſperarum officio.* Quo *prętere tempore in eadem Eccleſia ſanctiſſimum Eucharistię ſacramentum, vel in altari adorandum fidelibus publicè exponitur, vel inde in tabernaculo reconditur, vel proceſſionis ritu per Eccleſiam circumfertur; adſint, munusq. ſuum, & operam pręſtent.* Idq. *omne, niſi aliquando Epiſcopi conceſſu*

ceſſu ei alio loco tunc miniſtrare inſeruireúe licuerit.

N E *cuiquam, antequam prima tonſura is initiatur, clericalem habitum ſumere liceat, ſine* Epiſcopi *conceſſu, eoq. ſcripto dato.*

E P I S C O P I, *qui aut priuata monitione, aut edicto publice propoſito, vt ex* Tridentini Concilij *auctoritate à nobis prouinciali prima ſynodo mandatum eſt, eos non monuerint, qui Eccleſiaſtica queuis beneficia obtinent, aut ſacris ordinibus initiati ſunt, vt clericalem habitum induerent; menſe poſt huius concilij promulgationem, propoſitis edicto etiam publico pœnis, quę ipſis concilijs ſancitę ſunt, eos moneant, vt, etiam ſi extra prouinciam, & in gymnaſiis publicis ſint, menſis ſpatio clericales veſtes, ordini ſuo congruentes decenter induant, ac deferant. Quos autem ad id temporis non ſumpſiſſe, aut ſemel ſumptas, deinde abieciſſe cognouerint; illos pœnis in monitione expreſſis afficiat, eosq. iterum monitos, ſi in contumacia permanſerint, beneficijs Eccleſiaſticis, quę obtinent, omnino priuent.* Epiſcopi *verò, qui iam eos beneficia* Eccleſiaſtica *obtinentes, ſemel, atq. iterum monuerint, ſi ij pręſcripto tempore clericalē habitum non induerint, vel indutum depoſuerunt; penam in monitione edictam, omnino exequantur; eosq. etiam beneficijs Eccleſiaſticis priuent, aut priuatos declarent.*

Part. 2. de cle. ueſt.

N E Sacerdos, *neuè clericus cuiuſuis ordinis pro foribus* Eccleſię *ſtet, aut officinas obeat, aut*

uia incedat, aut extra Ecclesiam *exeat, superpelliceo indutus; nisi cum processiones, aut aliud* Ecclesiasticum *munus, & officium obit, quod superpelliceum requirat.*

IN *hortis, ædibus, alijsue* Ecclesiarum *aut* Ecclesiasticorum *hominum locis, si signa, imagines, aut picturæ sunt, quæ procaces, vel vllo alio modo aliquam obscœnitatis, turpitudinisúe speciem præseferunt; ita reconcinentur, vt offensionem oculis ne præbere poßint, aut tollantur, deleantur ex omni loco, vbicunq. extant; neque in posterum eiusmodi aliquo modo effigantur, aut pingantur.*

Et quoniam christianorum hominum mentes facile corrumpuntur, peccandi libidine inflammatę, ob rerum turpium atq. obscœnarum imagines, ideo illas effingi vetitum est, Constantinopolitanæ Synodi *canone. itaque curet Episcopus, vt quicunque laici homines id generis imagines habent, vel tabulis, vel parietibus expressas, pro pietatis christianæ, cui addicti esse debent, studio eas abijciant, vel plane deleant, vel ad honestatem reconcinnent.*

QVI *in ædibus canonicalibus habitat, si foris pernoctauerit, non probata causa ab* Episcopo, *aut ab eo, cui is id curæ dederit, vnius diei distributione mulctetur, præter pœnam, qua pro culpæ ratione ab ipso* Episcopo *afficietur, cui decreto ne in ijs locus sit, qui ab vrbe, oppidoúe, vbi canonicale domicilium est, absunt.*

Qui

Qvi *in sacerdotio sancto constituti sunt ad offerendum illud Deo acceptabile Corporis Domini sacrificium, sicut eam functionem gerunt, qua nulla maior excogitari potest: ita in omni sacerdotalis vitæ officio sic se gerant, vt morum etiam præstantia & splendore alios alliciant, atque excitent ad debitum sacerdotio honorem, illis præstandum.*

Episcopus autem, cuius in primis est sacerdotalem dignitatem tueri, vt laici homines discant, illos, tamquam parentes, ab ipsis vnice in Christo diligi, & coli etiam debere, cum hoc sæpe, prout vsu venerit, monendos fideles, sibi commissos, curet; tum efficiat, vt vbicunq. vel publico, vel priuato loco sint, semper illis à laicalis ordinis viris debitus tribuatur locus, & honor.

Idem domi præterea suæ ne patiatur sacerdotem quemquam abiectius se gerere, quam sacerdotis dignitas postulat. Sacerdotes vero morbo, senectutisúe incommodis affectos, qui sacerdotale munus præstare nequeunt, inopiaq. premuntur, in locum aliquem cogi curet, aut alio modo eis consulat, & prouideat: vbi victus ex fidelium eleemosynis, aliaúe ratione suppeditetur, ne ostiatim miserrime mendicent non sine sacri ordinis contumelia.

Magna, *& salutaris populo fideli vtilitas ex eo existit, cum clerus is est, qui & doctrina, & vitæ moribus preluceat. quare in præcipuis curis Episcopi cum hæc esse debeat; eius tum ad studia,*

tum

tum ad Ecclesiasticæ disciplinæ cultum progressiones, omni paterna sollicitudine ille adiuuare studeat. Itaque Episcopus, inferioris ordinis clericos adolescentes, qui spem aliquam præbent, posse eos longius progredi ad doctrinarum eruditionem, ne patiatur ætatem, quæ ad dicendum apta est, frustra consumere: sed in ijs literarum initijs, ac studijs tempus ponere iubeat, quibus aditus eis, & progreßio fiat, vel ad Theologiæ scientiam, vel ad sacrorum canonum peritiam, ad Ecclesiasticarumq. rerum cognitionem.

Parochos vero, & alios prouectiori ætate Clericos, qui apti sint, ijs studijs, atque exercitationibus adscribat, vt & in sacrosancti Euangelij sensibus, ijs potissimum cognoscendis, ac percipiendis versentur, qui ad populum Christiana disciplina, moribusq. informandum pertinent; & in comparanda etiam doctrina se exerceant, quæ in explicandis est conscientiæ casuum quæstionibus.

Reliquos autem, de quibus aut ob ingrauescentem ætatem, aut ob ingenij tarditatem, ob aliamúe causam, ad litterarum doctrinam capescendam exigua progreßionis spes est, in id saltem incumbere iubeat, vt in Romano, vel alio breuiori probati auctoris Catechismo, pro eorum ingenij captu, instruantur: ijq. si rudiores, iam olim Sacerdotio, alicuiúe sacro ordini adscripti sint, in sacrificij Missæ mysteriorum, & sacrorum rituum, statarumq. cerimoniarum cognitione, & in sanctioribus earũ significationibus, atque in sui ordinis Ecclesiastica

ſticarum functionum diſciplina, breui aliqua inſtitutionis ratione erudiantur.

Hanc autem diligentiam & in vrbe, & in diœceſi Epiſcopus exequatur, tum omni, qua poterit, ratione, tum aut opera publice docentium, theologorumúe, ſeu magiſtrorum, qui in ſingulis Cathedralibus, collegiatisq. inſignium oppidorum Eccleſiis ex Tridentino decreto iam inſtituti, inſtituendiúe ſunt, aut adiumento regularium, in monaſterijs ſacras literas interpretantium, ſiue hoc ipſum munus bonarum artium diſciplinis Clericos erudiendi ſuſcipientium, aliqua illis ſtudio ſuo erogata, attributaúe eleemoſyna, vel, ſi opus erit, ab ijſdem etiam Clericis, contributa, aut ſæcularium Sacerdotum, quos in ſua vrbe, diœceſiúe peritiores, probatioresq. habuerit, ſtudio. Quorum Sacerdotum charitati, ac diligentiæ Clericos imperitiores, aut ſingulos, aut complures ſimul, litteris, & Clericalium virtutum diſciplina inſtituendos commendabit. Diligentiæ huius fructus quo vberior exiſtat; is aliquando per annum, doctis adhibitis viris, illorum ſingulorum ad ſtudia progreſſiones, prout expedire exiſtimarit, recognoſcat omni paterna ſollicitudine, & diligenti ratione, inſtitutis etiam per Sacerdotes homines doctos pro ſtudij ratione, diſciplinarum, quibus ſe eorum quiſque dederit, interrogationibus.

COGNOSCAT etiam aliquando progreſſum, quē in ſacrarum cerimoniarum, rituumq. diſciplina

plina iÿdem fecerint; opera adhibita Sacerdotum, ecclesiasticarum ceremoniarum vsu peritorum, à quibus eos ex alterius prouincialis synodi decreto instrui iusserit.

DEINDE *vt non solum in litterarum studijs, atque exercitationibus, verum etiam in disciplinæ morum officijs clerus se studiosius contineat, indiesq. magis ad Clericales virtutes progrediatur; idem & inferioris ordinis Clericos, vt altera prouinciali synodo iussum est, & Sacerdotes prĕterea, modo uniuersos, modo partem eorum, modo certos aliquos singulos ad se aliquando conuocet: illorumq. vniuscuiusque vitæ rationes, Christianarum virtutum exercitationes, & progressus cognoscat; adhibitis Sacerdotibus, in vitæ spiritualis, clericaliumq. virtutum disciplina exercitatis.*

Decr. 29.

Conuocato præterea sæpe per annum, vt alias iussum est, ad se Clero, aut ipse, aut Sacerdos aliquis, vir doctus, in Ecclesiasticaq. disciplina versatus, eius nomine ad illum, remotis laicis, sermones, concionesúe habeat de ordinis eorum præstantia, & sanctissimis officijs, de virtutibus, quibus Clericalis ordinis homines prælucere debent; de vitijs, quibus in populo offensionem præbere possunt, de omni denique Clericali morum disciplina, virtutumq. perfectione.

Idem quoque prĕstet pridie eius diei, quo statas sacras ordinationes habebit, conuocatis illo die tum clericis, qui postridie Ecclesiasticis ordinibus adscribendi erunt, tum alijs, quos de Clero vrbano

tunc

tunc accersendos esse censuerit.

Idq. praestetur praeter officium, quod ipse Episcopus ex prouincialibus nostris decretis die sequenti praestare debet sermone in explicanda Clero populoq. doctrina rituum, sanctioriq. significatione mysteriorum, quae tunc in Ecclesia publice ipse agit.

CLERI autem sui, & doctrinae, & disciplinae ratio omnis, quo sibi exploratior sit, singulorum tum sacerdotum, tum inferioris ordinis Clericorũ nomina, vitae rationem, studia, exercitationes progreßiones, statum omnem denique certo libro notari mandet.

NE à Dioecesi Clerico cuipiam, neque ab Ecclesiae suae residentia alij, Ecclesiasticum beneficium obtinenti, quod quacunque ratione personalis residentiae munus iure, vel consuetudine requirat, studij causa abesse liceat, nisi eius rei facultate litteris ab Episcopo permissa.

Quibus sane litteris haec Episcopus nominatim adiungat; ac praescribat ijs, qui ad locum alienae dioecesis studij causa proficiscentur.

Vt & regulas nostro prouinciali primo, & secundo Concilio de habitus ratione, frequentiq. sacramentorum vsu, Clericis praescriptas, & reliqua nostris item prouincialibus, ac süis dioecesanis synodis decreta, ad honestam Clericalis vitae disciplinam pertinentia, & alia; si quae praeterea sibi eo in genere illi praescribenda videbuntur, seruet diligenter.

Vt de ijs prescriptis rebus, ab eo prestitis, scriptum testimonium ab Episcopo loci, quo studij causa profectus est; de litterarum autem progressione ab Doctoribus, quos audit, ad tempus, primo nostro prouinciale Concilio prescriptum, sibi exhibeat.

Vt dimissorias eiusmodi litteras decem post dies, quam ad gymnasii locum venit, eiusdem loci Episcopo exhibeat: de qua exhibitione ad mensis spatium sibi testatum faciat.

In ijs sic prescriptis rebus, si is nulla legitima causa impeditus, defuerit, ne dimissorie littere ei suffragentur, sed irrite plane sint, ac nulle.

Par. 2 tit. de ref.

Quicquid preterea prouinciali prima synodo de parochis, studij causa litteras dimissorias expetentibus, constitutum est, id etiam omne inuiolate seruetur.

De ijs, quæ pertinent ad Missæ sacrificium.

MISSAE *conuentualis sacrum pro diei festi, feriaúe ratione ne in Cathedralibus, collegiatisq. Ecclesiis omittatur, propterea quod eodem die à Capitulo etiam pro mortuis, vel ex decretis nostris prouincialibus, vel ex legatis defunctorum, vel alia de causa fieri debeat: sed tunc, vt Honorij Tertij constitutione cautum est, & semel pro ferie, festiúe diei ratione, Missa conuentualis*

tualis sacrum fiat, & iterum eodem die pro mortuis.

QVOD ad Episcopalis ordinis obseruantiam in Ecclesia institutum est, id deinceps seruetur, vt quo in altari Episcopus Missæ sacrificium fecit, ne illo die in eodem alius quiuis sacerdos faciat, nisi illius concessu.

QVOD primo prouinciali Concilio interdictum est, ne peregrino Sacerdoti sine dimissorijs, testimonialibusúe litteris Missæ sacrum facere liceat, id ei vetitum sit, in regularium etiam cuiuscuis ordinis Ecclesiis.

SACERDOTEM in monialium Ecclesiis sine Episcopi concessu, Missæ sacrum in posterum facientem, propositam altero nostro prouinciali Concilio suspensionis censuram, non ipso facto subire, vt tunc constitutum est, sed ab Episcopo illi infligendam decernimus.

IN MISSAE conuentualis sacro introitus, gradualia, offertoria, & alia id generis canantur, quæ Ecclesiæ instituto, ad eam sacrificij Missæ actionem, quæ fit, proprie accommodata sunt.

Si quando autem, quo tempore Sacerdos secreto agit, aliquid canendum videtur, ne quicquam canatur, quod etiam illi actioni apte conueniens, Episcopo non ante probatum sit. Itidemq. quod ad probationem attinet, in alijs diuinis officijs seruetur. Symbolum vero fidei totum à choro, non alternatim organo canatur.

Par. 2. tit. Quæ pert. ad cel. Miſ.

Qvod prouinciali primo Concilio à nobis decretum eſt, vt in Eccleſiis, quæ intra parochialis Eccleſiæ fines ſunt, Dominicis, & feſtis diebus Miſſæ ſacrum ne fiat, niſi abſoluta parochi concione, quæ mane inter ſacrificium Miſſæ habetur, id ſeruari iubemus, niſi Parochus ante fieri permittat, certa præſcripta hora.

Part. eadē.

Primam Miſſam ſacerdos celebraturus à, cæremoniarum magiſtro, vt iuſſum eſt primo prouinciali Concilio, inſtitutus ſacrum ceremoniarum diſciplina, Miſſæ ſacrificium ante ne faciat; quam illum Epiſcopus, aut is, cui ipſe id curæ dederit, illis rite obeundis cæremonijs ſatis inſtructum nouerit, ac probarit.

Ne Patena, cum oblatio fit, ſed crux, aut ſacra aliqua imago offerentibus fidelibus ad oſculum præbeatur.

Episcopvs efficiat, vt qui publice, notorieque criminoſi ſunt, ſacris ne interſint, vt Tridentino decreto ſancitum eſt; idque vel monendo agat, vel iubeat, à Sacerdotibus Miſſæ ſacrum, illis præſentibus, non inchoari, quoad ipſorum admonitu, ſe inde abduxerint, vel alia quauis ratione ſeuerius agat, vt illius decreti executioni ſit omnino locus. Tum præterea, niſi, vitæ emendatione ſuſcepta, iſti confeſſi in ſacro Paſcha ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum ſuſceperint, contra eoſdem agatur, pro ut canonico iure in illos agi ſancitum eſt, qui in Paſcha non communicant.

Cvm audiendæ Missæ rationem populum Parochus docet, quo ex propitiatorio illo sacrificio vberiorem ille fructum capere possit, hoc eum sæpe admoneat, vt campanæ signo dato, quo fideles ad Missæ sacrum vocentur, se se quisque colligens, si sibi alicuius mortiferi peccati conscius est, summo ex eo dolore affectus, vitæque emendandæ certo, stabiliq́ue proposito suscepto, supplex a Deo veniam petat.

Ne vero quis; vel vir, vel mulier, gradibus altaris hæreat, aut prope altare sit, dum sacrum fit. Ideo sacerdos celebraturus hærentes inde se longius abduci iubeat, quo celebrante, hoc ministrans Clericus præstet.

MISSAE *ita fideles intersint, vt in omni eius parte genibus flexis sint, nisi cum Euangelium pronunciatur; quo tempore, stent omnes; ac ne mulieribus etiam, tunc sedere liceat.*

De ijs, quæ ad diuina officia pertinent.

NE IN *choro, Ecclesia, Sacristia, quod ad diuinorum officiorum rationem, ritumúe pertinet, quicquam alius iubeat, nisi Chori Præfectus, vel is cui pro officij, quod gerit, ratione id muneris competit, pœna ei constituta Episcopi arbitrio.*

QVAE *hoc de genere nos primo, & altero prouinciali Concilio statuimus, id præterea decernimus;*

nimus; Vt quicunq. Canonicus hebdomada sua, alioúe tempore, quo vel suo nomine, vel hebdomadarij vice, vbi legitime per alium potest obiri munus, aliquod officium præstare debeat, in tempore non conuenerit, aut officij sui munus, neque ipse, neq; eius nomine, si legitimo impedimento detinetur, alius eius Ecclesiæ Canonicus præstiterit; vel Præfectum de impedimento certiorem, in tempore non fecerit; aliqua distributionum portione mulctetur, Episcopi arbitratu.

Quo decreto astringi etiam eos omnes volumus, qui etiam, si Canonici non sint, aliquod in Ecclesia munus obire debent.

FERIA *quinta in cœna Domini, singuli, qui in Cathedrali, collegiataúe Ecclesia, vel dignitatem, vel canonicatum obtinent, etiam, qui sacerdotalis ordinis sunt, & reliqui item singuli eiusdem Ecclesiæ Clerici, corpus Domini in solemni Missæ sacro, quod illo die in ea Ecclesia fiet, sumant. Idq. nisi ex ijs aliqui sint, qui eo ipso die debitum Missæ sacrifaciendi munus alio loco præstituri sint.*

RELIGIOSIS *christianæ pietatis institutis, in vsum introductis, cum ad sancte agendi studium, adiutrice in primis Dei gratia, progressio maior indies esse soleat: curet Episcopus, vt singulis sabbatis, sanctissimæ Virgini, Deique Matri Mariæ dicatis diebus, stata illa, & solemnis, quæ veteri Ecclesiæ instituto, perpetuoque vsu de ea dicitur Antiphona, Salue Regina, vel alia pro ratione*

tione

tione temporis, in parochiali, tum vrbana, tum diœceſana vnaquaque Eccleſia à Parocho, & reliquis illius parochię Clericis, quibus ab Epiſcopo iuſſum erit, ſub veſperum ante crepuſculum ſcilicet, pie, religioſeque canatur: conuocatis etiam certo campanę ſigno fidelibus.

PLENA *ſanctiſsimis myſterijs cum ſit conſecratio Epiſcopi, pręter multa, quę de tempore, loco, & formula eius, patrum inſtitutis pręcepta ſunt, illud à Felice Quarto Pontifice Max. conſtitutum etiam eſt, vt anniuerſarius eius conſecrationis dies celebraretur.*

Quod inſtitutum, iamdiu intermiſſum, vt in hac prouincia ad vſum reuocetur; ſtatuimus, ab vnoquoque Epiſcopo anniuerſarium conſecrationis ſuę diem ſolemni ritu agi.

Si vero in conſecrationis diem, feſtus dies inciderit, cuius feſti diei officium ex inſtituto Eccleſię trasferri non liceat, conſecrationis celebritas in alium diem transferatur, quo agi liceat.

Sacerdotes vero, quo die eorum vnuſquisque Sacerdotio initiatus eſt, illum etiam quotannis recolant Miſſę ſacrificio, & precibus.

QVO *die aliqua Eccleſia vel cathedralis, vel collegiata, vel parochialis conſecrata eſt, is ſingulis annis ſolemni ritu agatur, & Miſſę ſacrificijs, et diuinis officijs, & decēti illius Eccleſię ornatu.*

Quod ſi certus conſecrationis dies ignoratur, non eſt tamen de conſecratione dubitatio; illius diem certum Epiſcopus ſtatuat.

Qui constitutus dies cõsecrationis Ecclesiæ *Cathedralis, in Calendarium quotannis referatur, statáq. eius celebritas ab vniuerso Clero agatur.*

Collgiatæ verò, & parochialis Ecclesiæ *dedicationis dies celebretur ab illius Ecclesiæ Clero.*

Curet autem Episcopus *ne eo die, mane saltem, quo tempore diuina fiunt, si Ecclesia parochialis sit, fideles quicunque in illius Ecclesiæ, cuius anniuersarius consecrationis dies celebratur, finibus habitant, seruilis operis quicquam faciant: neque tabernas, officinasúe aperiant, quo frequentiores conueniant ad illius officij celebritatem.*

POSTRIDIE *illius diei, quo omnium fidelium defunctorum commemoratio fit ex antiquo Ecclesiæ instituto & diuinum officium, & Missæ sacrum pro mortuis ritu solemni in Ecclesiæ cathedrali ab* Episcopo, *&* Capitulo *fiat pro suæ vrbis* Episco*pis, qui mortem obierunt. reliqui præterea singuli sacerdotes pro ijsdem illo ipso die sacrum faciant.* Die *proxime sequenti, pro mortuis Canonicis, & alijs de Capitulo* Ecclesię *sug à singulis* Capitulis, *&* Cathedralis, *& collegiatæ Ecclesiæ fiat.*

Sess. 25. c. 13. de Reg. TRIDENTINI Concilij *auctoritate* Episcopus, *cùm regularibus agat, propositis etiam censuris, & pœnis, vt tum in vrbe, tum in diœcesi; vbicunque ij* Monasteria *habent, vna cum reliquo Clero sæculari processiones publicas, ad* Tridentini Concilij *præscriptum, ipsi obeant, ijsq. intersint.*

*V*T ERRATIS, *quæ in diuinorum officiorum*

ciorum cultu committi solent, non in collegiatis solum, sed in alijs, etiam quibusuis Ecclesiis, & alibi occurratur, vbi vel festi diei, vel funeris, vel anniuersariorum, vel processionum, vel aliarum rerum causa plures Clerici conueniunt, Episcopus certas, tabella descriptas, eorum omnium leges, quæ à Clero in illorum officiorum, & processionū functionibus, aut cauerit, aut præstari debent, diligenter præscribat. Quæ leges vt seruentur, eam ineat rationem, vt quibus in Ecclesiis, vel officijs Præfectus est, & Punctator item; hic si in eorum cultu erratur, errata notet; ille errantes mulctet; vbi vero non est, cum illa officia, processionesúe ibi obiri contigerit, aliquis ex Clero, qui ad ea obeunda conuenerit, certus & punctator sit, qui in eo officiorum cultu errantes notet; & alius Præfectus, cui hæc erratorum, ratio, errantiumq. mulcta sit commissa.

De Parochis.

QVICVNQVE *parochiali Ecclesiæ præficiendus erit, is primum Episcopo, vt iam in nonnullis huius prouinciæ Ecclesiis consuetudo est, iuret se sanctæ sedi Apostolicæ, & Episcopo, eiusq. item successoribus obedientem forte.*

Tum præterea se, ad Tridentini Concilij præscriptam rationem, residentem in Ecclesia futurum, quam obtinuerit.

Tum iura etiam illius Ecclesiæ se pro viribus

conseruaturum, ac defensurum esse.

Bona *denique eiusdem se absque legitima aucto ritate non alienaturum; quæ vero antea ab ijs, qui illius curam gesserunt, iniuste, vel vendita, vel alio quouis modo alienata sunt, ea, quantum in se est, recuperaturum.*

QVICVNQVE *Canonicus, parochialem Ecclesiam obtinet, etiam si vnionis iure, non quidem perpetuo, sed tantum dum ipse viuit canonicatui, vel prębendę, quam obtinet, coniunctam teneat: in ea tamen parochiali Ecclesia, vt* Summi *Pontificis Pij Quinti constitutione sancitum est, resideat: nulliq. parochiali muneri desit.*

Bulla edit. 8. Id. Iul. 1568.

SI *quis Parochus, etiam vrbanus, parochiale domicilium non habet, vbi habitet; intra illius fines domum conducat, quam proxime potest* Ec*clesię, cuius curationi pręest: si intra fines domus non est, quam conducere poßit, extra, vbi propius Ecclesię potest, conducat; idq. indicio Episcopi.*

PAROCHVS, *cui ob imperitiam, aliamúe ob causam Sacerdos alius socius, & coadiutor adiunctus est ad parochialem curam gerendam, ipse etiam in propria* Ecclesia *residens adsit: & officia, quorum munus eis interdictum non sit, gregi sibi commisso is etiam pręstet.*

PAROCHVS *ne vllum testificationis genus e libris suis parochialibus descriptum, cuiquam tradat, nisi Episcopi concessu.*

Id vero nisi scriptum aliquod sit, quo, petenti testi-

teſtificatio fiat de eius ætate, vel natalibus.

DOMINICIS *diebus, Parochus non ſolum feſtos dies populo denunciet;ſed etiam illum ſępe doceat, quę officia tum in illis, tum in eorum vigilijs colendis ab eo religioſe præſtari oporteat. Eidem pręterea ſignificet, atque indicat Stationes, & Indulgentias, quæ Epiſcopi iuſſu promulgandę erunt; & publicam, ſi quę aliquando ob aliquam cauſam indicta eſt, orationem, & proceßiones, & officia mortuorum in ſua parochiali Eccleſia obeunda, ſi quæ eiuſmodi in eam hebdomadam inciderint; vt fideles, Parochi ſui voce moniti, aut illis interſint; aut ſi minus poſſunt, facta ſanctorum illorum officiorum ſignificatione campanarum ſono, cum iam ante commoniti intelligant, quę precationes, quęúe officia in Eccleſia fiant, ipſi etiam quamuis abſint, uel domi, vel alio loco, vbicunque ſint, pie Deum precentur.*

Et quoniam pręcepit Apoſtolus, vt fiant omnium primum obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in ſublimitate conſtituti ſunt, & quietam, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & caſtitate; ideo Parochus, fideles ijs ipſis Dominicis diebus hoc moneat; vt, antequam ab Eccleſia diſcedant, pro omnibus infra deſcriptis, ter orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam ſanctę precando dicant.

Pro fidei Chriſtianę, & ſanctę Eccleſię propagatione, & pro ſummo Pontifice Romano.

Pro Episcopo suo, et reliquis pastoribus animarũ.

Pro Principibus, & Magistratibus.

Pro peccatoribus, vt flagitiorum suorum pœnitentes, à Deo veniam petant, & à male agendo auersi, ambulent in via Domini.

Vt hæretici redeuntes ad sanitatem, catholicæ Ecclesiæ præceptis erudiantur.

Vt infideles ab impietatis errore liberentur, & Christi Domini fidem amplectantur.

Pro defunctis, præsertim quorum corpora in illa parochiali Ecclesia quiescunt, vt à pœnis purgatorij liberentur.

Tum præterea, si quod malum, vel calamitas impendet, itidem faciat. Tum denique si quid est, quod vel Episcopi admonitu, iussuúe, vel suæ parochiæ hominum, aliquo incommodo laborantium, rogatu, vel alia eiusmodi causa, tunc maxime sanctis orationibus opus esse animaduerterit.

PAROCHVS, *in sua quisque parochiali Ecclesia singulis festis diebus, stata hora, vesperarum officium peragat: idq. ea ratione, vt si vnum pluresúe habeat, quibus adiutoribus vtatur, illis officij psalmos, & preces, vt ritus est, canat. sin minus quempiam adiutorem habet, voce alta, & clara ita recitet, vt ab ijs, qui præsentes in Ecclesia adsunt, exaudiatur.*

Id vero caueat, ne quicquam, vel minimũ, quod ad statam illius vespertini officij rationem pertineat, vlla causa omittat.

Cap. 3. ex. CLERICVS, *quem apud se Parochus habuerit,*

eius-

eiusmodi sit, vt non solum Missæ inseruire, sed alia etiam omnia præstare possit, quæ veteri canone decreta sunt. de vita & honest. cle.

TRIDENTINI *Concilij auctoritate Episcopus regulares, ad quos animarum cura, quouis iure, pertinet, compellat, vt in Ecclesiis, in quibus animarum cura exercenda est, Dominicis, & alijs diebus eodem Concilio præscriptis, sacram concionem habeant: doctrinæ Christianę pueris rudimenta tradant: tum alia Parochorum munera præstent.* Sess. 5. c. 2.

CVM *nullum pietatis officium Parochus in eorum, qui fidei, curáq. suę commissi sunt, salute adiuuanda prętermittere vllo vnquam tempore debeat; tum hoc etiam, audita parochialis cuiuspiam incolę morte, pręstet vt statim psalmum, De profundis, sanctè dicat, & omni animi pietate, menteq. supplici, orationem, ad hoc officij genus pertinentē, habeat, vt diues in misericordia sua Deus, illius animę misereatur, cuius etiam ipse in die irę rationem est redditurus. Vt vero à fidelibus pro mortuo oratio fiat; idem signum det campanę sono, quo significetur, Aue Maria.*

De ijs, quę ad Capitulum pertinent.

IN OMNI *clericali cōuentu, quem vel publice, vel priuatim Episcopus, aut alij qui uis Ecclesia*

clesiastici homines habuerint, a stata illa oratione, quæ de Spiritu sancto dicitur, aut ab alia, ad congregationis vsum accommodata, ille, aut is, qui conuentui præest, initium faciat: neque conuentus dimittatur, nisi perorata ab eodem altera eiusdem generis oratione.

QVO facilius Episcopus in Ecclesia, sibi commissa, & diuinum cultum augere, & Canonicorum concordiam, mutuamq. charitatem conseruare, & canonicalem disciplinam tueri possit; singulis mensibus, aut saltem sępe in anno, canonicali Capitulo interesse studeat, vel eo loco, vbi haberi solet, vel alio, quo illud is ad se conuocare maluerit: conuocet autem cuiusuis rei causa, ob quam expedire iudicarit. Quo in Capitulo aliquando videat, an quę de diuinorum officiorum cultu pręscripta sunt, recte, rite, ordine, atque cum dignitate gerantur.

An item, si quę in Capitularium rerum, tum spiritualium, tum temporaliũ tractatione irrepserint, quibus pastorali sua cura consulendum sit.

An inter Canonicos cõtrouersię sint, an dissidia.

An pręscriptę capitulo leges inuiolate seruẽtur.

Tum deniq. moneat, agatúe, quæ, & pro muneris sui officio, et pro rerum agendarum ratione expedire censuerit.

Sess. 25. c. 6 de refor.

Quod si capitulum exemptum sit, possit Episcopus ex decreto Concilij Tridentini, illud conuocare arbitrio suo, eo solo casu, quando ipse vult aliquid Canonicis proponere in re, quę ad suum

suo

suorumúe commodum non spectat; & tunc in loco illo duntaxat, in quo antea solitum fuit capitulum conuenire.

CANONICI *ad Capitulum statis diebus accedant, & alijs item diebus extra ordinem eo vocati conueniant omnes; neque cuiquã, illo per Præfectum non dimisso, ante discedere liceat, nisi ex causa Præfecto probata, missioneq. ab eodem impetrata. Qui contra fecerit arbitrio Prefecti mulctetur.*

SI *quis Canonicus in Capitulo non suo loco, & ordine sedere, sententiamúe dicere, aut dicentem alium interpellare auserit: hæc ei mulcta sit, quam Præfectus ei irrogarit: & præterea ne ius eidem sit in illo, neque in duobus deinceps sequentibus Capitulis sententiæ dicendæ.*

Neque vero cuiquam locus sit, iocose, & scurriliter in Capitulo loquendi.

SI *rixæ, & contumeliæ inter aliquos Canonicos, vel Ecclesiæ ministros, altercationesúe obortæ sint; eos Præfectus adhibitis, si opus fuerit, alijs duobus, tribusúe de Capitulo, statim reconciliare studeat.*

Quos tamen, & alios item omnes, qui aliquem eiusmodi Ecclesiæ Canonicum, aliumúe ministrum, quouis modo, contumeliosis verbis in Capitulo, aut in Ecclesia affecerint; idem, & Punctator Episcopalis, aut eorum alter ad Episcopum referat, qui pro culpæ ratione illos, qui deliquerint, plectat arbitratu suo. Sin autem Prefectus, Punctatorúe

huic

huic referendi officio defuerit; eiusdem etiam arbitrio puniatur.

CANONICIS, *quibus in* Ecclesiis *alia non est, eaq. probata consuetudo, hæc sit sedēdi, publiceq. & collegialiter incedendi præscripta ratio, Primum locum post eos, qui in illis aliqua præditi dignitate sunt, teneant* Canonici, *qui presbyterales; secundum, qui diaconales; tertium, qui subdiaconales prabendas, canonicatusue obtinent.*

Qui ordo seruetur, etiam si presbyter Canonicus aliquis præbendam, canonicatumúe presbyteralem post obtinuit, quam Diaconus *quispiam, aut* Subdiaconus Canonicus. *Itidem iuris sit* Diacono, *ratione* Subdiaconi. *In canonicis autem, presbyterales præbendas obtinētibus, is loco prior sit, qui tempore etiam prior, canonicatus, præbendæue possessionem adeptus est. Hæcq. ordinis ratio à* Diaconis *teneatur; eademq. præterea à* Subdiaconis.

NE *cui officium quod sibi Capitulum commiserit, recusare liceat, nisi legitima de causa, quæ latis occulte suffragijs Capitulo probetur. Qui aliter recusarit, quantum pecuniæ caperet, per sex menses* Ecclesiæ *assidue inseruiendo, tantumdem amittat. Qui vero sibi iniuriam à Capitulo fieri putat; ad Episcopum confugiat, qui rem omnem cognoscat, & definiat. Vbi autem hoc in genere Episcopus plus iuris habet; ne propterea hoc decreto quicquam ei detractum sit.*

QVECVNQVE *aut Thesaurarij aut Custodis,*

&

& aliorum id generis officia, muneraue à Capitulis vel Cathedralis, vel Collegiatæ Ecclesiæ, aut ab alijs, siue Canonicis, siue inferioribus eiusdem Ecclesiæ ministris committuntur, ne plus biennio ab illis, quibus illorum cura, procuratione commissa est, geratur: nisi de Episcopi consensu, Capitulum quandoque aliter iudicarit. Hoc autem decreto ne quicquam propterea illius Ecclesiæ priuilegio, aut probatæ, institutæq. consuetudini derogatum sit; qua à Capitulo ea munera longiori tempore alteri committere liceat.

CANONICI *duo à Capitulo constituantur, qui Capitularis Archiuij curæ præsint. hiq. singuli claues singulas habeant, inter se differentes, ita vt vni sine altero Archiuium ingredi non liceat. In illis autem constituendis ea ratio ineatur, vt in illa cura gerenda duo semper versentur: quorum vnus, qui biennio gesserit, creato in eius locum altero, ab illius curæ munere abeat; alter autem, qui vno solum anno: sicq. perpetuo deinceps seruetur.*

Archiuij Præfecti scripta omnia, in Archiuio recondita, periculo suo asseruanda, accipiant; idq. publici instrumẽti testimonio. Si quid vero fortuiti casus acciderit, id obseruetur quod iure cautũ est.

Quam quisque eorum clauem Archiuij habet, eam, & scripta fidei suæ commissa, munere suę curæ biennalis confecto, successori eadem ratione tradat, idq. Canonico aliquo præsenti à Capitulo delecto.

Nihil

Nihil tamen derogatum sit hoc decreto consuetudini illi, si vsquam est, vt vnus tantum, vel plures Canonici Capitularis Archiuij curam gerant, neque item decreto primi prouincialis nostri Concilij, vt in ijs Archiuijs, quę communia sunt Episcopo, & Capitulo, altera clauis penes Episcopum custodiatur.

INSTRVMENTA, *& reliqua scripta, ad singulas cathedralis, aut Collegiatę Ecclesię prębendas pertinentia, quę apud vnumquemque, qui vel dignitatem, vel canonicatum in ea obtinet, aut in posterum obtinebit, extabunt; is ea, aut illorum exempla, Notarij testimonio roborata, in Capituli Archiuium, mensis spatio deferat. Sin autem aliqua, quo tempore is dignitatem, aut canonicatum obtinet, confecta alij habeant, is suis, eorumúe, qui ad id se obstinxerunt, aut alias iure tenentur, sumptibus illa in Archiuium referat.*

Quæcunque autem instrumenta, aut scripta, ad præbendam aliquam, spectantia, in posterum conficientur; Canonicus, vel dignitatem, personatumúe obtinens, ad cuius præbendam illa quacunque ratione attineant, ea, illorumúe exempla, publico Notarij testimonio munita, mense, postquam confecta erunt, in diem Archiuium deferat.

Quæ autem instrumenta, scriptaúe singulorum, qui præcesserunt, Canonicorum, dignitatemúe obtinentium, tempore conscripta, ad eorum præbendas spectantia, Episcopus pro Ecclesiæ vtilitate

ex

exſcribenda cenſuerit, Capituli ſumptibus deſcripta eodem deferantur. Quod ſi capitulum ad illos, qui ijs ſucceſſerunt, qui inſtrumenta illa, aut ſcripta confici curarunt, aliqua ratione id pertinere aſſerat, iudicet Epiſcopus, cuius ſumptibus id præſtari debeat. Qui huic decreto, à Capituli Præfecto admonitus, non paruerit, arbitrio Epiſcopi mulctetur, & mulctatus etiam compellatur id ipſum prẹſtare.

In eo itidem Capituli Archiuio liber vnus ſit, in quem inſtrumenta, & ſcripta cuiuſuis generis, quibus ſingulorũ canonicatuum, prẹbendarumúe bona, iuraúe notata ſunt, referantur.

Scripti alicuius exemplar ex Archiuio promi, deſcribiúe ne liceat, niſi Capituli conſenſu. Si vero alicuius ſcripti exemplum aliquando ex ſcribi oportet; id in Archiuio, ſi poteſt, aliàs in loco Capituli, aliquo ex Prẹfectis Archiuij prẹſente, deſcribi liceat, neque vllo alio prẹterea modo.

DE *Fructibus canonicatuum, & prẹbendarum vacantium à Canonicis, aut a Capitulo recipiendis, conſtitutio à Pio Quinto, Pontifice Maximo edita, ab ijs, quorum intereſt, ſeruetur omnino. Vtque in vſum, conſuetudinemque, introducatur, ac plane ſeruetur, id Epiſcopus pœnis multiſúe agat. Neque, quo minus id prẹſtetur. vllum obſtet priuilegium, vllum ſtatutum, neque vlla plane conſuetudo, vt ea ipſa conſtitutione cautum eſt.*

De ijs, quę pertinent ad ornatum, & cultum Ecclesiarum.

SI QVA *in cathedrali Ecclesia Episcopalis cathedra loco depresso, est, vel ita collocata, vt in populi conspectu non sit: id curet* Episcopus, *vt quod, & à patribus, & à beatißimo patrono nostro Ambrosi institutum est, & ab Vrbano primo Pontifice* Max. *declaratum, illa ponatur conspicuo, & eminentiori loco, vt inde velut e throno speculationis suæ, ipse populum intueatur, rursusq. ab eodem conspiciatur.*

NE *in* Ecclesia, *quæ consecrata sit, nisi Episcopi concessu, ædificijq. forma ab eodem præscipta, quicquam noui ædificij fiat; non* Capellæ *item, non Altaria, vt canonum iure sancitum est.*

QVAECVNQVE *ad Ecclesiarum,* Capellarum Altarium *ædificationem, & ornatum, ad sacrorum indumentorum, vestiumúe apparatum, ad omnem sacrorum vasorum suppellectilem, & ad alia eius generis pertinent; ea ædificentur, construātur, & fiant ad præscriptam formam, quæ instructionibus nostris, eo nomine ad communem prouinciæ vsum conficiendis, exprimetur. Id vero omne seruetur, quantum per facultates præstari licet; nisi aliquando* Episcopus *aliqua de causa aliter censuerit.*

SI QVAE *ædes, ædificiaúe cuiusuis generis à laicis constructa sunt, quæ vel Ecclesiæ, vel* Ora-

torij parietibus continentia, innixaq. hæreant; qua auctoritate, quoque iure ædificata sint, cognoscat Episcopus: idq; sibi ostendi ab eis iubeat, qui ædificarint, ædificariúe curarint. Si quæ autem iure ædificata non demonstrarint, ea asportari, amoueri, diruiúe mandet; nisi Ecclesiæ, cui continentia hærent, vsui, dominorum consensu, attribuenda potius censeat.

Sin autem iure constructa sunt, eaque ædificia, aut stabula, aut loca sordido vsui accommodata, addictaúe sunt; ea disiectis, & amotis sordibus, ad honestiorem vsum conuerti, Episcopus iubeat, hocque ipsum à Parochis item, & alijs præstari mandet, etiam in ædibus Ecclesiasticis.

Neque in posterum à laicis ita ædificari, aut ædificata ad sordidum vsum à quibusuis adhiberi Episcopus permittat.

In atrio vero Ecclesiæ vllo modo ædificari à laicis ne permittat, vt canonum iure interdictum est.

GRAVISSIMIS rationibus hoc Paulus Apostolus monet, ac præcipit, vt mulieres in Ecclesiam conueniant velato capite: hoc ipsum docet princeps Apostolorum Petrus; cuius etiam iussu sanctissimus Pontifex, qui in eius locum successit, Linus decreto idem sanciuit. Quare Apostolicis ijs institutis nos adducti, & animaduertentes præterea, ab antiquis illis sanctissimarum Mulierum exemplis, veteriq. bene institutarum Ciuitatum disciplina, atq. vsu, ab omni denique ratione, vt ab

Ecclesiæ patribus explicatum est, hoc valde esse alienum, vt capite aperto illę incedant, illud admonemus, vt Episcopi, vbicunque est, in suis vel vrbibus, vel, diœcesibus, is deprauatis moribus introductus vsus, quo maximo possunt, ac debent, pastoralis solicitudinis officio illum eripere studentes, hoc in consuetudinem introducere curent, vt velo caput ipsę induant, idque pręsertim cum vel sacras processiones prosequuntur, vel in Ecclesiam conueniunt.

EPISCOPVS *ex Tridentini decreti iussu, singula Monasteria, in quibus non viget regularis obseruantia, aliaq. Ecclesiastica beneficia, quę commendata sunt, quicunq. nomine nuncupata, intra diœcesis suę fines posita, quotannis visitet; idq. opportunis omnibus remedijs, facta etiam fructuum, ad illa pertinentium, sequestratione, prouideat, vt quę reconcinari, aut instaurari oportet, ea omnino vel reconcinnetur, vel restituantur; tum indumenta prętereа, ornamentorum supplex, & sacrę vestes comparentur; ac ministeria, quę ad diuinum cultum spectant, recte, ordine, & cum dignitate in illis pręstentur.*

Sess. 21. ca. 8. de refor.

DE IIS, QVAE AD BONA *Ecclesiastica tuenda pertinent.*

EPISCOPVS *Procuratorem, Aduocatumque constituere omni ratione curet, qui*

in

in bonorum, iuriumque Ecclesiasticorum recuperationem incumbat; vt illis succurratur Ecclesiis, quarum Rectores, Administratoresue, aut præ inopia non possunt, aut præ metu, & opibus aduersariorum illa recuperare non audent, vel alia de causa negligunt.

Horum vtrique ab illis certam mercedem in singulis causis, quas egerit, persolui iubeat, si per Ecclesiarum, quarum patrocinium illi susceperunt, facultates, Episcopi iudicio, potest: sin minus, gratis interea omnia ab vno, & altero item agi curet: ita tamen, vt pro illorum laboris, operæue ratione, causis, in quibus elaborarint, peractis, si quid vel iuris, vel emolumenti Ecclesiis illorum opera acquisitum sit, de eo illis arbitrio suo satisfieri mandet: Si vero contra acciderit; vberius illi à Deo, bonorum omnium remuneratore, præmium expectent.

SI quis Clericus, aut Sacerdos vlla cuiusuis generis scripta, ad Ecclesiæ rationes pertinentia, occultarit, suppresseritue dolose: is pœna afficiatur, quæ Agathensi, & Aurelianensi synodis contra Clericos, huius culpæ reos, sancita est.

QVOD prouinciali secundo Concilio pœna excommunicationis proposita contra eos sancimus, qui Ecclesiastici hominis mortui bona, vel temere inuadunt, vel surripiunt, eo decreto illos item astringi volumus, qui vel nulla inuasione, aut vi facta, ex illius mortui Clericalis hominis ædibus supellectilem, remue vllam, seu scripta Decr. 15. tit. 3.

 ad

ad Ecclesiam, cui ille Rector preerat, pertinentia, ante asportant, aut euehunt, quam ab illo, cui id curę ab Episcopo commissum est, in indicem relata sint illius mortui bona mobilia, libri, & scripta, ceteraq. eius generis, quę in hęreditatem caderent. Hoc itidem decretum, vt illud, quotannis de more promulgetur.

EPISCOPVS, *vbi Clerici cuiusuis, qui Ecclesiasticum beneficio obtinuerit, mortem audierit, eius hęredes compellat, vt quęcunque scripta, instrumentaúe, ad illud beneficium pertinentia, quę in mortui Clerici bonis inueniuntur, alteri Clerico, qui in beneficium successerit, ab eis tradantur gratis, ac ne vllo quidem, vel minimo precio pacto, aut exacto; etiam si clericus, qui decessit, in illorum exemplis describendis aliquid sumptus erogarit.*

DECIMARVM *Ecclesiasticarum inuestituras, quę Laicis hominibus in perpetuum factę sunt, Episcopus pro officij sui munere diligenter, accurateq. recognoscat. quod si eas legitima auctoritate minus confirmatas esse compererit; irritas illas, ac plane nullas declaret, & decernat.*

SI QVIBVS *in locis generatim ab omnibus fructuum, qui ex prędijs colliguntur, decimę parochiali Ecclesię soluuntur, in ijs quispiam forte est, qui illas exoluere recuset, quoniam sibi persuadet, alicuius priuilegij, aut causę prętextu immunem se esse: huic Episcopus certum breue tempus prędcribat, quo prędcripto tempore is,*

aut

aut priuilegium exhibeat, aut causam afferat immunitatis suę.

Quod si ille quicquam, quod leue sit, ad illius immunitatis ius tuendum, vel nihil plane attulerit; id Episcopus curet diligentißime, vt is illas quamprimum pręstet, quippe cum in decimis, quę eius generis sunt, pręscriptioni non sit locus.

NE *cuipiam bona, decimarum iure Ecclesię obstricta, e solo asportare liceat, nisi ad asportationē, aut ad descriptionem vocato* Ecclesię Rectore, *Parochoúe, cui illę soluuntur.* Itaque *qui decimas debet, ea bona domum suam, alio úe asportaturus, id biduo ante eidem* Rectori *significet, vel litteris, vel certo nuncio; vt pręsens illis, vel asportandis, vel describendis adesse, si velit, vtique possit.* Quod *si ille tunc aberit, id vni de eius familia nunciandum curet; aut illius* Ecclesię, *domusúe parochialis valuis scriptum affigi iubeat, quo asportatio ea denuncietur. Quod si diutius illa bona in solo essent, eis detrimentum, damnumúe immineret: tum, vel absente* Rectore, *asportari liceat. Hoc vero nostrum prouinciale decretum habere locum declaramus, quibus in locis non aliter expresse cautum sit aliqua singulari constitutione, aut priuilegio, aut conuentione.*

DE *Notarijs legata pia non denunciantibus, decretum, in altera prouinciali synodo editum, quotannis die* Dominico *Aduentus vltimo, & Quadragesimæ secundo, in vna quaque parochiali* Ecclesia *promulgetur.* Decr. 17. tit. 3.

Quæcunque vero ad pios vsus, vel legata, vel relicta, vel donata sunt; ea sibi iam denunciata, aut alio modo cognita, Episcopus trium mensium spatio in librum certum ordine referri curet. Quo præterea libro quamprimum eiusdem iussu notentur, quæ deinceps quouis modo scierit, ad eos vsus legata, donataúe.

TESTATORVM *piæ voluntati ne fraus fiat, Episcopalis curæ est, quamobrem, quæcunque vel res, vel pecunia, cuipiam sacerdotum conuentui, vel alij cuipiam homini, legata eo nomine est, vt pauperibus in eleemosynam conferatur; ea neque tota, nec vero pars cuiquam eiusdem conuentus sacerdoti, neque vniuerso etiam illorum conuentui, nec ab illo sibi ipsi, ne paupertatis quidē causa, vel vlla egestatis specie, distribuatur, nisi huius rei facultate ab Episcopo, eaq. scriptis data.*

QVAE *legati nomine relicta sunt, certo pie vsui, ea ne necessitatis quidem causa, nec vero hæredum eius, qui reliquerit, consensu, ad alterius rei, quę æque item pia sit, vsum conuertantur: nisi Episcopus, re tota primum cognita, illius commutationis potestatem fecerit, quæ iuris permissu ab eo fieri possit.*

DE IIS, QVAE AD MATRIMO-nij Sacramentum pertinent.

RELIGIOSAM *animi præparationem requirit matrimonij ratio, & sanctitas; quam cum*

cum minus intelligant laici homines, fit, vt sæpe grauiter in re peccent. quam sancte inire debent. Crebro igitur cum vsu venerit, Parochus, hoc ipsum populum doceat; ad idq. adhibeat Catechismi Romani locos, & doctrinam.

EPISCOPVS *diligenter perquirat, an in singulis suæ Ciuitatis, & diœcesis parocchialibus Ecclesiis Tridentini decreti de matrimonijs clandestinis promulgatio facta sit; &, vbi factam esse intellexerit, eius, quæ primo in quacunque parochiali Ecclesia facta sit, si scripto testata esse potest, exemplum, manu Notarij signatum, ad se deferri iubeat.*

Quod si minus scripto, sed solum testibus probari potest, eo Notario adhibito, examinari mandet. Si vero de promulgatione facile constare non potest, aut illa omnino facta non est: illud decretum duorum mensium spatio in singulis eorum parochialibus Ecclesiis, Notario, & testibus adhibitis, promulgari omnino iubeat, & quicquid ad illius decreti promulgati probationem pertineat, id Notarij testimonio munitum, in Episcopali Archiuio asseruetur.

MATRIMONII *denunciationes in posterum à Parocho ne fiant, nisi ijs ipsis petentibus, aut consentientibus, de quorum matrimonio contrahendo agitur. Quod si diuersis in parochijs illi habitant, vtriusque item Parochus hoc ipsum seruet. Neque matrimonium alter Parochus denunciet, nisi ab altero Parocho certior factus sit de postulatu,*

aut

aut consensu illius, qui suę est curę subiectus.

INVESTIGET *etiam ipse Parochus diligenter, aut alius sacerdos, cui facultas data est in matrimonium iungendi sponsos, an quod denunciaturus est matrimonium, in eo aliquod subsit impedimentum, quo minus contrahi liceat; quod si in aliqua probabili coniectura extiterit, qua existimet illud inire non licere;* Episcopum *ante consulat, quam vlterius in denunciationibus progrediatur, sponsosúe iungat, quos dubitat matrimonio non licere copulari.*

QVI *falsum aliquod impedimentum malitiose attulerit, quo futurum legitime matrimonium impediat, si prudens sciensq. hoc fecerit; pręter alias iuris pœnas, excommunicationis etiam pœna afficiatur.*

NE *parochus matrimonio quempiam iungat, qui illud clam contrahere attentarit sine* Episcopi *concessu; vt de eo debitas ante posit sumere pœnas ex Concilij Tridentini decreto: id autem, nisi delictum hoc ita est occulte admissum, vt nullum eius rei indicium legitimum extet.*

NE *solemnes nuptias liceat celebrari, nisi post diluculum postidie illius diei, qui postremus est temporis, quo* Tridentina *constitutione nuptiarum celebritas interdicta est.*

QVO *die de matrimonio contrahendo denunciatio vltima facta est, ne eo ipso die, nisi impetrata ab Episcopo facultate, illud celebretur; id autem præterquam si postrema ea denunciatio facta*

sit

ſit pridie illius diei, quo initium eſt Quadrageſimę, vel Aduentus; ac niſi item Parochus populo, antecedente denunciatione, ſignificarit, eo die, quo poſtrema denunciatio fiet, matrimonium eſſe contrahendum.

MATRIMONIVM *quod in Eccleſia celebrari debere ſancitum eſt altera prouinciali ſynodo; in ea tantum Eccleſia celebretur, quę parochialis eſt.*

Decr. 28, tit. 1.

Celebretur vero mane non à prandio; Idq. omne, niſi cum Epiſcopus alio vel loco, vel tempore fieri conceſſerit.

SI *Parochus Sacerdotum alium coadiutorem habet, cuius etiam miniſterio, facultate eidem Sacerdoti conceſſa, vtitur ad matrimonia contrahenda inter parochię ſuę incolas: is illam cautionem adhibeat, vt in libro, qui eſt de matrimonijs, illius nomen, & cognomen, tum prȩterea diem, & menſem, & annum notet, quo ille parochialis curę ſocius, atque coadiutor adiunctus, facultatem a ſe, vel ab Epiſcopo conſecutus eſt, matrimonia celebrandi. Nec autem matrimonij celebrandi poteſtatem Parochus faciat alij Sacerdoti, qui Epiſcopi iudicio nondum probatus eſt, vt Sacramenta miniſtret.*

NE PATIATVR *Parochus, quempiam cuiuſuis gradus, & conditionis hominem, qui ſibi ignotus, in ſuam parochiam ab aliena diœceſi commigrat, cum muliere, quam ſecum coniugis nomine duxerit, in ea habitare; ſi modo vel ex infa-*

mia

mia, vel alia legitima suspitione coniicere posit, illam habere in Concubinam: nisi Parochi, à cuius parochia discessit, litteris, certò præscripto tempore, testatum ille fecerit, sibi illam legitimo matrimonio iunctam esse. Quod testimonij scriptum vbi attulerit, id in vrbe Episcopo, in diœcesi Vicario Foraneo exhibeat: qui si probandi vim illud habere perspexerit, à Parocho, in cuius parochiæ fines is venit habitatum, illud, eiusúe exemplum in matrimoniorum codice asseruari iubeat.

Si vero Vicarius Foraneus de eo scripto aliquid habet, quod sibi difficultatem, ancitipemq. deliberandi curam afferat; illud ad Episcopum quam diligentissime mittat, vt eius iudicio declaretur, an illi fides adhibenda sit.

SICVT *vberrimum ab optima institutione præmium pater familias capiet, quicunque liberos, familiamq. suam ad Dei cultum, & ad pietatis, christianarumq. virtutum disciplinam erudierit: ita quicunque debitum hoc paternæ curæ officium neglexerit, vel prætermiserit, is expectet, vt in die* Domini *sibi durissimum iudicium fiat.*

De *familiæ igitur suæ salute in primis sollicitus, tum bonorum operum exemplo, tum crebris cohortationibus se ei magistrum præbeat, ac ducem ad pie, sancteq. agendum.*

Curet autem, vt nemo quisquam de familia sua sit, qui Christianæ fidei rudimentis instructus non sit, siue filij, filiæq. sint, siue serui, & ancillæ,

siue

ſiue alij in famulato ſuo. Quam ob cauſam ad illius ſcholas, quos de familia ſua rudes norit, conuenire iubeat; ſique eam ampliorem habet, domi etiam inſtrui ſtudeat; Idq. ad præſcriptas interrogationes paruuli libri, eo nomine editi ad prouinciæ vſum.

Vt ſtata hora, datis inſtitutæ orationis communis ſignis campanarum ſono, illa omnis certo loco congregata, ad præſcriptum temporis ſpatium, ſanctè oret, & precetur.

Vt frequenter illa vniuerſa confiteatur, & ſacram Euchariſtiam ſumat.

Vt ſingulis diebus Miſſæ ſacrificio interſit; aut ſaltem in vigilijs, ſtatis ieiuniorum temporibus, Quadrageſimæ diebus id præſtet: feſtis autem diebus, vt ne quis de ſua familia intereſſe, vllo modo omittat.

Vt feſtis præterea diebus ad ſacras conciones, lectiones, ſupplicationes, diuina officia, aliasq. pietatis Chriſtianæ exercitationes conueniat.

Vt ne quis, ijs ſacris diebus opus ſeruile faciat.

Vt vigilias, & quatuor temporum, & Quadrageſimæ & alia ſtata ieiunia illi familia ſeruent, quibus Eccleſiæ præcepto iuſſum eſt.

QVO autem tempore, vel iubilea celebrantur, vel ſupplicationes publicæ proceſſionibus fiũt, familiam ſæpe moneat, illis ſanctis actionibus pie intereſſe.

Certis item piorum hominum inſtitutis ſodalitatibus vnumquemque de familia ſua adſcribi

ad-

admoneat; quo se quisque ardentiori studio exerceat in operibus pietatis.

Ne patiatur in familia esse quempiam, qui blasphemus sit, qui periurus; qui item corruptis moribus vtatur, qui obscęne quicquam, vel loquatur, vel agat; qui aleis ludat, qui denique ceteris turpis vitæ exemplum præbeat.

De vitæ præterea spiritualis ratione, & pijs exercitationibus, aut de vitis Sanctorum probatos, Sacerdotis confessarij iudicio libros, in quorũ lectione familia aliquando versetur, domum suam introducat, exclusis obscœne, turpiter, iocose conscriptis, alijsq. id generis libris, vnde morum, institutionisq. corruptela existere poßit.

Vt autẽ in domesticæ disciplinæ, institutionisq. officijs illa omnis accuratius se contineat; eam aliquando paterfamilias recognoscat, inspiciatq. in primis, quæ vniuersæ suæ domus Christiana institutio, qui singulorum mores, quæ ad pietatis, vitæq. spiritualis progressio.

Quicunque vero mercaturam, artemq. aliquã exercent non domi solum, sed in suis officinis, & tabernis Christianæ vitæ rationes has operarijs, institoribusúe suis constituant.

HAS domesticæ institutionis regulas Parochus per annum aliquando, prout re esse viderit, frequenti populo explicet: tum sæpißime, & publicis sermonibus, & priuatis colloquijs, patres familias parochiæ suæ incolas, id moneat atque hortetur, vt quæ eorum propria officia sunt: & munera,

nera, in familię institutione ea pręstare velint paternę curę studio.

Quoad cohortationis officium, etiam concionatores, & confessarij Sacerdotes quam frequentissime, prout opportunum esse censuerint, charitatis zelo pręstent.

PAROCHVS *pręterea, vbi aliquando in artificum, mercatorumúe officinis, quę intra fines parochię suę sunt, ab operarijs, alijsúe, qui illic artem exercent, aliquid committi intellexerit, quod deprauatę, dissolutęq. disciplinę sit, quod offensionem in parochia prębeat, quódq. à Christianę institutionis moribus alienum, id officinarum dominos admoneat, vt quicquid illis locis corruptelarum est, inde eripiatur.*

VNA *omnium optima indigentia nostrę interpres, & conciliatrix eorum; quę necessaria, tum ad animę, tum ad corporis bona à* Deo *patre expetuntur, est oratio sancta. cuius studium, vt proprium fidelium est, sic necessarium, atq. omnino iussu diuino debitum: id cœlestis magister, Christus* Dominus *exemplo docuit, verbo pręcepit, crebris cohortationibus monuit. Ego igitur studio fideles quo vehementius exardescerent, se seq. quotidie singuli certa hora colligentes id quod Christianarum mentium est vitę à se illo die actę rationes inspicerent, malęque actę pœnitentes, ardenti oratione veniam pręcarentur, &* Deo *gratias agerent de beneficijs, quę acceperint: instituta est in hac prouincia orationis communis*

exer-

exercitatio: quæ ad Christianæ pietatis progressionem introducta, vt & perpetuo conseruetur, & augeatur item, id cum omni studio Episcopus curet, tum propositis spiritualis gratiæ muneribus, Sedis Apostolicæ benignitate, eius rei causa concessis. itaque à Parochis suis singulis sanctissimi D. N. Gregorij XIII. litteras de indulgentia, huius prouinciæ hominibus concessa, qui in orationis communis instituto se se exercuerint, ter in singulos annos de scripto, vel summatim pronunciari iubeat, semel ineunte Aduentu, iterum Dominico die Quadragesimæ primo, tum solemni die Pentecostes.

Bulla edit. die 24. Octobr. 1572.

Episcopus præterea pro temporum ratione certam horam statuat, qua datis huius rei causa campanarum signis patresfamilias suæ quisque domi, vna cum reliqua familia certo loco ad orandum conueniant. Vt autem, qui in eo precandi instituto se exercuerint, Indulgentiæ concessæ donum consequantur, diem itidem Dominicum Quadragesimæ, proxime præcedentem, is constituat, quo illi confessi omnes simul sacram Eucharistiam sumant.

Imminentibus vero calamitatibus, suo tempore cum nullum certius præsidium sit, quam illud, vt fideles ad Deum patrem misericordiarum assiduis precibus confugiant, certam aliquam præterea rationem is diligenter ineat, vt & à Clero, & à populo sine intermissione, ac religiosius in orationem incumbatur.

DE

DE IIS, QVAE AD EPISCOPALE *forum pertinent.*

EPISCOPVS anni spatio ad summum, fori sui iudicijs, causis, & iudicibus, aduocatis, procuratoribus, notarijs, & ministris quibuscunque, etiam infimis, quibus in rebus opus fuerit, certas constituat leges, ad vrbis, diœcesisque suæ vsum accommodatas. Illiusque omnibus certam etiam taxam prescribat, quam pro sui, vel operis, vel officij, vel laboris mercede, proque causarum, & iudiciorum ratione exigi ab vnoquoque liceat. Quę fori pręscriptę leges, atque taxę, in cancellaria publice propositæ semper sint, vt notę sint, & peruulgatę omnibus.

CAVSAE, quę decē aureorum nummum summam non excedunt, summarie, simpliciter, ac de plano, sola rei veritate perspecta, sine forma iudicij cognoscantur; id quod ab huius prouincię Episcopis agi licet ex facultate à Pio Quinto, Pontifice Maximo, eisdem Episcopis concessa.

NVLLVM neque munus, neque donum, neque cuiusuis generis xenia, ne esculenta quidem, poculentaue Vicarij ab ijs accipiant, qui coram eis causas vel habent, vel agunt.

Ne pecunię item quicquam Ordinarius, Delegatusue Iudex accipiat pro recognitione, aut, vt vocant, visione scripturarum ad causas, quę apud se aguntur, pertinentium.

PRO singulis litteris dimissorijs, quę pro susci

F pien-

piendis pluribus, omnibusúe minoribus, vel ẽt maioribus ordinibus concedentur; itemq́ue pro singulis litteris, quibus Notarius *testatum faciat, plures, omnesúe ordines alicui collatos esse, decimam partem aurei nummi tantum ad summum à Cancellario accipi liceat; ac si hę litterę de vno tantum ordine suscipiendo, vel susceptо essent datę; Idq́ue si modo nullum ei salarium pro officij sui munere exercendo constitutum sit; neque ad* Episcopum *ex* Notarij *commodis aliquid emolumenti ex eisdem ordinum collationibus, litterisúe dimissorijs, directe, vel indirecte peruenire poßit, alioqui gratis omnia dentur, vt est* Tridentino Concilio *sancitum.*

*A*CTA *omnia* Notarij *in codicem, non in pagellas referant, quamuis eas cordula infigant; idq́; præstent, mense saltem, postquam rogati illa confecerint.*

*C*ERTVS *in* Archiuio *Episcopali locus constituatur; vbi causarum, ac iudiciorum codices, instrumenta, acta, scriptaúe alia, à* Cancellario, & *Notarijs fori* Episcopalis, *ad ipsum forum pertinentia, singulis annis confecta, quotannis recondantur, ita vt inde, cum vsu venerit, promi possit, quicquid in* Ecclesiastico *foro vnquam agitatum erit.*

Is *certus* Archiuij *locus duabus clauibus claudatur; quarum vnam* Episcopus, *alteram eius* Cancellarius *habeat.*

Notario *autem instrumentorum, quæ confecit,*

rit, exemplum, idque sumptibus suis habere, aut retinere liceat.

Si Cancellarius, Notariusúe aliquis decesserit, vel ab officio se abdicarit, amotusúe sit, quæcunq; ille, vel instrumenta, vel scripta, vel acta eiusmodi confecit, statim Episcopi iussu in eundem locum deferantur. Quod si processus alicuius causæ nondum sit completus, & causam, ob quam confectus est, partes prosequantur, eius in Archiuium delatio deferri poterit, quo ad causa sit peracta.

Ex archiuij tabellis, exemplaribusúe, si quæ vnquam acta, aut instrumenta, quæ Notarij manu, signoque munita, fidem faciant, exscribi contigerit; is, qui rogatus Notarius illa confecit, si viuit, vt operis sui emolumenta consequatur, eorum exemplum, modo edi liceat, ipse conficiat, si præsens est: si vero abest, id seruetur, quod iure cautum est: sin autem obijt, id Episcopalis Cancellarius præstet: mercedem autem inde capiant notarij heredes, nisi aliter inter Episcopum, & notarios conueniatur.

Testium dicta, & attestationes, in causis ciuilibus ne scribantur ab alio, quam ab ipso causę Notario, siue actuario, vel ab alio eius nomine. Quæ attestationes ipsi Notario causę, siue actuario consignentur, & asseruentur, vt post in Archiuio vna cum toto processu recondantur, vbi custodiuntur aliorum actorum monimenta.

Idem decernitur de instrumentis, actisúe di-

cta causa; quibus decretum iudicis adscribi contigerit.

In alijs uerò omnibus, quibus auctoritas, decretumue Episcopi sit interponendum, Cancellarius tantum Notarius adhibeatur.

VICARIUS Foraneus, atque alij, quibus Episcopus, processum aliquem, aliunde, seruata iuris formula, cognoscendum, agendumue mandauerit, si in processu conficiendo, Notarium non habent, quem adhibeant, duos sibi morum, vitęq. integritate homines, qui acta conscribant, ad præscriptam iuris formam asciscant. Iisque mercedis taxa maior ea ne sit, quæ Notarij fori præscripta est, sed aut æqualis, aut minor, pro illius loci ratione.

PROCURATOR, *qui causam iniquam in foro Ecclesiastico sciens defenderit: quiue quicquam negauerit, quod verum scierit, fori Ecclesiastici auditorio, adituue interdicatur, nisi is legitime se purgarit. Qui præterea in publico concubinatu, aut adulterio viuunt, alijque publice criminosi, à foro Episcopali ita arceantur, vt nec Notarij, nec Procuratoris, nec Aduocati officium, ne in vllo quidem causarum genere, gerant. Inferiores quoque ministri in Christianæ vitæ officijs contineantur: curentque Episcopi, vt à ganeis, à Meretricibus, à ludo cuiusuis generis, ab improbatis quæstibus abstineant; ne blasphemi sint, nec vitæ moribus reprehendendis. Si quos deliquisse, compertum erit, in eos animaduertatur.*

QVOTANNIS *fori sui tribunal Episcopus visitet, inquiratq. an præscripta fori ratio, an præfinita taxa seruetur: tũ præterea, an si quæ corruptelę, siquiue abusus irrepserint; an si quid deniq. vel institui, vel emendari, oporteat: idq. sollicite in primis curet, vt eripiantur abusus, tum restituantur quæcunq. ad rectam iudiciorum formam attinent.*

EPISCOPVS *non solum per certos homines, vt primum à nobis constitutum est, sed etiam ipse aliquando in anno carcerem visitet: in eòque inclusos paterna charitate consoletur, pieq; in Domino adhortetur.*

Videat item, vt eis ad corporis sustentationem, & ad iustum patrocinium non desit quicquam; tũ in primis non libri spiritualis lectio, non crebrę religiosorum hominum cohortationes, tum ne denique aliquid ad animę salutem.

Curet etiam, vt qui in liberiori custodia sunt, festis saltem, & Dominicis diebus Missa sacrum audiant, aliquo, vbi fieri potest, ex ædificato propè carcerem sacello, tum doctrinæ christianæ rudimentis instituantur. Idq. officium ijs pręterea pręstetur, qui in laicalis fori liberiori carcere sunt.

Vt omnes in Pascha confeßi, sacram Eucharistiam pie, & salutariter sumant. Quod vt die Natali Domini, & alijs anniuersarijs redemptionis nostrę solennitatibus, indictisq. publice Iubileis ac Indulgentijs, faciant, eosdem cohortetur.

PVPILLORVM, *Viduarum, & egentium hominum, cura, Episcopo, communi omnium parenti,*

 renti,

renti sacrosanctis canonum legibus, potißimum commendata, & commissa, negligi non debet: ne si lædantur, vociferentur, ad Dominum, qui exaudiet clamorem eorum. quamobrem pro sui muneris officio Episcopus aliquem constituat Ecclesiasticum, vel alium pium hominem, christianæ charitatis operibus, atque officijs deditum, qui misericordiæ viscera indutus, id generis hominum patrocinium in omni causa suscipiat. Quod si aliqui iam huic pio operi præfecti sint, id agat Episcopus, vt ij munus sibi creditum exequantur quam diligentißime.

EPISCOPVS *in vrbe sua viros aliquos, auctoritate præstantes, spiritualis vitæ studiosos deligat, quorum adiumento, & opera vti poßit, & in ijs cognoscendis, quę ad Ciuitatis, diœcesisque suæ morum institutionem pertinent, & in adiuuandis christianarum virtutum exercitationibus, & in alijs denique, quibus populi sibi commißi progressio fiat ad sancte agendi studium.*

SVMMORVM *Pontificum constitutionibus promulgandis hæc ratio seruetur, vt, si earum peruulgationi præfinitus in illis est modus, is adhibeatur; si vero nullus, ad peruulgationem satis sit affixio, quæ, vt moris est, fiat certis publicis locis. Cuius affixionis, & peruulgationis relatio, testificatioq. ab eo, qui affixerit, fiat Cancellario fori Episcopalis, cuius sit illam in librum referre.*

EPISCOPVS, *id quod vel ab initio nascentis Ecclesiæ institutum fuit, vt rerum Episcopali stu-*

dio

dio curâque gestarum monimenta existerent, conquiri diligentissime curet, tum singulorum Episcoporum, qui præcesserunt, nomina, genus, & pastorales eorundem actiones. Quę omnia litteris consignari, ordineque conscripta, in librum certum referri curet, vt eorum memoria conseruetur, & quę ab ijsdem, vel acta, vel instituta sunt ad aliquam Ecclesiasticę disciplinę normam, perpetuo usui esset possint, atque adiumento in illa Ecclesia bene gerenda.

QVAEDAM, QVAE AD SODAlitates pertinent.

MVLTA mala existunt ex prętermisso, & valde his temporibus neglecto, fraternę correctionis officio debito, ac necessario quamobrem curent Episcopi, in sua quisque non solum vrbe, sed in diœcesi etiam, aliquam hominum, qui moribus, vitęque innocentia grauiores sint, Sodalitatem constituere, quę in hoc fraternę correctionis officium Christiana charitate incumbat: aut hoc ipsum officij munus alteri sodalitati adscribi studeant, quę id recte pręstare poßit.

Cui Sodalitati certas fraterne corrigendi regulas præscribant, studio, & opera probatorum Theologorum.

QVO maior in dies ad Christianę pietatis studium progressus sit fidelium; id curet Episco-

pus, vt cum disciplinatorum pœnitentiumq́ sodalitates, aliasq́; eiusmodi frequentes instituat; tum institutas omni pastorali studio adiuuet, & ad cōseruandas illas disciplinę, ac pœnitentię rationes, & ad alias excitandas spiritualium virtutū progressiones. Id quo facilius fiat, ardentiorěq. studio; quotannis aliquando, prout e re esse viderit, litteras promulgari iubeat, quibus Sanctissimus D. N. Gregorius XIII. pręclarum spiritualis Indulgentię donum liberaliter in domino illis concessit; qui ijs sodalitatibus adscripti, sibi flagella, disciplinamq́. certis statutis diebus adhibuerint.

Bolla edita die 12. Decembr. 1572.

Pręscribat item diem certum, quo in singulos annos illarum sodalitatum homines, qui in vrbe sunt, vno loco omnes; qui in diœcesi, omnes item suo quique in Oppido, locoue in vnum conuenientes, primum contriti, & confessi sacram Eucharistiam sumant; tum solennem processionem agant, perpetua grataque memoria prosequentes concessi sibi, spiritualis doni, gratiam.

QVAEDAM, QVAE AD MONIALES, *& alios Regulares pertinent.*

Bolla edita die tertio calen. Ianuarij. 1572.

QVOD Sanctissimus D. N. Gregorius XIII. de monialibus sanciuit; id Episcopus exequatur quam diligentissime; pręsertim quod de certo earum numero constituendo decreuit, quod de eleemosynis pręstandis, quod de ostiolo obstruendo,

do, quo aditus e Monasterio patet ad exteriorem Ecclesiam; quod de clausura ab eisdem non violanda; & a conuersis etiam seruanda, pręscripsit. Idq. omne efficiat omnino, vt exequutionē habeat, cum in Monasterijs, quorum curam gerit, tum in illis Regularium curationi commissis idq. eiusdem constitutionis auctoritate.

Si quę autem Moniales, conuersęue non ijs paruerint, quę eadem sanctione de clausura statuta sunt; pœna violatę clausurę plectantur.

QVAE *monialium Monasteria, extra vrbis, aut oppidi mœnia sita, Episcopus Tridentini decreti auctoritate, in vrbem, vel oppida, quę frequentiora, & tuta sint, transferri oportere, aut expedire censuerit: ne ea in Ecclesias seculares transferat, vbi animarum cura geritur.*

PVELLAE, *quę regularem habitum induere voluerint, ne eo habitu induantur, antequam confirmationis Sacramentum susceperint; si facultas sit breui illud suscipiendi.*

QVI *ordinarius confessor, in aliquo monialium Monasterio constitutus aliquando fuerit, ne idem ad earum confessiones extraordinarie audiendas mittatur; si modo non aliter quandoque Episcopus censuerit.*

CONFESSARII *monialium ab eis, aut singulis, aut vniuersis, aut ab earum Prędecta, ne Monasterij quidem nomine, quidquam, etiam minimum, dono accipiant: nisi, si quid eis annuę certę portionis Episcopi iussu datur ad vitę sustentationem.*

CON-

Bulla edita die 24. Octobris. 1566.

CONSTITVTIO *illa, qua à Pio Quinto, summo Pontifice, interdictum est, omnes cuiusuis ordinis dinis Mulieres, etiam generis splendore, aut dignitate illustres, Monasteria ingredi, quotannis semel, atque adeo sæpius, certis festis diebus, arbitrio Episcopi, promulgetur.*

QVAE GENERATIM AD HAEC Decreta, & alia pertinent.

QVAECVNQVE *vel ad Cleri, vel ad populi conformandos mores, ad Ecclesiasticamque omnem disciplinam retinendam prouincialibus, aut diœcesanis synodis à nobis, aut à Coepiscopis nostris sancita sunt, ex illis eo vberior; Deo iuuante, fructus existet, quo sępius uel promulgatione, vel certe lectionis studio inculcata, ijs notariora fient, à quibus illa, & sciri, & animo comprehendi, req. ipsa præstari oportet.*

Episcopus igitur, pręter alia, quę hoc de genere alias decreta sunt, & Canonicis, & Parochis, & reliquis Clericis certum tempus statuat, quo omnia, quęcunque ijs prouincialibus diœcesanisq. decretis de ijs constituta sunt, illis legantur; ita vt quę decretorum partes ad canonicalem disciplinam pertinent, Canonici; & quę causa sua constitutiones latę sunt, Parochi; & Clerici itidem, & ij omnes, quę ad vniuersum Clerum spectant, illas, lectiones repetita, animo comprehendentes,

pręg-

præscriptas munerũ suorum partes singuli studiosius exequantur. Si quis autem eorum aliquando Episcopi iussu interrogatus, illas per negligentiam, aliamúe culpam ignorarit, pro eius culpæ, & personæ ratione illum Episcopus corripiat, aut aliàs præterea cum eodem agat. In Seminario quoque itidem seruetur; vt earum vel institutis, vel monitis, vel præceptis Clerici informentur.

Quæ vero decretorum partes ad Laicos attinent, illas summatim vulgari sermone expressas, & certis annis temporibus distributas, prout vsu venerit, à Parochis denunciari iubeat: quo sæpius inculcata, seruentur diligentius.

QVIBVS Prouincialium nostrorum Cõciliorum est aliquis adscriptus dies, quo vel summorũ Pontificum sanctiones, vel Tridentinas, prouincialesúe constitutiones promulgari iustum est; illis decretis certum præscriptum diem ad eam promulgationem mutari ab Episcopo liceat, certumq́. alium constitui: quo die, singulis annis in sua diœcesi id opportunius præstari posse censeat.

QVIBVS in decretis multæ ijs nominatim constitutæ sunt, qui dignitates, aut canonicatus obtinent, nec certis locis attributæ, vsui Sacristiæ, aut Fabricæ illorum Ecclesię ab Episcopo attribuantur. Neque vero eas ad alium vsum conuerti, neque easdem remitti, nec præterea de ijs ipsis, etiam ab vniuerso Capitulo transigi liceat, nisi Episcopi auctoritate.

QVOD de sacramentorum administratione,

Mis-

Missæ celebratione, diuinorumque officiorum modo, & oratione, in hac synodo decreuimus; id neque ad Mediolanensem Ecclesiam, quæ Sancti Ambrosii præscripto, & instituto, proprios ritus, & cærimonias habet, neque ad ceteras, quæcunque eodem iure, ac modo ex antiquißimo tempore sacra facere consueuerunt, in ijs, quæ eius institutis, ritibus, & cærimonijs expresse aduersantur, pertinere volumus. Ceteris vero, & Mediolanensis Ecclesia, & quæ eiusdem ritibus vtuntur, æque teneantur, atque aliæ, quæ in prouincia nostra sunt Ecclesiæ.

S I *in his decretis, ante alteram Mediolanensis prouinciæ synodum vlla difficultas orta erit, eius, & omnium, quæ eisdem decretis continentur, interpretationem, & explicationem nobis reseruamus, salua semper Sedis Apostolicę auctoritate.*

Q V A M C V N Q V E *facultatem, ex decretis in hac tertia prouinciali synodo Mediolanensi à nobis editis, habent Episcopi, eam, ipsos per suos Vicarios generales exequi posse volumus; nisi in ijs, quę proprie ad ordinem Episcopalem pertineant; aut in quibus Vicarij a sacris canonibus, aut à Concilio Tridentino, vel à nobis expresse exclusi sunt.*

V T *Nemini, eorum, quæ in hac tertia prouinciali nostra synodo à nobis decreta sunt, ignorantiam excusare liceat; edicimus, vt ex quo primum die edita, in valuis Metropolitanæ Ecclesiæ proposita fuerint, ad duos menses omnes se, & his de-*

cretis

cretis, & si contra fecerint, pœnis, quæ eis continentur, teneri intelligant. Ab eo etiam *affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstari iubemus.*

*V*NVSQVISQVE *præterea Episcopus ea omnia, & singula in proxima diœcesana synodo legi, ac recitari iubebit: Et si ita expedire censuerit, suæ quoque Cathedralis* Ecclesiæ *valuis proponi: quo studiosius omnium animis eorum præcepta fixa inhæreant.*

SINGVLAE *etiam Cathedrales, &* Collegia*tæ, & parochiales Ecclesiæ huius prouinciæ, has nostras constitutiones certo aliquo loco collocatas, perpetuo asseruent.*

OMNIA, *& singula, quæ à nobis in hac tertia prouinciali synodo decreta, actaque sunt, qua debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio Sanctæ* Romanæ Ecclesiæ, *omnium* Ecclesiarum *Matris & magistræ semper emendanda, & corrigenda subijcimus.*

*Q*VIA *nonnulla à summo* Romano *Pontifice, & publicæ totius prouinciæ Mediolanensis, et priuatę singularum Ecclesiarum vtilitatis causa petunda sunt; decernimus, vt quicquid ab eius Sanctitate communibus nostris: & qui adsunt, Coepiscoporum litteris postulabitur, id huius synodi nomine, & auctoritate ita factum intelligatur, perinde ac si in sessione publice postulatum esset.*

INDICIO FVTVRI CONCILII *Prouincialis quarti.*

CAROLVS miseratione diuina tit. S. Praxedis S. R. E. Presbyter Cardinalis, Borrhomæus nuncupatus, sanctæque Mediolan. Ecclesiæ Archiepiscopus.

OMNIBVS & singulis Reuerendißimis dominis Episcopis, qui hic adsunt, & Synodo Prouinciali Medi lanensi, quacunque ratione interesse debent, omnibusque item Capitulis, & Ecclesiarum Cathedralium Procuratoribus, qui præsentes intersunt, indicimus, significamus, denunciamus, & intimamus proximam sequentem synodum Prouincialem Mediolanensem quartam, Deo omnipotente auctore, & ad eius laudem, hac eadem in Vrbe, hoc ipso loco, Anno 1576. die decimo mensis Maij, qui dies erit feria quinta Dominicæ secundæ post Resurrectionem D. N. Iesu Christi, inchoandam, & celebrandam esse. Quamobrem eos omnes: & singulos Reuerendiß. dominos Episcopos, qui hic præsentes adsunt, monemus; Procuratores vero Ecclesiarum Cathedralium inuitamus, vt eo die ad synodum prouincialem quartam, iuuante Deo, Mediolani celebrandam, constituto, hic omnino intersint; nisi diem celebrationis ipsius synodi aliqua ex causa à nobis prorogatum fuisse nostris ad eos datis literis intellexerint. Quod si ipsorum Reuerendissimorum

ſimorum Epiſcoporum noſtrorum aliquis legitimo tunc detentus erit impedimento, nuntium ad ſe excuſandum, atque ad id impedimentum probandum ad nos mittat, cui etiam facultas ab ipſo detur, ea omnia, & ſingula nomine ſuo, & Eccleſiæ ſuę recipiendi, quæ Spiritu ſancto duce, in ipſa ſynodo à nobis de Concilio, & aſſenſu Reuerendiſſimorum Epiſcoporum noſtrorum decernentur aut conſtituentur.

LAVS DEO.

CONSTITVTIONES ALIQVÆ SVMMORVM PONTIFICVM, QVARVM MENTIO SVPRA fit locis suis.

BREVE QVO S. D. N. PIVS PAPA V. hortatur locorum ordinarios, vt in suis ciuitatibus, & Diœcesibus Ecclesias seu loca alia, in quibus pueri in Doctrina Christiana erudiri debeant, deputent.

Cum facultate Christi fidelium Confraternitates in Ecclesijs seu locis huiusmodi erigendi, ac Indulgentia pro Confratribus, & pueros docentibus.

PIVS PAPA V.

AD PERPETVAM MEMORIAM. Ex debito pastoralis officij, nobis, meritis licet imparibus, ex alto commissi, ad ea libenter intendimus, per quę diuinus cultus fideliumq. deuotio vbiq. suscipiat incrementu, ac ipsos fideles ad id indulgētijs, remissionibus inuitamus, vt Christi fideles ipsi ꝑ tēporalia, quę egerint, consequi valeant præmia fęlicitatis æternę. Nos igitur attendentes quod infantes & pueri bonis moribus, & exercitijs educati, qua si semper vitam pudicam, honestam, & exemplarem, ac aliquando sanctam agunt, e conuerso autem qui parentum carentia, seu paupertate, aut incuria, vel ignauia non sic educati persæpe ducuntur in exitium, & quod peius est, secum ducunt plures in interitum. vnde si diligenter educati, & in Doctrina Christiana instructi fuerint, a vitijs, & multis alijs erroribus retrahentur. Considerantes etiam, prout ex fide dignis relatibus intelleximus, quod nonnulli approbatæ vitæ Christi fideles, charitate omnium suprema virtute, circa hoc tam pium, tamque Reipublicæ saluberrimum opus accersiti, in singulis festiuitatibus, & Domini-

minicis diebus in diuersis Ecclesijs, & locis hoc opus sanctissimũ amplexi sunt, & ibi eosdem infantes, & pueros ac alias miserabiles personas Christianę veritatis ignaras congregari faciant, & eos bonis moribus, & sana doctrina instruunt, ac diligenter in via mandatorum Domini dirigunt, ex quo salutiferi fructus hactenus prouenerunt, & in dies magis auxiliante Domino prouenire speramus. Et quod si ad hoc opus sanctissimum vbiq. locorum exercendum prętatos Christi fideles paternis fauoribus, & indulgentiarum muneribus inuitaremus, proculdubio non solum eorundem infantium, & puerorum, ac personarum aliarum saluti consuleretur, verum etiam deuotio Christi fidelium omnium ad prętatum opus amplectendum multo magis augeretur. Cupientes igitur tam pio tamq; laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere creatori, ex certa nostra scientia vniuersos, & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, cęterosq. Ecclesiarum Prelatos, & locorum quorumcunq. ordinarios, vbilibet constitutos pręsentes, & futuros rogamus, & hortamur attente, eis ac eorum spiritualibus, & temporalibus Vicarijs seu officialibus generalibus per Apostolica scripta mandantes, quatenus hoc opus sanctissimum toto pectore amplectentes, aliquas Ecclesias in suis Ciuitatibus, & diœcesibus respectiue seu loca honesta, in quibus pręfati infantes, & pueri ad audiendum doctrinam Christianam conuenire possint, deputent: & viros ad id idoneos vita, & moribus approbatos, qui diebus saltem Dominicis eosdem infantes, & pueros ac alias personas diuinę legis expertes in articulis fidei, & pręceptis sanctę matris Ecclesię instruant, confirment, & eligant; atq. tot societates, seu confraternitates quot ad hoc tam sanctissimum opus exercendum eis opportunę videbūtur, inibi auctoritate nostra erigant, & instituant. Nos enim vt promptius, & alacrius ad hanc curam subeundam omnes Christi fideles alliciantur, & eo libentius curam ipsam suscipiant, quo ex dono cœlestis gratię conspexerint se vberius refectos, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, Omnibus, & singulis vtriusq. sexus Christi fidelibus vere pœnitentibus, & confessis, seu statutis a iure temporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui in aliqua dictarum Societatum seu Confraternitatum, vbilibet constitutarum, intrauerint, & ascripti fuerint, illis videlicet tam qui alios docuerint, quam qui alijs in articulis fidei, & pręceptis Ecclesię huiusmodi instructi fuerint, quotiescunq. in pręfato sanctissimo exercitio se occupauerint, quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentijs auctoritate apostolica tenore præsentium misericorditer in domino relaxamus, pręsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Cęterum quia difficile foret pręsentes literas ad singula queq. loca in quibus de eis fides forsan facienda foret, deferri, volumus quod ipsarum transumptis, manu publici Notarii subscriptis, & sigillo alicuius personę in dignitate Eccle-
siasti

siastica constitutæ munitis in iudicio, & extra, vbi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quę pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę vel ostensę. Dat. Romę apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris Die VI. Octob. MDLXVII. Pontificatus nostri anno secundo.

Cę. Glorierius.

CONCESSIO INDVLGENTIARVM SANCTISSIMI D.N.D.Gregorii Papę XIII. omnibus, & singulis vtriusq. sexus Christi fidelibus, Ciuitatis, Diœcesis, & Prouincię Mediolanensis, qui alicui doctrinę Christianę Sodalitati se adscripserint, vt debitam in ea opera pręstent.

Gregorius Papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam.

IESV CHRISTI Redemptoris, qui in lucem gentium doctor iustitię a benignissimo Patre Deo datus est, doctrina, in diuinis illis virtutibus, fide, spe, & charitate elucens, dũ hominum mentes in terris instruit, certissimum eisdem iter commonstrat ad cœlestem, & ęternam vitam: ad quam nati cum sint fideles, diligenti cura opus est, vt ab ineunte vsque ętate, cum pręsertim sensus hominis ad vitia procliues sint, salutaribus illis fidei, doctrinęq. christianę institutis, ac pręceptis imbuantur, atque conformentur. Quo circa post Lateranen. Concilii ea de re decretum nuper Tridentina sancta Sinodus id pie ita tuit, vt saltē Dominicis, & aliis festis diebus in singulis parochiis Christianæ fidei rudimenta tradantur, iidemque ad obedientiam Deo, & parentibus pręstandam, accurate erudiantur: cumq. Episcoporum in primis sit videre, ne, cum paruuli petant panem, desit, qui frangat eis, illius rei exequendæ curam Pastorali eorum vigilantię magnopere commendauit; censurisq. Ecclesiasticis per eos, si opus sit, agi contra illos voluit, qui hoc, quod deberent, officium non pręstiterint. Itaque saluberrimo hoc decreto incitatus, & Ecclesiasticę disciplinę zelo incensus, Dilectus filius noster, Carolus Borrhomęus, tituli Sanctę Praxedis, Sanctę Romanę Ecclesię presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Mediolani, iam cum, sicut accepimus, priori suo prouinciali Concilio vna cum suę prouincię Episcopis aliquid hac ipsa de re ex Tridentini eiusdem

Synodi auctoritate constituerit; altero suo Prouinciali Concilio, quo diligentius & vtilius Parochi in illud suum tradendę doctrinæ munus incumberent, aliorum opera adiuti, piorum hominum sodalitates, eo nomine in sua, & in quibusdam alijs Prouinciæ Mediolanensis Ecclesijs iampridem institutas, ac vehementius ibidem Pastoralibus studijs excitata, in reliquis singulis eiusdem Prouinciæ vrbibus, vicis, ac locis de Prouincialium Episcoporum consilio, & assensu constitui decreuit. Nos igitur, qui pro officij nostri munere vehementer hoc optamus, vt Christi fideles semper, tum maxime festis diebus in ijs studijs, atque exercitationibus versentur, quæ ad excitandam pietatem, ad informandos mores, ad procurandam æternam vitam pertinent, primum quidem ipsius Caroli Cardinalis, & venerabilium fratrum nostrorum Prouinciæ Mediolanensis Episcoporum diligentiam, sollicitudinemque Pastoralem plurimum in Domino laudamus: deinde cum cupiamus, vt, quæ Deo auctore pie sanctęque institutæ sunt, & propagatæ illo nomine sodalitates, eæ in dies magis, adiutrice diuina gratia, ad Christi Domini gloriam, & animarum salutem augeantur; vniuersas eas sodalitates in Ciuitate, Diœcesi, & Prouincia eadem Mediolanensi, iam institutas, & in posterum instituendas, tum singulos vtriusque sexus in illis adscriptos, adscribendosue specialibus fauoribus, & spiritualibus gratijs complecti volumus. Quamobrem de Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis Christifidelibus, viris, & fœminis, qui quæue in eadem, & Vrbe, & Diœcesi, & Prouincia Mediolani alicui doctrinæ Christianę sodalitati se adscripserint, vt debitam in ea operam præstent, eis vere pœnitentibus, & confessis annos decem, & totidem quadragenas, cum vero ijdem in officio suo perseuerantes, confessi, & contriti, Domini corpus sumpserint, illis alios decem, & quadragenas totidem, quoties autem in doctrinæ Christianæ scholis operam nauauerint, centum dies de iniunctis pænitentijs, vel alias quomodolibet debitis misericorditer in Domino relaxamus; ac præterea cum ijdem certo die, quem vnum in anno idem Cardinalis Archiepiscopus, eiusue pro tempore successor, aut alibi in Prouincia Episcopus, in sua quisq. Ecclesia præscripserit, sacram Communionem sumpserint, plenariam omnium, singulorumq. peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem, ac plenariam item eisdem in mortis articulo constitutis, sanctum Iesu nomen ter inuocantibus, vel orationem Dominicam, Salutationemq. Angelicam semel recitantibus, etiam misericorditer in Domino concedimus atq. elargimur his litteris, quas sub quibuisuis similium, vel dissimilium Indulgentiarum reuocationibus, suspensionibus, vel derogationibus per nos seu Sedem Apostolicam, sub quibuscunq. tenoribus, & formi, ac cum quibuisuis clausulis, & decretis, pro tem-

pore editis, & edendis nullatenus comprehensas, sed semper ab illis exceptas, & quotiens illa dentur, in pristino statu esse & censeri, atq; eisdem Christi fidelibus perpetuo suffragari debere decernimus. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 30. Octobris 1572. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

BVLLA S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIdentia Papæ Quarti. Super ordinatione, & promotione Doctorum, & aliorum cuiuscumque artis, & facultatis professorum de cetero obseruanda.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam rei memoriam.

IN SACROSANCTA Beati Petri Principis Apostolorum Cathedra, meritis licet imparibus, hisce procellosis militantis Ecclesiæ tempestatibus constitutos, plurimum nos oportet esse solicitos, vt Domini gregem, curæ nostræ commissum, non solum ab apertis rapacium luporum vndequaque caulis obstrepentium insultibus, sed etiam a magis formidolosis pestiferarum vulpecularum domi latitantium insidijs, per prouidum pastoralis officij ministerium, ipso Domino cooperante, præseruemus; ac illis omnes nocendi occasiones, quantum cum Deo possumus, vbilibet auferamus. Cum itaque iuxta notum Sanctissimi Vatis oraculum, Timor Domini, sine quo vera Religio, & Catholicæ fidei puritas nullibi reperitur, sapientiæ sit initium, & qui, vel in scientijs proficere, vel eas alios docere parant, supremum illum sapientiæ parentem, benignumq. largitorem deuoto sane fidei obsequio demereri, veraq. sinceræ Religionis pietate sibi conciliare debeant. Idcirco hanc Fidei puritatem scientijs, doctrinisq. quibuslibet tum tradendis; tum addiscendis, tanquam necessariam basim, constituere; & ne simplicia nonnullorum adolescentium, res nouas audiēdis cupidorum, ingenia in naufragos blandientium hæresum scopulos imprudenter impingant occurrere cupiētes; Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine; quod deinceps nullus Doctor, Magister, Regens, vel alius cuiuscunque artis, & facultatis professor, siue clericus, siue laicus, ac sæcularis, vel cuiusuis ordinis

regularis sit, in quibusuis studiorum generalium Vniuersitatibus, aut Gymnasijs publicis, aut alibi ordinariam, vel extraordinariam lectoris Cathedram assequi, vel iam obtentam retinere, seu alias, Theologiam, Canonicam, vel Ciuilem censuram, Medicinam, Philosophiam, Grammaticam, vel alias liberales artes, in quibuscumq. Ciuitatibus, Terris, Opidis, ac locis, etiam in Ecclesijs, Monasterijs, aut Conuentibus Regularium quorumcunque publice, vel priuatim quoquomodo profiteri, seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere: neque Doctores ipsi, aut Vniuersitatum, seu Gymnasiorum eorundem Rectores, Cancellarij, vel alij superiores, sed nec etiam Palatini Comites, aut alij particulares facultatem eruditos viros ad eosdem gradus promouendi, etiam a nobis, & Apostolica Sede, vel alias vndecumque habentes, scholares, tam laicos quàm clericos, & cuiusuis ordinis regulares, vel alios quoscunque quantalibet eruditione præditos, ad vllum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum recipere, & admittere; Neq. Doctores, Magistri, & Scholares, ad electionem alicuius in Rectorem, vel Cancellarium Vniuersitatis, aut Gymnasij procedere: Nec ipsi Scholares, vel alij quamtumlibet docti, & alioqui habiles, gradus huiusmodi, vel eorum aliquem palam, vel priuatim recipere valeant, nisi Doctores videlicet ac Regentes, Magistri, & alij professores iam ad cathedras, & lecturas recepti: in Italia intra tres, extra vero illam intra sex menses a die publicationis præsentium computandos, reliqui vero ad cathedras & alias lecturas ibidem imposterum assumendi ante illorum receptionem in Rectoris, vel aliorum superiorum; Eligendi autem in Rectores, vel Cancellarios ante illorum erectionem, vel saltem admissionem in Ordinarij loci, vel eius in spiritualibus Vicarij; Ac promouendi Scholares, & alij præfati ante illorum promotionem in eiusdem Ordinarij, seu eius Vicarij, aut Doctorum, ac horumue promouentium manibus, præuio etiam processu, vel debita informatione, quantum eius sufficere videbitur, super Religione, Fideque Catholica, Rectorum, Cancellariorum, Doctorum, lectorum, & promouendorum eorundem per ipsos locorum Ordinarios, vel eorum Vicarios rite facta præcedente, eandem Catholicam fidem, verbis, iuxta formæ infrascriptæ tenorem, conceptis palam, & solemniter profiteri teneantur. Et desuper instrumentum publicum confici, ac de processu, seu informatione, & fidei professione in Priuilegio Doctoratus, vel alterius gradus huiusmodi specialis, ac de verbo ad verbum mentio, & relatio fieri debeat, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo statuimus, & ordinamus: Ac omnibus & singulis earundem Vniuersitatum, & Gymnasiorum Rectoribus, Doctoribus, & alijs superioribus, ac alias facultatem doctorandi habentibus, cuiuscumque sta-

tus,

tus, gradus, ordinis, conditionis, & praeminentiae fuerint, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel maiori dignitate, etiam Cardinalatus honore, ac Ducali, vel alia, etiam Regia, & Imperiali auctoritate praefulgeant, ne quem in Vniuersitatibus, Ciuitatibus, Oppidis, vel alijs locis sibi in spiritualibus, vel temporalibus subiectis, aliter cathedras, aut alias lectiones retinere, consequi, vel ad gradus promoueri respectiue patiantur, in virtute sanctae obedientiae, & sub interdicto ab ingressu Ecclesiae, quo ad antistites, quo vero ad inferiores, sub excommunicationis latae sententiae, nec non priuationis omnium, & singulorum dignitatum, beneficiorum, officiorum, & feudorum Ecclesiasticorum per eos quomodolibet obtentorum, & inhabilitatis ad illas, & alia in posterum obtinenda eo ipso per contrafacientes incurrendis poenis districtius inhibemus: Ac quascumque receptiones, promotiones, electiones, & admissiones absque processu, certaque de Religione, & Fide Catholica notitia, ac dicta fidei processione sic, vt praefertur, praecedente, pro tempore factas, nullas, inualidas, nulliusque roboris, vel momenti esse, neque cuiquam in iudicio, vel extra suffragari posse, sicque per quoscunque Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, ac quidquid secus a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum & inane decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Vniuersitatum, & Gymnasiorum, ordinum, & locorum quorumcunque, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statuti, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, facultatibus, & litteris Apostolicis eisdem Vniuersitatibus, & Gymnasijs, ac ordinibus, & locis, eorumq. Rectoribus, Doctoribus, Superioribus, etiam in temporalibus Dominicis, Comitibus Palatinis, & alijs etiam regularibus personis praefatis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, etiam vim contractus inducentibus clausulis, irritantibusq. & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam per nos, ac Sedem praefatam, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, seu ad quorumuis, etiam Imperatorum, Regum, Rerum publicarum, Ducum, & aliorum Principum instantiam, & alias quomodolibet concessis, ac etiam pluries approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quaeuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum vero.

riores tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, specialiter, & expresse, motu simili derogamus, contrarijs quibuscunque, Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultū, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem. Ne autem quispiā præsentium ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare possit; sed ipsæ ad omnium notitiam deducantur; Volumus, & mandamus, quod eædem præsentes in Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostræ valuis, ac acie Campi Floræ per aliquem ex Cursoribus nostris affixæ, copia illarum ibi dimissa, omnes in Italia intra tres, extra vero illam existentes intra sex menses proximos, ab ea die affixionis computandos, perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Forma autem dictæ professionis Fidei hæc est. EGO N. firma fide credo, & profiteor omnia, singula quæ continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. CREDO in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum. Et ex patre natum, ante omnia sæcula Deū de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: Genitum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Vergine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, dominum, & viuificantem, qui ex patre, filioq. procedit. Qui cum patre, & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam, & Apostolicam, Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasq. eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissime admitto, & amplector. Item sacram Scripturam, iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse vere, & proprie sacramenta nouæ legis, a Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam

tiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorum sacrificium pro viuis, & defunctis, atque in Sanctissimo Eucharistiæ sacramento esse vere, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, vna cum anima & diuinitate Domini Nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumq. sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasq. ibi detentas fidelium suffragijs iuuari. Similiter & Sanctos vna cun Christo regnautes, venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmiter assero imagines Christi ac Deiparæ semper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maxime salutarem esse affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco. Romanoque Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus, & Oecuminicis Concilijs, ac præcipue à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in pręsenti spôte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & immaculatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissime Deo adiuuante retinere, & confiteri, atque a meis subditis, seu illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro: sic me Deus adiuuet, & hęc sancta Dei Euangelia. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, inhibitionis, derogationis, voluntatis, statuti, decreti, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit

uerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Quarto. Idibus Nouembris. Potificatus Nostri Anno Quinto.

Cę. Glorierius.

S. D. N. PII PAPAE V. CONSTITVTIO contra offendentes statum, Res, & personas Officij Inquisitionis hereticę prauitatis.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

SI de protegendis cęteris omnibus ecclesię ministris, quos in fidem & clientelam nostram à Domino recepimus, cura nobis quotidiana insidet, quanto maiore studio eam nos solicitudinem capescere necesse est, vt qui in sacro Inquisitionis Hæreticę prauitatis officio versantur, sub tutela inuiolatę auctoritate huius sedis periculorum omnium expertes, quęque munera ad exaltationem fidei catholicę exequantur? Cum itaque eius generis impiorum vis quotidie magis inualescat, qui omnibus malis artibus prędictum officium subuertere, ministrosq́. functionibus disturbare moliuntur, eo iam nos detrusit necessitas, vt nefariam, & scelestam illorum audaciam acerbiore castigationis verbere reprimamus. Hac igitur generali constitutione de fratrum nostrorum consilio sancimus, vt quicũque siue priuatus, siue cuncta Ciuitas, siue populus, siue domiuus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illustris, quamuis ex Inquisitoribus, Aduocatis, Promotoribus, Notarijs, alijue ministris prędicti officij, vel Episcoporum id munus in sua dioecesi, aut prouincia obeuntium, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocunque productum, vel euocatum occiderit, verberauerit, deiecerit, seu perterrefecerit, quiue ecclesias, ędes, aliasue res siue publicas, siue priuatas officij, aut ministrorum expugnauerit, inuaserit, incenderit, expilauerit; aut libros, litteras, auctoritates, exemplaria, regesta, protocolla, exempla, scripturas, aliaue instrumenta siue publica, siue priuata vbicunque posita combusserit, diripuerit, seu interuerterit; seu ex incendio, aut direptione, aut alio quocunque modo illa expoitauerit, seu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis, siue capiendi, siue com-

comburendi, siue supprimendi causa fuerit, siue res, aut personas seruari, defendiue prohibuerit, quiue carcerem, aut aliam custodiam, seu publicam, seu priuatam effregerit, vinctum extraxerit, seu emiserit, capiendum prohibuerit, captumue eripuerit, receperit, occulerit, seu facultatem effugiendi dederit, seu iusserit id fieri; qui cœtum, concursumue fecerit, siue vt aliquid prędictorum fieret, homines accommodauerit; siue alias auxilium, consilium, aut fauorem publice, vel occulte in quolibet prędictorum scienter pręstiterit, licet nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, emissus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractũ, succensum, direptumue, nullum denique damnum re ipsa sit secutum; nihilominus is sit anathemate pręsentis canonis auctoritate ligatus, idem quoque legis maiestatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocunque alio beneficio temporali, & perpetuo eo ipso, priuatus, secularis Iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipsas pœnas exigat, quę damnatis primo capite dictę legis per constitutiones legitimas irrogantur, bonis, rebusq. omnibus fisci iuribus applicatis, vti etiam est de damnatis hereticis per sanctiones canonicas constitutum: eius filij paterna infamia subiecti, omnis, & cuiuscunque heredi tatis, successionis, donationis, & legati siue propinquorum, siue extraneorum omnino sint expertes, eisdem pręterea portę nunquam pateant dignitatum. Nemo autem expurgationem habere, aut causam vllam proponere, vel prętendere possit, quin tantum nefas in contemptum, & odium huius officij admiserit, nisi contrarium per claras probationes docuerit se fecisse. Quod de prędictis eorũq. filijs statuimus, illud idem de omnibus clericis, & presbyteris, secularibus, & quorumuis ordinum, etiam exemptorum, regularibus, & quacunque etiam Episcopali, & maiori dignitate prędit is, ac etiam priuilegio quomodocunq; suffultis, decernimus exequendum, ita vt ipsi beneficijs, & officijs omnibus Ecclesiasticis pręsentiũ auctoritate priuati, per Iudicem Ecclesiasticum Hereticorum more degradentur, demũ potestati seculari traditi, pœnis prędictis laicorum instar subijciantur; Pontificum tamẽ causis nobis, & successoribus nostris reseruatis, vt re quęsita, & nobis renunciata contra eos ad depositionem, & alias pœnas prędictas procedamus, vti criminis atrocitas videbitur postulare. Quicunque autem pro talibus veniam petere, aut alias intercedere tentauerint, in easdem illas pœnas, quę in Hereticorum fautores a sacris constitutionibus inferuntur, ipso facto se nouerint incidisse. Verum si quis etiam huiusmodi criminum conscius, vel affinis, siue religionis studio, siue pœnitentia ductus rem adhuc incognitam retexerit, supplicio liberetur. Cęterum eam omnium, & quarumcunque absolutionum rationem a prędictis criminibus, necnon habilitationum, & restitutionum etiam ad famam, & honores, ita deinceps habendam optamus, vt successores nostri nullas nisi saltem

tem semestri post cuiusque assumptionem ad huius dignitatis fastigium excursso, ac precibus apud supremum officium Inquisitionis hic institutum verificatis, concedant. Decernentes omnes, & quascunque huiusmodi absolutiones, habilitationes, & restitutiones, quæ precibus sic non verificatis de cetero fient, nemini prorsus prodesse, sed nec præsentibus, nisi toto ipsarum tenore ad uerbum inserto, & gratia et certa Romani Pontificis scientia facta, & propria manu subsignata, vlla in parte derogatum censeri debere, & si illis ex quacunque causa aliter derogari contigerit, derogationes huiusmodi nullius prorsus fore roboris, & momenti. Iubemus igitur vniuersos, & singulos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos & cæteros Ecclesiarum prælatos per vniuersum orbem constitutos, vt per se, vel alium, seu alios præsentes literas, aut earum exempla in suis quisque Prouincijs, ciuitatibus, diœcesibus, & locis solenniter publicare, & quantum in se est, firmiter obseruari procurent, contradictores quoscunque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas appellatione postposita, compescendo, ipsasq. censuras, & pœnas etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, & ceterisq. contrarijs quibuscunque. Volumus autem, vt præsentium exempla etiam impressa edantur, eaq. Notarij publici manu, & cuiuscunq. curiæ Ecclesiasticæ, vel prælati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem vbiq. locorum faciant, quã ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitæ vel ostensæ. Ceterum orbis terrarum Principes, quibus gladijs secularis potestas ad malorum vindictam est permissa, per eam, quam se tueri promiserunt fidem, obtestamur, ita suas quisque partes siue in præstando ministris prædictis auxilio, siue in criminum post Ecclesię sententiarum animaduersione interponere, vt eorum quoque præsidijs ministri ipsi tanti officij munus pro Dei æterni gloria, & religionis incremento feliciter exequantur, amplissimum a Domino præmium recepturi, quod fidei prædictæ assertoribus in æternæ beatitudinis consortio pręparauit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę sanctionis, legationis, statuti, decreti, iussionis, obtestationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romę apud sanctum Petrum, Anno incarnationis dominicæ, Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Nono Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno quarto.

SANCTISSIMI D. N. D. PII PAPAE V. Constitutio, Super recitatione officij Beatæ Mariæ Virginis, cum Decretis, & Indulgentijs.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

SVPERNI OMNIPOTENTIS DEI prouidentię, ac benignitatis exemplo excitati, qui vt humanum genus ab errorum tenebris vendicaret, & in veritatis semitam perduceret, suæ gloriæ splendorem e cœlis in terram dimittere, lucisq. æternæ radijs bonos pariter & malos perfundere dignatus est; meditatio cordis nostri ad id potissimum tendit, vt fides catholica non solum vbique augeatur, & floreat, sed etiam ne errorum tenebrę, atque superstitionum abusus pijs Christi fidelium mentibus inducantur, & si quæ irrepserunt, protinus euellantur. Cum itaque in executionem decretorum sacri Concilij Tridentini, gratia diuina assistente, Cathechismo ad populi eruditionem edito, Breuiario ad sacras preces laudes & gratias Deo optimo maximo ab vtriusque sexus Ecclesiasticis persoluendas reformato, atque Missali, vt sacerdotes intelligerent, quibus precibus, vti, qui ritus, quæue cærimoniæ in missarum celebratione obseruandæ sint, ad pristinam sanctorum patrum normam restituto, eandem curam & operam adhiberi mandauerimus in emendando ac corrigendo gloriosissimæ Dei genitricis beatæ Mariæ Virginis officio, cuius recitatio sicut pusillis, & rudibus Christi fidelibus peculiaris esse dignoscitur, ita multis superfluis non sine legentium etiam scandalo, & quæ ad varias superstitiones facile rudes ipsos inducere possunt, auaritia impressorum fuit refertum, qui vt Christi fideles ad emendos eiusdem officij libros a se impressos facile allicerent, multa sub colore pietatis, & animarum spiritualis consolationis, ex eorum capite addiderunt, iamque ad antedicti breuiarij vniformitatem eiusdem Dei genitricis, vt credimus, intercessione, eruditorum & piorum virorum, quos ad hoc delegimus, studio officium ipsum, resecatis, quæ aliena & incerta erant, correctum fuerit, & a nobis probatum, Romæ imprimi, & impressum diuulgari iusserimus; vt inde spiritualis, quam optamus, Christi fidelium animabus proueniat consolatio: Motu proprio &c. & ex certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine officia quæcunque in primis Italico, seu quouis alio vulgari idiomate, & sermone quomodolibet composita, atque officium anno proxime præterito 1570. Venetijs apud Iunctas impressum is verbis, licet falso inscriptum: Officium Beatę Mariæ Virginis per Conci-

Cõcilium Tridentinum Pio Quinto Pontifice maximo reforma-
tum, denique & omnia & ſingula alia officia huiuſmodi etiam
latino ſermone ſub Hortuli animę ſeu, Theſauri ſpiritualis com
pendij, aut quouis alio titulo, & nomine quomodolibet per-
uulgata, omnemque illorum approbatione apoſtolica ac con-
ſuetudine, & inſtitutione, inueteratis infra dicendis ſemper ſal-
uis, harum noſtrarum ſerie perpetuo ab omnibus, & ſingulis
vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus ſecularibus, vel eccleſiaſticis,
etiam quorumuis ordinum regularium, & militiarum religioſis:
qui de iure, conſuetudine, vſu, ſtatuto, inſtitutione, ac conſti-
tutionibus etiam eorundem ordinum, militiarum & regularium, ſeu
alias quomodolibet ad recitationem officij Beatę Marię tenen-
tur, & obligati ſunt tollimus, & abolemus: ipſisque in virtute
ſanctę obedientię interdicimus, ne aliud quam hoc de mandato
noſtro emendatum Beatę Marię Virginis Officium, & in im-
preſſoria Officina Populi Romani pro fideliter, & incorrupte
imprimendis libris ſacris in alma Vrbe noſtra erecta impreſſum,
quouis prętextu dicere, recitare, legere, ſeu tenere quoquo-
modo audeant, vel pręſumant: omni vero alio vſu ipſis (vt vni-
formiter ab omnibus ſic aſtrictis, & obligatis recitetur, nec in
ter eos diuerſitas illud recitandi vllo vnquam tempore oriatur)
interdicto, prętatum hoc noſtrum officium, ac precandi pſallen-
diq. formulam per vniuerſum orbem in priuatis domibus, ac Ec-
cleſijs, monaſterijs, conuentibus, cappellis, oratorijs, ordini-
bus, militijs, & locis etiam exemptis, tam virorum, quam mulie-
rum, in quibus officium ipſum Beatę Marię Virginis recitari (vt
pręmittitur) quomodolibet debet, pręcipimus legi, dici, & ob
ſeruari, illis tamen officijs exceptis (dummodo vulgari ſermo-
ne, vt profertur, non ſint compoſita) quæ ab ipſa prima eorum
inſtitutione a ſede Apoſtolica expreſſe approbata fuerunt, vel
quorum officiorum certum vſum conſuetudine, aut ipſa inſti-
tutione, ſupra tamen ducentos annos, aſſidue in eccleſijs, mona-
ſterijs, domibus, & locis vtriuſque ſexus Eccleſiaſticorum obſer-
uatum fuiſſe conſtiterit: quibus ſic aſtrictis, & obligatis, vt in-
ueteratum illum ritum dicendi & pſallendi ſuum officium (dum
modo, vt præmittitur, vulgari ſermone non ſit compoſitum)
non adimimus, ſic eiſdem, ſi forte hoc noſtrum, quod modo
peruulgatum eſt, magis placet (dummodo Epiſcopus, vel præ-
latus, & vniuerſum capitulum in eo conſentiant) vt illud etiam
in choro dicere, & pſallere poſſint, permittimus. Ab eis verò
qui ad eiuſdem officij Beatæ Mariæ Virginis recitationem non
aliqua obligatione tenentur, omnem eorundem officiorum
vulgari ſermone quomodolibet compoſitum, atque ſimilis i-
diomatis vulgaris orationum, etiam alijs officijs latini ſermonis
inſertarum, vſum penitus etiam auferimus: illos nihilominus,
ne uanis inuoluantur ſuperſtitionum erroribus, quibus alia fere
omnia

omnia huiusmodi officia etiam latino sermone referta esse deprehensum fuit, in Domino hortantes, vt ab aliorum Beatæ Mariæ, quam huius nostri officij lectione ac vsu abstineant, firmiterque credant eisdem alijs officijs multas sua falsis & confictis sanctorum nominibus confictas orationes fuisse insertas: de quibus sicut de indulgentijs, peccatorumque remissionibus, quæ recitantibus plerasq. ex orationibus alijs officijs huiusmodi insertis, prout rubricis ibidem appositis designatur, conceduntur, nullam certam extare apud Ecclesiam rationem, propterea ritui, & ordinationi in huius officij recitatione sic a nobis in vniuersali Ecclesia institutis se conformantes, aliud eiusdem Beatæ Mariæ, quam hoc nostrum officium non perlegant vel recitent. Ac vt ipsorum officiorum vulgaris idiomatis, & sermonis abusus re ipsa penitus aboleatur, eadem omnia per omnes, & singulos sæculares, vel Ecclesiasticos etiam ad recitationem antedictam nequaquam astrictos, Inquisitoribus hæreticæ prauitatis absque spe illorum vnquam recuperationis, alia vero latino sermone, & alijs libris inserta, ad effectum emendandi, & a maculis seu erroribus expurgandi, sibi postmodum, cum sic per eosdem Inquisitores expurgata fuerint, restituenda consignari quam primum iubemus: statuentes huic nostro officio nuper edito nihil vllo vnquam tempore per quemcumque quauis auctoritate fungentem quouis prætextu addi, detrahi, vel immutari debere; ac omnes & singulos, qui ipsum Beatę Marię Officium (vt præfertur) dicere, psallere, & recitare tenentur, ex huius nostri Romani officij pręscripto, & ratione ad id omnino obligatos esse, & neminem muneri suo nisi hac formula satisfacere posse. Ac vt fidelium omnium voluntas est, & studium magis ad salutarem huius nostri OFFICII B. MARIAE VIRGINIS, & orationum in eo reductarum lectionem & vsum incitetur, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis qui ad recitationem huiusmodi non tenentur, quoties istud sic de mandato nostro reformatum quinquaginta dies: qui vero DEFVNCTORVM OFFICIVM eodem volumine insertum, alios quinquaginta: qui SEPTEM PSALMOS, AVT GRADVALES etiam eodem volumine insertos, alios quadraginta: & qui aliquam ex ORATIONIBVS ibidem pariter insertis deuote recitauerint, alios quindecim dies de iniunctis sibi pœnitẽtijs misericorditer in domino relaxamus obligatis vero eas duntaxat indulgentias concedimus, quę literis nostris super reformatione noui Breuiarij editis designantur, & huiusmodi Beatę Marię Virginis, aut defunctorum officiũ, vel septem Psalms, aut Graduales recitantibus conceduntur, Mandantes omnibus, & singulis Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filijs Abbatibus,

tibus,

tibus Prioribus, & ceteris ecclesiarum prælatis, vt reliqua omnia beatæ Mariæ Virginis etiam per nos priuatim constituta, ab omnibus ad recitationem huiusmodi quomodolibet astrictis, ipsa vero vulgaris idiomatis, & sermonis officia etiam ab his, qui nullo pacto ad id astricti sunt, penitus omittant, [illegible] atq; vulgari sic, & pariter alia etiam latino sermone composita, etiam alijs libris inserta, inquisitoribus prædictis [illegible] tradi & consignari, iuris opportunis remedijs [illegible] officium vero illud nostrum Beatæ Mariæ Virginis in omnibus & singulis suarum ciuitatum, & diœcesium ecclesijs, monasterijs, conuentibus, ordinibus, militijs, oratorijs, [illegible], & [illegible] laicorum introducant, & tam ipsis, quam [illegible] presbyteris, clericis, & alijs vtriusque sexus secularibus & regularibus personis ecclesiasticis, nec non militibus etiam [illegible], quibus dicendi, recitandi, psallendiue officium [illegible] quomodolibet (vt præfertur) iniunctum est, [illegible] formula vbique illud recitare & psallere [illegible], prædicta institutione vel consuetudine ducentorum annorum [illegible] quo ad vulgaris sermonis officia, semper [illegible]. Concionatoribus quoque verbi Dei, atque confessoribus, vt in eorum prædicationibus, atque confessionibus omnibus [illegible] Christi fidelibus prohibitionem, & abolitionem [illegible] vulgari idiomate, & sermone compositorum, [illegible] inquisitoribus hæreticæ prauitatis quam primum [illegible]. Insuper alterius quam huius nostri [illegible] periculo superstitionem non carere ac illud & alia [illegible] (vt præfertur) recitantibus supradictam [illegible] relaxationem nostram significare, & eos [illegible] in hoc prompta deuotione [illegible], & ordinatione [illegible] excitare, ad vsum [illegible] & recitationem huiusmodi [illegible] pietatis zelo hortari studeant. Cæterum hæreticæ prauitatis Inquisitores quibus officia hæc, & libri tradi & consignari continget, munus & officium præcipuum erit, omnia, superstitiones, & errores in fide catholica redolentia omnino delere. Quod nullum Beatæ Mariæ virginis officium, vt [illegible] inconceptum, ac mendis & erroribus [illegible] præstituetur, [illegible] omnibus in nostro & S. R. E. dominio mediate vel immediate subiecto commorantibus, vel ad illud quouis prætextu aduenientibus impressoribus, & alijs quibuscunque sub amissionis librorum, ac quingentorum ducatorum auri de Camera ipso facto quoties contrauenerint officio Sanctissime Inquisitionis applicandis, reliquis vero in quacunque orbis parte consistentibus sub excommunicationis latæ sententiæ, & alijs arbitrij nostri pœnis inhibemus, ne illud infra sex annos proximos separatim, vel alijs libris insertum, sub prædictis Hortuli animæ, Thesauri spiritualis compendij, vel alijs quibusuis nominibus & titulis imprimere, aut

alibi

alibi quam in alma Vrbe nostra, & antedicta Po.Ro officina impressum tenere, recipere, donare, aut venundare publice vel occulte audeant, vel præsumant. Dictis vero sex annis elapsis id etiam aliter non liceat, nisi cum nostra, & Romani Pontificis pro tempore, vel specialis ad id commissarij Apostolici in singulis Christiani orbis regnis & prouincijs deputãdi, expressa licentia. Quas quidem nostras perpetua roboris firmitate subsistere, & nullo vnquam tempore reuocari, alterari, suspendi, limitari, aut moderari posse, in valuisq. principis Apostolorum de vrbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ, & in acie campi Floræ de more publicari & affigi, per huiusmodiq. publicationem & affixionem, omnes & singulos in eis comprehensos, videlicet, qui in Ro.Cur. adsunt, lapso mense; qui vero alia loca intra montes, post tres; & qui vltra incolunt post sex menses, aut cum primum sibi officium hoc nostrũ venale propositum fuerit, ita volumus obligatos esse, & astrictos, ac si ipsimet illæ coram lectę & intimatæ essent: ipsam quoq. exẽpla manu notarij publici, & sigillo prælati Ecclesiastici aut illius curiæ obsignata, vel etiã dicti officij nostri B.Mariæ Virginis voluminibus absq; prædicto vel alio quopiam adminiculo, Romæ tamen, & in officina antedicta impressa, eandem prorsus vbiq; fidem facere, quæ præsentibus adhiberetur, si essent ostẽsæ vel exhibitæ. Et sic in præmissis omnibus & singulis per quoscunq; iudices & commissarios etiam S.R.E. Cardinales, & causarum Palatij Apostolici Auditores in quauis causa, & instantia, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari, & interpretari debere, necnon irritum, & inane decernimus, quicquid secus super ijs a quoquam quauis auctoritate sciẽter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis ac in quibusuis synodalibus, prouincialibus, vel generalibus, ac vniuersalibus Concilijs editis, alijsq. etiã Apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, necnon Ecclesiarum, militiarum, & ordinum quorumcunq. statutis, vsibus, naturis, & consuetudinbus, etiam iuramento roboratis, quibus omnibus, & singulis etiam si de illis eorumq. totis tenoribus specialis expressa & indiuidua mentio habenda esset, in illis alias in suo robore permansuris, specialiter & expresse derogamus, Cæterisq. contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, interdicti, præcepti, permissionis, ablationis, iussionis, statuti, mandati, voluntatis, decreti, & derogationis infringere vel ei ausu temerario contrarie. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat.Rom.apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicę millesimo, quingentesimo, septuagesimo, quinto idus Martij. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Cæ. Glorierius.

S. D. N. GREGGRII PAPAE XIII. Constitutio.

Ne Agnus Dei benedicti minio inficiantur, nec venales proponatur.

GREGORIVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

Omni certe studio, & opera a nobis procurandum est, vt ea tollantur, quę non conueniunt, ac nostrum, & aliorum bonorum piorumque Christi fidelium animos offendunt. Itaqueque prouide considerantes certas formas innocentissimi Agni imagine figuratas, & per Romanos Pontifices statis tẽporibus cõsecrari solitas, sicut Agni puri & mundi a summo Pontifice benedicuntur, ita ab omnibus postmodum immaculatas, non autem auro & coloribus vllis depictas, sed in sua albedinis munditie sanctificatas cõgruenti cum reuerentia teneri & conseruari debere: Statuimus & ordinamus, ac sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, prohibemus & interdicimus, ne quispiam siue vir, siue mulier, secularis aut Ecclesiastici, etiam regularis, ordinis ille sit, & quocumque gradu, conditione, statu, nomine, dignitate, & honore prę cellat, posthac in perpetuum Agnos Dei per Romanum Põtificem pro tempore existentem benedictos depingere, inficere, minio notare, vel aurum, aut colorem aliquem illis imponere, aut quidquã, aliud superinducere, neq. depingi, aut miniari facere, nec illos venales proponere, seu tenere quouis prętextu, qualibetue de causa audeat: verum eos albos, & mundos, Agnum illum purum & innocentem repręsentantes, qui occisus pretiosissimo sanguine suo nos redemit, decenter ac reuerenter a cunctis haberi, deferri, & custodiri pręcipimus, & ita ab omnibus fieri & censeri debere decernimus. Mandantes omnibus & singulis locorum Ordinarijs per vniuersum Christianum orbęm constitutis, eorumque Vicarijs in spiritualibus generalibus, vt prętentem nostram constitutionem, & prohibitionem in suis quisque ciuitatibus, & diœcesibus statim publicare procurẽt, ita vt ad omnium notitiam quam primum peruenire possit. Quicumque vero inobedientes fuerint, pręter excommunicationis pœnam quam, vt pręfertur, incurrẽt, etiam alijs pœnis, ipsorum Ordinariorum seu Vicariorum arbitrio plecti & mulctari volumus & iubemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscunque. Volumus etiam quod pręsentium litterarum exemplis, etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Pręlati Ecclesiastici obsignatis plena, eademq. prorsus fides vbique adhibeatur, quę ipsis pręsentibus, adhiberetur,

tur, si forent exhibitę vel ostensę. Datum Romę apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę Millesimo Quingentesimo Septuagesimo Secundo, Oct. Kalen. Iunij. Pontificatus nostri Anno primo.

Cę. Glorierius.

LITTERAE, QVOD REGVLARES NON POSsint absoluere confitentes, a casibus Episcopo reseruatis.

Illustriss. & Reuerendiss. Domine.

CVm a sacra congregatione Cardinalium, qui prępositi sunt decretis Tridentini Concilij interpretādis, Illust. Amplitudo tua q̄siuerit, an Regulares ex Priuilegijs a Sede Apostolica impetratis, pręsertim autē ex eo, quod nominant Mare magnum, possint in ijs casibus, quos sibi Episcopus reseruauit, absoluere confitentes; hac de re vbi congregatio accurate egisset, deindę ad Sanctissimum D.N. retulisset, illius Sanctitas etiam de sententia Congregationis censuit, ex facultatibus per hoc Mare magnum, aliaue Priuilegia Regularibus concessis, factam eis non esse potestatem absoluēdi in casibus sibi ab Episcopo reseruatis. Deus Illustrissimę Amplitudini tuę perpetuam vitę tranquillitatem & incolumitatem largiatur. Romę die X. Septembris. M D LXXII.

Illustrissimę & Reuerendissimę Amplitudinis tuę.

Humilissimus Seruus Philipp. Boncomp.
Cardinalis S. Sixti.

a tergo

All'Illustrissimo & Reuerendissimo Signor mio osseruandissimo Monsignor il Cardinale Borrhomęo.

CONSTITVTIO S. D. N. PII PAPAE QVINTI per Dominicos Medicos obseruanda.

PIVS Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

SVPRA Gregem Dominicum nostræ vigiliæ diuinitus creditum, vigilijs speculatoris, prout nobis de super conceditur, exercentes officium, ad ea per quæ Animarum saluti cum diuini nominis gloria consuli valeat, libenter intendimus vt Christi fideles post Baptismum in peccata lapsi, per sacramentum pœnitentiæ Deo reconcilientur. Sane cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proueniat, dicente domino, languido, quem sanauerat, vade noli amplius peccare, ne quid deterius tibi contingat, ac propterea prouide fel. recor. Inno. III. prædecessor noster Medicis præceperit, vt cum eos ad ægrotos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, vt animarum Medicos vocent, ne cum eis hoc in extrema ægritudine constitutis suadetur, in desperationis articulum incidant. Nos igitur volentes hoc tam salutare præceptum nulla temporis præscriptione aboleri, sed semper obseruari, constitutionem præfatam auctoritate Apostolica tenore præsentium innouamus, & hac nostra in perpetuum valitura constitutione statuimus, & decernimus, quod omnes Medici cum ad infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneāt, vt idoneo confessori omnia peccata sua, iuxta ritum S. R. E. confiteantur, neque tertio die vlterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi, vt præmittitur, peccata sua confessi fuerint, coniunctos vero, ac omnes familiares, & domesticos infirmi in Domino rogamus, & monemus, vt de infirmitate parochum certiorem faciāt, tam parochus, quam coniuncti, & familiares præfati infirmum ad confessionem peccatorum suadeant, & inducant. Quod si qui Medicorum præmissa non obseruauerint, vltra pœnas in dicta cōstitutione contentas, quas incurrere declaramus, perpetuo sint infames, & gradu medicinæ, quo insignati erant, omnino priuentur, & a Collegio seu vniuersitate Medicorum eijciantur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, vbi delinquerint, mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obseruentur, volumus, & eadem auctoritate præcipimus, & mandamus, vt nullus posthac vbiq. locorum in Medicina Doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas a quouis collegio, & vniuersitate concedatur, nisi omnia in præsenti nostra constitutione contenta, medio eorum iuramento coram Notario publico, & Testibus obseruare in eorū manibus, vel ordinarijs iurauerint, & de huiusmodi iuramento in priuilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si

collegia,& vniuerſitates prǽfatę non recepto a promouendis iuramento huiuſmodi, eoſdem ad gradũ prędictum promouerint, aut eiſdem medendi licentiam prǽſtiterint, pœnam priuationis facultatis alios vlterius doctorandi incurrant. Mandantes in virtute ſanctę obedientię omnibus, & ſingulis venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quatenus in Ciuitatibus, & diœceſibus proprijs pręſentes noſtras literas publicari faciant, ac iuramentum prędictum a Medicis iam promotis, ſeu licentiam medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant; neque aliquos ad medendum in Ciuitatibus, & diœceſibus prędictis admittant, niſi eis conſtiterit eoſdem iuramentum huiuſmodi pręſtitiſſe, & contumaces, & iurare, ac iuramentum huiuſmodi iam pręſtitum exhibere recuſantes, gradu Medicinę, & omnibus priuilegijs eiſdem Medicis, tam coniunctim, quam diuiſim eis, & eorum cuilibet conceſſis; per quoſuis etiã Romanos Põtifices priuent, ac ab ingreſſu Eccleſię arceant, donec reſipuerint, non obſtantibus pręmiſſis, Priuilegijs, indultis, literis Apoſtolicis quibuſuis perſonis collegio, & vniuersitati, ſub quibuſuis verborũ formis, & tenoribus. Quę omnia, quo ad effectum validitatis conſtitutionis noſtrę tantum reuocamus, caſſamus, & annullamus; & omnes Principes ſeculares ac alios Dominos, & Magiſtratus temporales rogamus, requirimus, & obſecramus per viſcera Miſericordię Ieſu Chriſti eiſdem in remiſſionem peccatorum nihilominus iniungẽtes, quod in pręmiſſis omnibus eiſdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis aſſiſtant, & ſuum fauorem, & auxilium pręſtent, ac contrafaciẽtes pœnis etiam temporalibus afficiant. Volumus autem quod pręſentes litterę in Canceliaria, & acie Campi Florę publicẽtur, & inter conſtitutiones extrauagantes perpetuo valituras conſcribantur: & quia difficilè, foret pręſentes ad singula quęque loca deferri. Volumus, & etiam declaramus, quod earum tranſumptis etiam impreſsis manu alicuius Notarij ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius Pręlati munitis, eadem prorſus fides vbicunq. adhibeatur, pręſentibus adhiberetur, si foret exhibitę, vel oſtenſę. Dat. Romę Apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris. Die VIII. Martij. M. D. LXVI. Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Cę. Glorierius.

LITTERAE PII SECVNDI PONT. DE CLERICIS, qui sine literis dimissorijs, vel ante legitimam ætatem, vel extra tempora sacris initiantur.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad futuram rei memoriam.

CVnctis disponentes fidelibus iustitiam ministrari, tenorem cuiusdam dudum per felicis recordationis Pium Papa II. prædecessorem nostrum, ad futuram rei memoriam editæ, & in Quinterno Cancellariæ Apostolicæ Anno Incarnationis Domiuicę Millesimo Quadringentesimo sexagesimo primo, Quintodecimo Kal. Decemb. Pontificatus sui Anno Quarto, annotate constitutionis præsentibus, ad instantiam dilecti filij nostri Caroli Tit. S. Praxedis Presbyteri Cardinalis Borrhomæi nuncupati perpetui administratoris Ecclesiæ Mediolanen. inseri ac de verbo ad verbũ annotari fecimus volentes, & Apostolica authoritate decernentes, quod huiusmodi sic inserto tenori, in quibuscunque causis interesse ipsius Caroli Cardinalis, & administratoris, concernentibus, duntaxat stetur & plena fides adhibeatur vbiq. in iudicio, & extra illud vbi ille exhibitus fuerit vel ostensus dictus vero tenor sequitur, & est talis videlicet. Pius Episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Cum ex sacrorum ordinum collatione character inuisibilis animæ imprimitur, sacra mysteria dispensantur, vt ipsarum cura tribuatur animarum, in eorum susceptione excessus grauius tanto magis plectendi sunt, quanto ex illis maiora in mentibus fidelium scandala generantur. Cum itaq; sicut fide dignorum relatione, non nisi moleste accepimus, nonnulli clerici extra tempora a iure statuta: quidam ante ætatem legitimam: aliqui vero sine dimissorijs literis, contra sanctiones canonicas, se faciant ad sacros ordines promoueri; Nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes, vt alijs in posterum committendi similia aditus præcludatur, authoritate Apostolica, præsenti constitutione perpetuo valitura, statuimus, & ordinamus, vt omnes & singuli, qui absq. dispensatione canonica, aut legitima licentia, siue extra tempora a iure statuta, siue ante legitimam ætatem, vel absq. literis dimissorijs etiam citramontani a citramontanis (præterquã si in hoc vltimo casu per cameram Apostolicam, iuxta ipsius stilum ordinati fuerint) ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri, a suorum executione ordinum ipso iure sint suspensi: Et si huiusmodi suspensione durante in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant, propter quam vltra alias pœnas in tales generaliter a iure inflictas, beneficijs ecclesiasticis, quæ obtinent, possint iure priuari: uolumus autem quod præsens nostra constitutio in Romana curia existen-

tes post quindecim dies, absentes vero Italicos post duos alios autem etiam vltramontanos post sex menses ab ipsius in audientia contradictarum, & Cancellaria Apostolica, publicatione, ac affixione ligare incipiat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti ordinationis, & voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Rom. apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo primo, Quintodecimo Kalē. Decembris, Pontificatus nostri Anno Quarto. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ voluntatis, & decreti infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attempare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romę apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo Quingentesimo Septuagesimo secundo, Nono Kal. Martij. Pontificatus nostri Anno Primo.

SANCTISSIMI D. N. PII PAPAE V. noua Constitutio.

De confidentijs beneficialibus, earumq. casibus, præsumptionibus, & probationibus, Cum relaxatione cognitionis causarum, prȩterquam pendentium. Itemq. futurarum, de collatoribus Episcopis, & superioribus, beneficijsq. consistorialibus.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

INtolerabilis multorum peruersitas, qui sacrosanctas constitutiones nouis quotidie fraudibus eludere nituntur, sæpe illarum authores in necessitatem adducit cautius prouidendi, quo pertinacium animi ab improbis conatibus grauiore sanctione proposita reprimantur. Bene quidem & prouidenter fel. recor. Pius Papa IIII. Prædecessor noster ad tollendam fiduciariæ mancipationis beneficiorum Ecclesiasticorum corruptelam, statuit, & decreuit, vt ipso iure vacarent Ecclesiæ, Monasteria, cæteraq. beneficia ecclesiastica in confidentiam a quibuscumque, etiam S. R. E. Cardinalibus cuiusuis personæ contemplatione vel intuitu recepta, liberam illorum dispositionem sibi & Apostolicæ Sedi reseruando, nec valerent ipsorum collationes, seu concessiones, nec fructum, nec pensionum reser-

uationes,nec facultates illas transferendi,nec regrediendi,seu accedendi, & ingrediendi ad Ecclesias,monasteria, & beneficia supradicta,illaq. recipientes,fructus, pensiones, & alias res eorundem indebite perciperent, Prohibens quibuscumque etiam sub censuris Ecclesiasticis, ne quid huiusmodi amplius auderent. Ac etiam decreuit omnes,& quascumque prouisiones,præfectiones, collationes,commendas,& alias dispositiones de Ecclesijs, Monasterijs,& beneficijs,necnon reseruationes fructuum, pensionum, rerum,& iurium, ac etiam transferendi, regrediendi, accedendi, & ingrediendi, aliasq. facultates, siue per se,siue futuros Romanos Pontifices,etiam Motu Proprio,ac consistorialiter, siue etiã per ordinarios collatores,etiam ad patronorum presentationem, cum interuentu confidentiæ huiusmodi,siue expresse, siue occulte,ac de iure præsumpto,& alias contra prædicta pro tempore factas,nullius momenti fore,nec cuiquam suffragari: sed Ecclesias, Monasteria,& beneficia huiusmodi ipso iure vacare,ac prædictæ dispositioni reseruata esse,sicque per quoscumque etiam per præsumptiones,& coniecturas legitimas,&alias eorum arbitrio procedendo (cum alioqui confidentias huiusmodi in lucem erui, & probari non posse constaret) iudicari,& diffiniri debere. Necnon irritum & inane quicquid secus contingeret attentari, quemadmodum confectis super his litteris suis plenius cõtinetur.Veruntamen propter improbas multorum cupiditates, prædicta, quæ ad purgandam hac pernicie Ecclesiam, & animarum salutem ab ipso prædecessore edita sunt,in multis deprehendimus viam aperuisse grauius delinquendi. Siquidem cum frequentibus plurium querelis pridem concitati,quod iudices in causis huiusmodi confidentiarũ expediendis remissiores essent,omnes & singulas causas ipsas vbicumque, & inter quoscumque motas ad nos aduocauissemus, ac omnimodam huiusmodi causarum præsentium, & futurarum,rerumq. omnium ex ipsis resultantium cognitionem nobis & successoribus nostris reseruauissemus, & super quibusdã coram nobis processum fuisset, varijs, inde nec leuibus coniecturis intelleximus vitium quidem confidentiæ occulte irrepsisse, sed in plerisque causis præsumptiones,& coniecturas, quæ ad illud probandum deducuntur,minime sufficere, eiusque rei causa plurimos, qui ante literarum prædictarum editionem huiusmodi confidentias exercent, vbi cognouerunt obstructam veritatem propter difficultates probandi in iudicio confidentias ipsas, contempta constitutione prædicta,Ecclesias,Monasteria,& beneficia sic recepta,vt prius retinere;alios,fructus,pensiones, & alias percipere;alios eorum exemplo ad similia & grauiora fidentius commoueri: Multi enim ipsa beneficia iure retinere nequentes; alij ne cogantur ad sacros ordines,ad residentiam, ad incedendum in habitu clericali,vt ad bellum proficiscantur,vt inimicos occidãt; alij vt alieno nomine lites agant, aut defendant: alij propter crimina

mina in capaces:quidam vt purgato delicto,vel absolutione consecuta illa repetant,eadem in alios deponunt, & in plerisque fructus ipsorum aut eis ministrantur,aut quibus ipsi statuunt, sæpe laicis,& inhabilibus,plerique vel senes, vel infirmi, vt beneficia in domibus suis perpetuent, illa renunciarunt & renunciant in alios,qui vel profanam familiam credentium de fructibus Ecclesiasticis alant,vel illa etiam nunc infantibus, aut nasciturıs asserũent,facto interdum circuitu retrocessionis,cum reseruatione fructuum & aliarum rerum, aut accessu, præsertim ab illis qui præstãdorum iurium Cameræ Apostolicæ sunt immunes:alij aut incapaces, aut alijs beneficijs ecclesiastici s onusti,aut ecclesiastico ordini sese mancipare refugientes, aut mere laici beneficia ecclesiastica alijs conferenda procurant, vt de illis postmodum ad libitum suum disponatur,fructus etiam percipientes illorum.Adhæc plerique ordinarij, & alij collatores, ac etiam patroni laici curãt deponẽda beneficia,vt fructus, seu pensiones capiant eorumdem, aliisue faciant ministrari.Alia item permulta eiuscemodi admittuntur, quibus immaculata rerum diuinarum puritas impie violatur,disciplinæ ecclesiasticæ neruus dirumpitur, & immiñẽs patratur exitium animarum. Quare nos volentes periculosam talium audaciam noui iuris subsidio cohibere,præsentium auctoritate statuimus,vt si quis quacumq. auctoritate Ecclesiam,vel Monasterium,aut aliud beneficium Ecclesiasticum qualecumq. ei refiguratione, vel cessione cuiuscumque personæ simpliciter, aut cum circuitu retrocessionis, cum regressu vel accessu , etiam sola dimittentis intentione receperit, vt illa ne illud etiam in euentũ regressus,vel accessus,eidem dimittenti, vel alteri postea conferatur,aut illius fructus, vel eorum pars alii, vel aliis concedantur, vel pensiones soluantur , ex eisdem hæc confidentia censeatur. Itidem si ordinarius , vel alius collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium ecclesiasticum quouis modo vacans, ea conditione tacita , vel expressa . vt postea in alterum pro arbitrio Collatoris,seu alterius cuiuscumq; contra iuris communis ordinationem disponatur,siue,vt de eo prouisurus,fructus illius,vel partem ad vtilitatem,vel libitum conferentis, vel credentis,aut alterius relinquat& remittat,seu pensionem illi,vel illis, quem vel quos idem collator,aut cedens,vel alius per se,vel alius scripto,aut verbo iusserit seu significauerit, persoluat, & pariter si a patrono etiam laico,vel alteri presentatori, seu electori contigerit ,aut contingat id fieri . Ad hęc si clericus prędictę Camerę, aut Cardinalis , aut alius a solutione iurium ipsius Camerę , vel etiam Cancellarię Apostolicę exemptus, post resignationem, vel cessionem alicuius extranei,de Ecclesia, Monasterio , vel alio beneficio ecclesiastico in se , Apostolica vel alia auctoritate factam, & admissam, illam vel illud, etiam confectis litteris Apostolicis, &possesione apprehensa,in eundem resignantem,vel cedentem,

modicq

modico spatio interiecto, veluti duorum aut trium mensium retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ, seu Monasterij, aut beneficij, vel eorũ pars, seu pensio, seu quid aliud super illis reseruatum, aut regressus, seu accessus, & ingressus ad illam vel illud, ipsi clerico, vel Cardinali, aut alij exempto sit fueritue concessus: Postremo si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuo receperit, quacumq; auctoritate Ecclesiam, Monasterium, vel aliud beneficium ecclesiasticum, quod ante, vel post commissum delictum, aut contractam irregularitatem dimiserit, in quouis horum casuum confidentiæ prauitas sit contracta, casusq; huiusmodi litteris prædictis comprehendantur ac si illis speciatim expressi fuissent. licet ipsum confidentiæ crimen alterius tantum partis conscientia sit admissum. Ad probandum vero plene confidentiarum abusum, inter alias etiam hæ præsumptiones, & coniecturæ habeantur legitimæ. Videlicet, Si quis post cessam ab se Ecclesiam, vel Monasterium, aut beneficium, & publicatam resignationem, seu cessionem captamque à successore possessionem, sese in illa, vel illo, seu rebus illius, per se, vel alium, seu alios de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicumque successor illi, vel eius propinquis ipsos, aut partem aliquam remiserit eorundem. Si recipiens beneficium constituerit dimittentem, vel eius parentes, aut propinquos procuratores ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij dimissi, & illi vel illis de fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit; Si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis, expeditio, quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulque expensæ pro ea necessariæ ab illo factæ fuerint. Denique si quis pro concessione alicui facta, quacunque auctoritate de beneficio Ecclesiastico per se, vel alium, seu alios intercesserit, vel alias in negotio concessionis sese immiscuerit quo quomodo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij, de facto, etiã per manus possessoris, ac etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quandocunque. Testes autem de quaque re singulares singulas probare valeant præsumptiones, & coniecturas, plurisq; huiusmodi præsumptiones, coniecturæ plenam probationem faciant in prædictis. Cæterum criminosi, & cæteri omnes qui ad perhibendum, in casibus Simoniç testimonium recipi possunt, ad prædicta omnia admittantur. Sed ne quisquam etiam vana fiducia fretus, non intendendi contra se iudicij in crimine perseueret, vtque hoc malum grauioris censuræ stimulo vsquequaque prohibeatur, omnes & singulos, qui hucusque Ecclesias, Monasteria, beneficia, fructus, pensiones, aliasue res, intercedente hoc confidentię vitio receperunt, ac retinent, nisi statim ad se reuersi, & resipiscentes celeri dimissione sibi prospexerint, & qui quid tale

admi-

admiserint in futurum, etiam omnibus & singulis alijs Ecclesijs, Monasterijs, dignitatibus, administrationibus, officijs, & beneficijs obtentis, quæ pariter sub dicta reseruatione comprehendi volumus, necnon fructibus pensionibus, & alijs rebus ecclesiasticis, ac etiam Romanæ Curiæ, & alijs officijs temporalibus, præsentium auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles decernimus, & in iuris subdium excommunicationis sentẽtia innodamus, a qua nullus, nisi in mortis articulo constitutis ab alio quam a Romano Pontifice, absolutionis beneficium valeat obtinere. Nos enim aduocatione causarum huiusmodi, & reseruatione cognitionis illarum, rerumq. omnium inde emergentium, nobis, & prædictis successoribus vt prædictum est, facta (causis illis duntaxat exceptis, quæ iam coram nobis pendere noscuntur, ac etiam ijs, quas ratione Ecclesiarum, & Monasteriorũ, quorum dispositio in consistorio fieri consueuit, aut debet, itemque contra ordinarios Collatores Episcopos, & alios superiores prælatos, etiam Cardinales haberi contigerit, vt iam alijs nostris litteris statutum est, audiendis, decidendis, & terminandis) harum serie prorsus relaxata, decernimus ita deinceps quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac prædictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & illarum quicumque quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, vbique iudicare, interpretari, & diffinire debere, necnon irritum & inane quicquid secus in prædictis per quoscumque quauis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit, attentari. Quo circa omnibus locorum Ordinarijs districtius iniungimus, vt in suis quisque Ecclesijs, Ciuitatibus, Diœcesibus, & locis etiam exemptis, ad prædicta studiose attendant, & quatenus illis relaxauimus, in delinquentes seuere animaduertant, si Diuinæ Maiestatis iudicium, dictæque Sedis censuram noluerint euitare. In cæteris vero causis, negotijs nobis, & prædictis successoribus exceptis, eosdem locorum ordinarios, præsentium auctoritate delegamus, vt gratia & fauore postpositis, pro se quisque, cum venerit vsus, contra prædictos omnes sub ipsa exceptione comprehensos diligenter inquirant, suoq. inquisitiones omnes sigillo obsignatas ad prædictam Sedem quam primum transferant, vt nos ex prædicti successores in causis huiusmodi procedentes, quod iustũ fuerit, decernamus Non enim singulis ordinarüs ipsis, prædictos omnes & quoscumque alios, etiam exemptos, etiam per edictum publicum, constito prius summarie, & extraiudicialiter de non tuto ad illos accessu, citandi, & monendi, eisque, ac iudicibus ordinarijs, & delegatis, alijsque personis quibuscumq. ne prædictorum executionem quoquo modo impediant, vel alias in illis sese interponant, etiam per simile edictum inhibendi, eosdemq. alios contradictores, & rebelles quoscumque per censuras, & pœnas ecclesiasticas, ac omnia alia iuris & facti remedia opportuna compellen-

pellendi, auxilium brachij secularis, quandocumq. opus erit, inuocandi, cæteraq. in prædictis omnibus & singulis necessaria faciendi, & exequendi, plenam, & liberam tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus fœl. recordat. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, alijsq. Apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, quodque Episcopis, Collatoribus, & Prælatis prędictis, etiam Cardinalibus, vel quibusuis alijs communiter vel diuisim a prædicta sit Sede indultum, vel imposterum indulgeri contingat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut contra indulta huiusmodi ad iudicium trahi non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, & ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & litteris Apostolicis, generalibus, vel specialibus, quorumcumq; tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, aut in totum non inserta effectus præsentium, aut attributæ prędictis Ordinarijs iurisdictionis explicatio, seu exercitium, vel executio impediri valeat, quomodocumque vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, ceterisq. contrarijs quibuscumq. litteris prędecessoris huiusmodi nihilominus in suo robore duraturis. Volumus autem vt pręsentium exempla etiam impressa edantur, eaq. Notarij publici manu, & cuiuscumq. Curię Ecclesiasticę, eiusue Pręlati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem in iudicio, & extra vbique locorum faciant, quam ipsę pręsentes facerent, si essent exhibitę vel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę priuationis statuti, decreti, innodationis, iniunctionis, delegationis, concessionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contrarire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romę apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, Millesimo Quingentesimo Sexagesimo nono, Calen Iunij, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Cę. Glorierius.

S. D. N. D. PII PAPAE V. STATVTVM, de fructibus, quos amittunt, qui horas Canonicas non recitant.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

EX proximo Lateranen. Concilio pia & salubris sanctio emanauit, vt quicumq. habes beneficium Ecclesiasticum cum cura, & sine cura, si post sex menses quam illud obtinuerit, diuinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis officij & temporis, suos non faciat: sed eos, tanquam iniuste perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorũ, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Veruntamen multorũ animi suspensione tenẽtur, cuiusmodi ratę prędictę ratio sit habenda: Nos huic rei euidentius, atque expressius prouidere volentes, statuimus, vt qui horas omnes Canonicas vno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij seu beneficiorum suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur: qui vero matutinum tantum, dimidiam: qui ceteras omnes horas, aliam dimidiam: qui harum singulas, sextam partem fructuum eiusdem diei amittat: tametsi aliquis, choro addictus, non recitans, omnibus horis Canonicis cum alijs pręsens adsit, fructusq. & distributiones forte aliter assignatas, sola pręsentia iuxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucrifecisse pretendat. Is etiam pręter fructuum, & distributionum amissionem: Item ille qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentũ ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat admisisse. Declarantes pręstimonia, pręstimoniales portiones, & qualiacumque alia beneficia, etiam nullum omnino seruitij habentia obtinentes, cum prędictis pariter cõtineri. At quicumq. pensionem, fructus, aut alias res ecclesiasticas vt clericus percipit, eum modo prędicto ad dicẽdum officium paruum Beatę Marię Virginis decernimus obligatum; & pensionum, fructum, rerumq. ipsarum amissioni obnoxium. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum, statuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attemptare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Rom. Apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, Millesimo Quingentesimo Septuagesimo primo, Duodecimo Kal. Octobris. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Cæ. Glorierius.

BVLLA

BVLLA S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIdentia Papæ V. Super residentia facienda in parochialibus per obtinentes eas, ac Canonicatus, aut dignitates, seu aliud beneficium.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam rei memoriam.

CVpientes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum saluti, quātum cum Deo possumus, salubriter consulere, & parochialibus ecclesijs ab earū parochis, prout tenentur, in diuinis debite, & laudabiliter deseruiri, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione certaq. scientia nostra, ac de apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura Constitutione omnes, & singulos Rectores parochialium Ecclesiarum cuiuscunq. dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ fuerint, in quibuscunq. regnis, prouincijs, ciuitatibus, diœcesibus, ac alijs Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem ecclesiam, ac canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem, seu principalem in quibusuis patriarchalibus, aut metropolitanis vel cathedralibus, seu collegiatis ecclesijs, seud aliud quodcunq. beneficium ecclesiasticum, etiam quarumcunq. dispensationum a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, seu etiam a nobis ha ctenus quomodolibet impetratarum, ac literarum apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsenti Constitutione abolemus, & reuocamus, seu quocunq. alio prætextu obtinent, cum prima, & pręcipua debeat esse cura animarum eos ad residendum in ecclesia parochiali, & ibi in diuinis deseruiendum, debitoq. eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam apostolicæ sedis delegatos, sub sententijs, & censuris ec clesiasticis, ac pecuniarijs arbitrio eorum declarandis, ac etiā priuationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcunq. beneficiorum pœnis, quacunq. appellatione remota, cogi, & compelli posse, & debere auctoritate apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in eccle siis parochialibus omnes, & singulos fructus redditus, & prouentus, etiam Canonicatus sui, vel dignitatis, seu alterius cuiuscunq. beneficij, exceptis dūtaxat quotidianis distributionibus, & alijs, quę ex insta causa absentes percipere nō solent, lucrari volumus. Sicq. per quoscumq. Iudices, & commissarios, etiam causarū palatij apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinalas, sublata eis, & eo rum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, inter-

Interpretari, iudicari, & diffiniri debere. Necnō irritum, & inane quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Nō obstantibus præmissis, ac quibusuis dispensationibus, literisq. apostolicis desuper confectis, necnon apostolicis in prouincialibusq. & synodalibus Concilijs æditis generalibus, vel specialibus constitutionibus, ordinationibus, & etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis & litteris apostolicis quibusuis personis in genere, vel in specie, & alias quomodolibet concessis, & approbatis, imposterumq. concedendis & approbandis. Quibus omnibus, etiā si de illis, eorūq. totis tenoribus specialis, specifica, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quę vis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruāda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, pręsentibus pro sufficienter expressis habētes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat ad effectum pręsentium specialiter, & expresse derogamus, cęterisq. contrarijs quibuscunq. Volumus autem quod harum litterarum Transumptis etiam impressis, manu notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis eadem prorsus fides tam in iudicio, quam extra adhibeatur, quę pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę abolitionis, reuocationis, statut, pręcepti ordinationis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romę apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicę millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, octauo Idus Iulij. Pontificatus nostri Anno Tertio.

A SANCTISSIMO D. N. D. GREGORIO XIII.

Perpetuo concessæ omnibus ciuitatis, Diœcesis, & Prouinciæ Mediolanensis, CHRISTI fidelibus, qui datis campanæ signis,

Certo temporis spatio ab Illustrissimo Archiepiscopo Mediolani in Ecclesia sua, & ab vnoquoque eiusdem Prouinciæ Episcopo in suis Ecclesijs præscripto, aut præscribendo, orationi vacauerint.

GREGORIVS PAPA XIII. VNIVERSIS, & singulis Christi fidelibus ciuitatis, & Diœcesis Prouinciæq. Mediolanen. Salutem, & Apostolicam benedictionem.

COElestia arma, quibus inter cetera, dum in hoc sæculo nequam peregrinantur Christi fideles aduersus suæ salutis hostes in colluctatione assidue vtendum eis est, preces sunt, & oratio sancta. Cuius quidem orationis studium, cum & perpetuum. & proprium, & necessarium eisdem esse, non solum verbis, sed exempli sui contestatione docuerit vnigenitus Dei filius, Christus, virtus, & sapientia patris: nos, quæ ad sanctam illam precandi, orandiq. exercitationem pie ac religiose, inspirante Deo, instituta sunt, in ijs illos sollicite versari, spiritaliq. virtute longius in dies semper progredi, summopere in Domino cupimus. Quare cum inter alia, quæ ad exercendam populi sui pietatem, sollicitudinis studio, dilectus filius noster Carolus Borrhomæus tituli sanctæ Praxedis S. R. E. Presbyter Cardinalis, Ecclesię Mediolanensis Archiepiscopus, vtiliter instituit, illud ab eodem nuper introductum esse acceperimus, vt, singulis diebus, dato certo campanarum signo, patres familias, tum in vrbe Mediolano, tum in Diœcesi, vna cum reliquis, qui de familia sunt, suæ quisque domi, ad orandum in locum vnum conueniant: salutare hoc institutum, nos illius commendantes charitatem in vobis, vt in consuetudinem, vsumque perpetuum recipiatis, per Crucem Christi Domini vos nostra Apostolica auctoritate hortamur. Quo autem ardentiori pietatis zelo, ac frequentissime in ea re, tam religiose instituta, perseueretis; spiritualibus vos gratijs prosequi, & sanctę Matris Ecclesię amplioribus etiam donis, ac thesauris cumulare volumus. Itaque de Omnipotentis Dei, cuius Vicarium in terris gerimus, misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis

gulis vtriusq. sexus Christi fidelibus, humili, & cōtrito corde ad Deum conuersis, qui, datis campanę signis, certo eo temporis spatio ab eodem Cardinale, & Archiepiscopo, pręscripto, aut pro tēpore præscribendo, orationi vacauerint, quoties id fecerint, dies centum; qui vero singulis diebus per totam hebdomadam ad pręscriptum illud temporis spatium, in ea orandi exercitatione perseuerauerint, iis annum pręterea; qui per mensem, illis annos septem; & totidem quadragenas de iniunctis, vel alias quomodolibet debitis pœnitentiis; qui autem salutaris huius instituti vsum retinuerint, si contriti, & cōfessi, die Dominico Quadragesimam proxime pręcedente, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum de uote sumpserint, iis plenariam omnium, & singulorum peccatorum suorum Indulgentiam; ac plenariam item in articulo mortis, misericorditer in Domino concedimus, & largimur.

Vtq. ad alias etiam eiusdem Mediolanensis prouinciæ Vrbes, Oppida, Vicos, & loca quæuis, orandi hęc instituta exercitatio sancte deriuetur; & quę vsquam instituta est, pie retineatur, & cōseruetur: nos pro ea, quam gerimus, omnium Ecclesiarum sollicitudine, hanc ipsam Indulgentiam omnibus, & singulis aliis Christi fidelibus, qui vsquam in eadem Prouincia hoc precandi institutum, ab suo Episcopo iam introductum, vel in posterum introducendum amplexi sunt aut amplectentur, eodem, vt supra, modo in Dominico concedimus his litteris; quas sub quibusuis similium, vel dissimilium Indulgentiarum reuocationibus, suspensionibus, vel derogationibus per nos, seu Sedem Apostolicā, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, pro tempore editis, & dendis nullatenus comprehensas, sed semper ab illis exceptas, & quoties illa edentur, in pristino statu esse, & censeri, atque eisdem Christi fidelibus perpetuo suffragari debere decernimus. Datum Romę apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXIIII. Octob. MDLXXII. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Cę. Glorierius.

DE INDVLGENTIIS DISCIPLINATORVM, pœnitentium,& aliorum eiusmodi sodalitatibus, quæ in vrbe,Diœcesi,& Prouincia Mediolanensi sunt,a S.D.N. Gregorio XIII. concessis.

GREGORIVS Papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex, cui per beatum Petrum Apostolorũ Principem in terris a Deo collata est animas ligandi, atque soluendi potestas,ad deuotionem Christi fideliũ, suæ curæ commissorum,excitandam,eos quandoq. proposita peccatorum suorum remissione, seu relaxatione ad pia,& meritoria opera exercenda benigne inuitat, vt ipsi se in huiusmodi pijs operibus exercentes, quod suis meritis in Regno cœlesti consequi non possunt, Indulgentijs,& remissionibus, vel relaxationibus peccatorũ de thesauro Ecclesiæ de promptis adiuti fœliciter impetrare mereantur. Cum igitur sicut accepimus in Ciuitate, Diœcesi, Prouincia Mediolanensi multis adhuc annis plures Sodalidates,Confraternitates,seu Scholæ Penitentium,Disciplinorum, aut alio certo nomine institutæ sint, quarum Sodales,& Confratres salutari excitatione certis, statutisq diebus sibi ipsis separatim, vel communiter flagella adhibere solent, cumq. Sodalitates prædictæ,earumq. Leges,& Constitutiones in proxima synhodo Mediolanensi,quem admodum etiam accepimus, Dilecti filij nostri CAROLI Borrhomæi S.R.E. Presbyter Cardinalis, Archiepiscopi Mediolani, & Prouincialium Episcoporũ cura & diligentia ita excultæ,& conformatę sint,vt vberiores deuotionis fructus ferre in dies possint,Cupientes nos pro nostra pastorali sollicitudine omnes homines, quãtum cum Domino possumus his,præsertim miseris,afflictisq. temporibus ad pœnitentiæ studium inflammare,& fidelium pietatem spiritualibus Ecclesiæ sanctæ thesauris, quibus fideliter dispensandis a Diuina clementia præfecti sumus, vehementius excitare, de omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Apostolorum eius Petri, & Pauli auctoritate confisi, vniuersis, & singulis dictarum Sodalitatum in Ciuitate,& Prouincia Mediolanensi iam erectarum, quæq. in posterum prædictis alijsue nominibus Apostolica, vel ordinaria auctoritate erigẽtur Sodalibus,& Confratribus,prędictam consuetudinem se flagellandi retinẽtibus,& illis,qui pro tempore illam amplectentur, cum in prædictis vt supra Confraternitatibus, se conscribi fecerint,ac earum habitum deuote acceperint,si contriti,& confessi sacrã Eucharistiam sumpserint,Plenariam omnium peccatorum suorum remissionem misericorditer concedimus, & elargimur. Et quoties ad se se flagellis cædendos contriti pariter, &

& confessi in vnum conuenerint, Decem annos, & totidem quadragenas: cum in Processionibus in habitu proprię Confraternitatis incesserint Septem annos, & totidem quadragenas: illis autem, qui in prædictis Confraternitatibus vt supra Apostolica, vel ordinaria auctoritatibus approbatis semper perseuerauerint; & se cadendi pium institutum retinuerint, confessis, & contritis in articulo mortis sanctum IESV nomen ore, vel saltem corde inuocantibus, Plenariam, vt supra, Indulgentiam & remissionem omnium peccatorum suorum eadem authoritate in forma Ecclesiæ consueta condonamus. Præsentibus, quas sub quibusuis similium, vel dissimilium Indulgentiarum reuocationibus, suspensionibus, vel derogationibus per nos, seu Sedem Apostolicam, sub quibusuis tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, pro tempore editis, vel edendis, nullatenus comprehendi, sed semper ab illis exceptas, & quoties illa edentur in pristino statu censeri, atq. eisdem Christi fidelibus suffragari debere decernimus, perpetuo duraturis. Volumus autem vt earundem præsentium transumptis manu alicuius Notarij publici suscriptis, & Sigillo alicuius in Ecclesiastica dignitate constituti munitis, eadem prorsus fides adhibeatur quę ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensę. Dat. Romę Apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XII. Decëbr. MDLXII. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Cę. Glorierius.

S. D. N. D. GREGORII PAPAE XIII. CONstitutio, de eleemosynis Monialibus pręstandis.

GREGORIUS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

DEO sacris virginibus, quę contemptis illeceberis sęculi, diuinis se obsequijs manciparunt, ęquissimum est pręcipua quadã a nobis ac singulari sollicitudine prouideri, tum vt ab eis omnia, quę sanctum ipsarum propositum impedire possent remoueantur, tum etiam vt eis in cultu Dei caste ac religiose Permanentibus, quę ad victum necessaria sunt, subministrentur. Et quidem post sacri Concilij Tridentini decretũ, quod constitutio fel. rec. Bonifacij Papę viij. prędecessoris nostri, quę incipit, Periculoso, renouatur, prohibẽs ne aut ipsis monialibus ex monasterijs suis egredi, aut vlli cuius-

cumque sexus, aut ordinis personæ ad eas ingredi liceat, Et prętereà vniuersis Episcopis pręcipitur, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis, in alijs vero sedis Apostolicę auctoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata, diligenter restitui, vbi vero inuiolata, conseruari maximè procurent. Pię memorię Pius Papa V. etiam prędecessor noster victui quoque & necessitatibus ipsarum prospicere cupiens, cum superiora illa approbasset, atque innouasset, eademque omnia etiam in monialibus quarumcunq. Militiarum etiam Hierosolymitanæ, omnibusq. alijs tacitè vel expressè religionem professis, quocunque nomine censerentur, locum habere decreuisset: ne illę quicquam detrimēti in necessitatibus suis hac occasione paterentur, etiam pręcepit locorum ordinarijs, & superioribus earum, vt fidelium eleemosynas per conuersas non professas, vel professas quidem, sed ętatis saltem quadraginta annorum, & iam pridem conuersas, quę in domibus contiguis, extra tamen monasterium degerent, colligendas curarent; ita tamen vt prędictę Conuersę neque clausuram aliarum monialium, nisi in casibus permissis, ingrederentur, nec ex illis ipsis habitationibus suis ad tales eleemosynas colligendas sine permissu ordinariorum, aut superiorum suorum exire possent. Quod sine hoc quidem sufficere videretur, idem Pius prędecessor mandauit ipsis ordinarijs, & superioribus, vt negotium darent aliquibus personis pijs tales eleemosynas colligendi, aliaque arbitratu suo prospicerent, quę ad subleuandam monialium inopiam expedire iudicarent. Cum autem, sicut accepimus, multę moniales, etiam quę Tertiarię vocantur, sub solemni religionis voto, perpetuaq. clausura degentes, alięque talibus litteris comprehēsę, & in ipsa clausura permanentes multis prętereà ad se sustentandas necessarijs egeant; neque vsque ad hoc tempus vllo sufficiēti remedio earum necessitatibus subuentum sit; quin etiam alię Tertiarię citra vllum solemne hucusque votum viuant, quę ad suas suorumue domos neutiquam redituręessent, sed sub solemni religionis voto, & clausura prędictis permanerent, si earum congruę sustentationi prouideretur. Nos, qui illas necessarijs rebus destitui nolumus, certioresque facti sumus in multis ciuitatibus, oppidis, villis, aut alijs locis tam in Ecclesiis, & Monasterijs, quam Hospitalibus, Collegijs, Confraternitatibus, & alijs locis pijs, etiam quę a priuatis hominibus, tum Ecclesiasticis, tum Laicis multas ac diuersas eleemosynas Christi pauperibus erogari, Considerantes in huiusmodi personas, vel in primis exercendam esse charitatem, quę voluntaria paupertate suscepta ab omni hominum commercio segregatę, Deo seruiunt, & assiduis precibus iram ipsius, ob peccata conceptam, a Christiano populo deprecantur; Illud quoque cogitantes, si eis ad tales eleemosynas petendas ad loca prędicta conferre se liceret, vix fore, vt prędicta Monasteria, Ecclesię, loca, ac personę eis singulis non tantum saltem tribuerent, quantum

tum singulis alijs pauperibus eodem concurrentibus solent. Vniuerso illi Deo deuotarum mulierum generi de opportunę ac sufficientis subuentionis auxilio prouidere cupientes, De nobis attributę potestatis plenitudine statuimus, & ordinamus, vt omnes, & quicumque Patriarchę, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij Ecclesiarum Pręlati, necnon Abbates, Priores, Pręposíti, & alij Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Metropolitanas, Cathedrales, & alias Ecclesias, necnon Monasteria, Prioratus, Pręposituras, Canonicatus, prębendas, dignitates, personatus, administrationes, officia, cęteraq. beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura sęcularia, & Sancti Benedicti, Sancti Augustini, Cistercien. Cluniacen. Pręmonstraten. Cartusien. Camaldulen. Sancti Blasii, Cassinen. alias Sanctę Iustinę, Montis Oliueti, Sanctis Saluatoris, ac Lateranen. & Cruciferorum, seu Fratrum Sancti Hieronymi, necnon Prędicatorum, Minorum, Minimorum, & Carmelitarum, Eremitarum eiusdem S. Augustini, Seruorum Beatę Marię, Sanctę Clarę, & quorumcunque aliorum tam virorum quam mulierum etiam Mendicantium ordinum, & Congregationum, & Militiarum regularia, etiam de iure patronatus Laicorum, etiam nobilium, Ducum, Regum, & aliorum Principum existētia, in titulum, commendam, administrationem, & alias quomodocumque obtinentes, necnon Rectores, Gubernatores, Confratres, Administratores, cęteriq. omnes, qui ratione illorum, necnon Capitulorum, Conuentuum, Mensarum, Hospitalium etiam Laicorum, & per Laicos administrari solitorum, Christi fidelium, Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum, ac aliorum piorum locorū quocumque nomine nuncupatorum, & in quibusuis mundi partibus consistentium, quę singulis annis, mensibus, hebdomadis, vel diebus ex Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, Officiorum, dignitatum, & beneficiorum, ac Congregationum, Hospitalium, Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum piorum, & aliorum locorum prędictorum fructibus, redditibus, & prouentibus pauperibus Christi aliquas eleemosynas in pane, frumento, farina, vino, edulijs, pecunia, seu alijs ad victum, vel vestitum pertinentibus, etiam ad supplicationem & preces & per cedulas & bollettina, aut alias distribuere, & elargiri ab immemorabili tempore consueuerunt, aut alio quocumque iure tenētur, ex dictis fructibus, redditibus, & prouentibus, & quoad Hospitalia prædicta ex ijs, quæ, seruata in illis actuali Hospitalitate, supersunt, seu superint, necnon quæcunq. personæ particulares, etiam laicæ, vel vniuersitates etiam laicorum, quæ testamento, vltima voluntate, vel alia dispositione, etiam inter viuos, aliquas tales eleemosynas facere tenentur, dimidiam partem omnium, & quarumcumque eleemosynarum, & largitionum huiusmodi quocumque nomine nuncupatarum, quocumque tempore & modo distribui solitarum, etiam si speciali nota dignæ, & secundum pias defuncto-

rum, aut aliorum voluntates sub certa forma ab eis in testamento, vel alia quacumque dispositione distribuendæ sint, dummodo non in certas personas, nec ad certos vsus pios alios, quam victus, & alimenta pauperum distribuantur, quibuslibet prædictarum Monialium, etiam Tertiariam sub solenni religionis voto, & perpetua clausura de cætero viuentibus, & in terris & locis, quorum pauperibus huiusmodi eleemosynæ distribuunt, consistentibus, vere, realiter & cum effectu, & absque vlla eleemosynarum & largitionum huiusmodi petitione, exactione, & conquisitione, aut alia desuper a nobis expectata iussione, aut mentis nostræ declaratione, ac quibusuis mora, subterfugio, ac exceptione, cessantibus, & eiectis, dare atque distribuere omnino teneantur, & quam dimidiam partem nos illis applicamus. Vt autem præmissa omnia cum charitate, & pietate procedant, & efficaciter suum effectum sortiantur, vniuersis & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs per Apostolica scripta mandamus, & quisque per se vel alium seu alios ad præsentium executionem in suis ciuitatibus, & diœcesibus procedens, ab Ecclesiis, Monasterijs, Hospitalibus, Confraternitatibus, Scholis, Collegijs, locis, & Ecclesiasticis, ac laicis personis prædictis, etiam quomodolibet exemptis, dimidium eleemosynarum huiusmodi exigant, ac pro portione, vt ordinarijs ipsis locorum æquum esse videbitur, singulis pauperum Monialium etiam Tertiarum Monasterijs huiusmodi suarum ciuitatum, & diœcesum, etiam si alijs superioribus subiecta sint, cum effectu distribuant. Nos enim eisdem locorum ordinarijs etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatis, ac cuilibet illorum tam per se, quam alium vel alios præmissa faciendi, ac etiam contradictores quoslibet & rebelles per penas pecuniarias eorundem ordinariorum, & cuiuslibet illorum arbitrio infligendas, & applicandas, ac in subsidium sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaq. opportuna iuris, & facti remedia quacumq. appellatione postposita respectiue compescendi, auxiliumq. brachij secularis inuocandi, aliaq. in præmissis & circa ea necessaria, & opportuna faciendi, gerendi, mandandi, & exequendi, plenam, & liberam facultatem, & auctoritatem concedimus, & impartimur. Insuper, quia valde rationi consonum est, vt etiam ij, qui ipsis Monialibus etiam Tertiarijs indigentibus præfatis consanguinitate aliqua sunt coniuncti, aliquod in præmissis subsidium conferant, cum ratio sanguinis, & debitum charitatis & honestatis id expostulet, singulis locorum ordinarijs committimus, vt omni eos officio & diligentia monere, eisque persuadere studeant, parentes vero & fratres ac alios, ad quos illas, si in sæculo permansissent, dotare pertinebat, vel ad quos bona & successiones deuenerunt, & qui si eas nuptui tradidissent, multo amplius, quam ingredientibus Monasterium dedissent, vel qui si eas nunc domi retinerent, vel si ad illorum domos redirent, eas alere

tene-

tenerentur, quibuscunq. vijs ipsa beneuisis inducant, vt Moniali bus etiam Tertiarijs prædictis iuxta eorum facultates charitatiue subueniant, scituri id sibi etiam ad animarum salutem plurimum profuturum. Cæterum quod attinet ad Conuersas professas, quas prædictus Pius prędecessor per prędictas litteras sub certis conditionibus ibi contentis permisit posse manere extra Monasteria pro colligendis eleemosynis, eisdem locorum ordinarijs iniungimus, vt quibus Monasterijs prædictarum Monialium quotidianis laboribus computatis, supradicta, vel alia qualibet ratione de sufficienti subuentione, & sustentatione prouisum esse cognouerint, easdem Conuersas sub eadem clausura cum alijs Monialibus reducant, neque a suis Monasterijs amplius exire permittāt, Conuersas vero non professas, & profiteri nolentes dimisso habitu domum remittant; neque alias in futurum, nisi professionem suo tempore emissuras, atque sub perpetua clausura mansuras in Monasteria huiusmodi recipi permittāt. Quod autem idem Pius prædecessor statuit de cætero nullas alias Conuersas professas recipi amplius etiam de consensu suorum superiorum posse ita esse intelligendum declaramus; præter illas Conuersas, quę extra Monasterium in domibus contiguis degerent. Eleemosynarum vero prædictarum contributionem & applicationem durare, & valere decernimus, ac suos effectus ad plenum sortiori debere, donec numerus Monialium etiam Tertiarum huiusmodi (quem per ipsos locorum ordinarios etiam in Monasterijs ab eorum cura, & regimine quomodocumque exemptis, cum illarum superiorum interuentu stabiliri, & ordinari, neque supra illum numerum alias recipi posse, etiam de consensu superiorum suorum, volumus, & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ Moniales & Tertiariæ ex proprijs redditibus Monasteriorum ipsorum, vel consuetis eleemosynis se commode sustentare queant; super quo eorundem ordinariorum conscientiam oneramus: ita tamen vt decedentibus singulis ex tribus earundem Monialium partibus tertiæ quoque earundem eleemosynarum partis distributio, & sic successiue in totum extinguantur, atque in pristinum statum sub debitis, aut solitis oneribus reuertantur, & remaneant. Declaramus præterea nullis Monialibus etiam Tertiarijs licere habere ostium, per quod ex Monasterio introiri possit in ipsarum Monialium Ecclesiam exteriorem, in quam sæcularibus ad Missas & Diuina officia patere solet accessus sed omnino muro obstruendum, neque itidem licere Monialibus etiam Tertiarijs egredi a ianua Monasterij, quæ est pro clausura ipsius Monasterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus venietibus vel ad rotam, vel ad crates, seu loca colloquijs destinata, quæ vulgo parlatoria vocātur, vel ad pulsandum ipsam ianuam clausuræ; quæ loca, cum saltem pro causis prædictis pate-

tempore clausu sunt. Insuper quoscumque Doninos & Magistra tus temporales in Domino hortamur, monemus, & requirimus vt ad omnem ipsorum ordinariorum, aut alicuius ipsorum petitionem, vel simplicem requisitionem illis in præmissis assistentes omnem opportunũ fauorem, & auxilium præstent, & exhibeant. Ipsis denique Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs præcipimus, & mandamus, vt has præseutes nostras litteras (quarum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eandem vbique fidem in iudicio & adhiberi debere volumus, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensẽ) singuli in sua Ciuitate dioecesi publicent ac publicari, easque iuxta earum continentiam, & tenorem vna cũ prædictis ac aliis prędicti PII Quinti, & aliorum prædecessorum nostrorum litteris, & constitutionibus, & iussionibus pro integra clausuræ instauratione, custodia, & firmitate editis inuiolabiliter, obseruent, & obseruari faciant. Non obstantibus testatorum, & aliorumvoluntatibus, ac fundationibus, & Bonifacii prædicti de vna, & Concilii generalis de duabus, non tamen tribus dietis, ac quuibusuis aliis Apostolicis, necnõ in Prouincialibus, & Synhodalibus Conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis Ecclesiarum, Monasteriorum, & illorum ordinum, Hospitalium, Militiarum. Confraternitatum, Collegiorum, & aliorum piorum locorum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & cõsuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque indultis, exemptionibus, libertatibus, gratiis, & litteris Apostolicis Ecclesiis, Monasteriis, & ordinibus, Hospitalibus, Confraternitatibus, Collegiis, & Piis locis, ac eorum superioribus, & personis sub quibuscumq. tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac alias quomodo libet concessis, confirmatis, approbatis, & pluries innouatis; etiã si in eis caueatur expresse, quod illis nisi sub certa inibi expræssa forma, aut alias derogari non possit: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autẽ per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habẽda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum inserentur præsentibus, pro plene & sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, contrariis quibuscumque: aut si supradictis, vel quibusuis aliis ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolias non facientes plenam & expressam, ac de verbo

ad

ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, applicationis, concessionis, impartitionis, commissionis, iniunctionis, declarationum, decreti, voluntatis, onerationis, hortationis, monitionis, requisitionis, pręcepti, mandatorum, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Romę Apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, Millesimo Quingentesimo Septuagesimo secundo. Tertio Calen. Ianuarii. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

BREVE S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIdentia Papæ V. Super reuocatione licentiarum ingrediendi Monasteria, ac Domos Carthusiensium, & aliorum quorumcumq. regularium ordinum, etiam mendicantium, quibusuis Mulieribus concessarum.

PIVS Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

REgularium personarum, quæ relicto seculo, Dei se obsequio dedicarunt, pro commisso nobis officio, quieti cōsulere cupientes ad ea remouenda, quæ religiosum earū propositum impedire possunt, curam nostram libenter intēdimus, vt nulla re, quæ eas a Diuino cultu auocet, præditæ, secundum ordinum suorum regularia instituta, & decretum sacri Tridentini Concilij, tranquillis mentibus gratum altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur, & Carthusiensium ordinis, & aliorum regularem vitam professorum quies nō parum solet, sicut accepimus, perturbari propterea quod mulieres, modestiæ matronalis, oblitæ, Domos, ac Monasteria eorum, contra ipsorum instituta, prætextu confessionalium, aut aliarum literarum Apostolicarum ingredi audeant, ipsis etiam Abbatibus, Præpositis, Prioribus, & alijs Præsidentibus aliquando recusantibus, & retinentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine graui laicorum etiam offensione, ac scandalo, si quando admitti nimis facile videantur: huic rei prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas facultates, ac licentias ingrediendi Monasteria ac domos Carthusien. & aliorum quorumcumque regularium ordinum, etiam mendicantium, mulieribus, cuiuscumq. status, gradus, ordinis, conditionis, & quacumque dignitate, ac præeminentia præditis, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, sub quibuscumq. verborum tenoribus, & formis, & cum quibuscumque etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, Necnon irritantibus decretis ab Apostolica Sede quomodocumq. concessas: quarum tenores perinde, ac si de verbo, ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro expressis, tenore præsentium, reuocamus, & cassas, irritas, & inanes esse decernimus, districte prohibentes mulieribus quidem prædictas facultates, & licentias prætendentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, postquam harum literarum notitiam habuerint, a qua non possint, nisi a nobis, aut a Romano Pontifice, qui pro tempore fuerit, absolui, præterquam in mortis articulo: ne dictas Domos, & Monasteria ingredi audeant. Ipsis vero Monasteriorum, & Conuentuum, Abbatibus,

Præ-

Præpoſitis, Prioribus, & alijs Præſidentibus quocumq. nomine vocentur,& eorum Monachis Canonicis, & Fratribus,ſiue mendicantibus,ſiue non mendicantibus, ſub priuationis officiorum, quæ in præſentia obtinent : & inhabilitatis in poſterum ad illa, & alia omnia,& ſuſpenſionis a diuinis, ipſo facto, ſine alia declaratione,incurrendis pœnis,ne eas introducere, admittereue præſumant: Non obſtantibus præmiſſis,& ordinationibus Apoſtolicis,ceteriſq. contrarijs quibuſcumq. Volumus autem,& mandamus, vt hæ litteræ ad valuas Baſilicæ beati Petri Apoſtolorum Principis , & in Cancellaria noſtra , atq. in Acie Campi Floræ de more publicentur . Quia vero difficile foret has litteras ad omnia loca deferri,volumus , & declaramus,vt earum exemplis , & tranſumptis manuſcriptis,vel impreſſis, & manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis,ac ſigillo alicuius Prelati munitis,par vbique fides habeatur, ac ſi præſentes exhibitæ eſſent,vel oſtenſę. Datum Romę apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die XIIII. Octobris. M D LXVI. Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Ant. Florebellus Lauellinus.

INDEX TITVLORVM

De

FINIS.

LAVS DEO:

ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, applicationis, concessionis, impartitionis, commissionis, iniunctionis, declarationum, decreti, voluntatis, onerationis, hortationis, monitionis, requisitionis, præcepti, mandatorum, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Romę Apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, Millesimo Quingentesimo Septuagesimo secundo. Tertio Calen. Ianuarii. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.